

Sametingets plenum

Møtebok 02/10

Ávjuvárgæidnu 50, N-9730
Kárašjohka
Telefon +47 78 47 40 00
Telefaks +47 78 47 40 90
samediggi@samediggi.no
www.samediggi.no

Tid: 08.06.10 - 11.06.10

Sted: Karasjok

Saksliste

Saksnr.	Sakstittel
015/10	Konstituering
016/10	Sametingsrådets beretning
017/10	Spørsmål til Sametingsrådet
018/10	Kunngjøring av nye saker
019/10	Sametingsrådets redegjørelse om duodji
020/10	Sametingets reviderte budsjett 2010
021/10	Sametingets mineralveileder for undersøkelser og drift på mineralressurser
022/10	Reinbeitekonvensjonsforhandlingene mellom Norge og Sverige
023/10	Sametingets planveileder for sikring av naturgrunnlaget for samisk kultur, næringsutøvelse og samfunnsliv for planlegging etter plan- og bygningslovens plandel
024/10	Tanavassdraget - lokal forvaltning
025/10	Rapportering på direktebevilgninger fra Sametinget i 2008 for kommuner og fylkeskommuner i forvaltningsområdet for samisk språk
026/10	Sametingets møteplan 2011

Møtesekvenser

Tid		Sak	Side
08.06.10	kl. 09.00 - 09.10	015/10	4
	kl. 09.10 - 12.10	016/10	6
	kl. 13.30 - 14.35	017/10	38
	kl. 14.35 - 17.00	018/10	44
	kl. 17.00 - 17.20	019/10	53
09.06.10	kl.13.30 - 14.30	019/10	
	kl.14.30 - 16.40	020/10	60
10.06.10	kl. 09.00 - 10.30	021/10	77
	kl. 14.15 - 14.30	021/10 avstemning	
	kl. 11.00 - 14.15	022/10	88
	kl. 14.30 - 15.35	023/10	100
	kl. 15.35 - 17.10	024/10	109
11.06.10	kl. 09.00 - 11.30	025/10	113
	kl. 11.30 - 12.00	026/10	117

Originalspråk: Norsk

Sak 15/10

Konstituering

Saken påbegynt 08.06.10 kl. 09.00

Representanter

Følgende representanter var til stede ved konstitueringen:

1.	Mariann Wollmann Magga	21.	Odd Iver Sara
2.	Gunn-Britt Retter	22.	Geir Tommy Pedersen
3.	Knut Store	23.	Willy Ørnebakk
4.	Elin Kristin Henriksen (<i>vara for Trond Are Anti</i>)	24.	Cecilie Grape (<i>vara for Randi A. Skum</i>)
5.	Ragnhild M. Aslaksen	25.	Margit Eli Anti Oskal
6.	Hans J. Eriksen	26.	Aud Marthinsen
7.	Alf Isaksen	27.	Rolf Johansen
8.	Anders Nils J. Eira (<i>vara for Aili Keskitalo</i>)	28.	Ann-Mari Thomassen
9.	Ronny Wilhelmsen	29.	Inga-Lill Sundset
10.	Per Andersen Bæhr	30.	Miriam Paulsen
11.	Olaf Eliassen	31.	Åge Nordkild
12.	Mathis Nilsen Eira	32.	Geir Johnsen
13.	Anne Helene Saari	33.	Jarle Jonassen
14.	Anders Somy jr.	34.	Sten Erling Jønsson
15.	Knut Roger Hanssen	35.	Jovna Z. Dunfjell (<i>vara for Ida Marie Bransfjell</i>)
16.	Hilde Anita Nyvoll	36.	Jørn Are Gaski
17.	Arthur Johan Tørfoss	37.	Lisbeth Somby (<i>vara for Kirsti Guvsám</i>)
18.	Toril Bakken Käven	38.	Ingen vara for 09.06.10 (<i>for Marie Therese N. Aslaksen</i>)
19.	Silje Karine Muotka	39.	Heidi P. Greiner Haaker
20.	Skjalg Asbjørn Jensen		

Innvilgende permisjoner

Permisjoner for hele plenumsmøtet

Representant 4 Trond Are Anti
Representant 8 Aili Keskitalo
Representant 24 Randi A. Skum
Representant 35 Ida Marie Bransfjell
Representant 37 Kirsti Guvsám
Representant 38 Marie Therese N. Aslaksen

Permisjoner for deler av plenumsmøtet

Representant 1 Mariann W. Magga, 11.06.10
Representant 6 Hans J. Eriksen, 11.06 fra kl. 11.30
Representant 7 Alf Isaksen, 09.06.10
Representant 12 Mathis N. Eira, 08.06 fra kl. 12.00 og ut dagen.

Representant 16 Hilde Anita Nyvoll, 11.06.10
Representant 18 Toril Bakken Kåven, 10. - 11.06.10
Representant 23 Willy Ørnebakk, 10.06 fra kl. 09.00 - 15.30
Representant 25 Margit Eli Anti Oskal, 09.06. fra kl 15.00, 10. - 11.06.10
Representant 32 Geir Johnsen, 08. - 09.06.10
Vararepresentant Elin Kristin Henriksen, 10.06 fra kl. 09.45 - 11.35
Representant Jørn Are Gaski, 11.06 fra kl. 10.15

Vararepresentanter

Ingen vararepresentant for representant 1 Mariann W. Magga
Vararepresentant Elin Kristin Henriksen møtte for representant 4 Trond Are Anti
Vararepresentant Solveig Tangeraa møtte for representant 7 Alf Isaksen
Vararepresentant Anders Nils J. Eira møtte for representant 8 Aili Keskitalo
Vararepresentant Stig Furu møtte for representant 18 Toril Bakken Kåven
Vararepresentant Cecilie Grape møtte for representant 24 Randi A. Skum
Vararepresentant Agnar Kvernmo møtte for representant 32 Geir Johnsen
Vararepresentant Jovna Z. Dunfjell møtte for representant 35 Ida Marie Bransfjell
Vararepresentant Lisbeth Somby møtte for representant 37 Kirsti Guvsám
Vararepresentant Mathis Nils Eira møtte for representant 38 Marie Therese N. Aslaksen 09. – 11.06.10

I Dokumenter

Møteinnkalling av 10.05.10 med forslag til saksliste.

II Forslag og merknader

Plenumsledelsens innstilling overfor Sametinget

Innkalling av 10.05.10 med innstilling til saksliste godkjennes

III Votering

Av 39 representanter var 37 til stede. Voteringen ble gjennomført i følgende rekkefølge:

- Plenumsledelsens innstilling ble enstemmig vedtatt.

IV Protokolltilførsler

Det ble ikke fremmet noen protokolltilførsler i saken.

V Taleliste og replikkordskifte

Innlegg	Replik
1 Jarle Jonassen, møteleder	

VI Sametingets vedtak

Innkalling av 10.05.10 med forslag til saksliste godkjennes.

Behandlingen av saken ble avsluttet 08.06.10 kl. 09.10.

Originalspråk: norsk

Sak 16/10

Sametingsrådets beretning om virksomheten

Arkiv Arkivsaksnr.
SF- 10/2899

Saken påbegynt 08.06.10 kl. 09.10

I Dokumentliste

Nr	Dok. dato	Avsender/Mottaker	Tittel
1			Rapport fra Arctic Winter Games 2010
2			Evalueringsrapport av virkemidler satt av til prosjekter innen helse og sosial
3			Sametingets regnskap per 31.03.10
4			Rapport fra sametingspresident Egil Ollis utenlandsreiser

II Forslag og merknader

Sametingsrådets innstilling overfor Sametinget:

Sametinget tar Sametingsrådets beretning om virksomheten i perioden 09.02. – 27.05.10 til orientering.

1 Innledning

Denne beretningen omhandler perioden fra 09.02. – 27.05.10 og er knyttet opp til Sametingets budsjett for 2010.

Sametingsrådet har i denne perioden avholdt 3 møter og behandlet 59 saker. Det vises til møtebok 2/10, 3/10 og 4/10.

Som det framgår av oversikten på www.sametinget.no har rådet i tillegg deltatt på flere møter og representasjoner.

Sametingsrådet hadde 12.02.10 møte med Finansdepartementet og Fornyings-, administrasjons- og kirke departementet. På møtet ble utfordringer på ulike politikkområder, budsjettprosedyrer og avgiftssaken i reindrift diskutert. Det var enighet om at de beste felles løsningene for budsjettprosedyrer mellom Regjeringen og Sametinget ikke vil oppnås ved at bare den ene part fremmer forslag. Det var videre enighet om at Sametinget skulle utforme og oversende et notat med forslag til hvordan det videre arbeidet kan gjennomføres, der også Finansdepartementet deltar. Sametingsrådet oversendte 16.03.10 et notat om dette til Fornyings-, administrasjons- og kirke departementet med kopi til Finansdepartementet. Sametinget har ikke fått tilbakemelding på notatet.

2 Opplæring

Kunnskap og kompetanse er grunnlaget for utvikling og styrking av samiske samfunn.

Hovedmål

Den samiske befolkningen skal ha kunnskap, kompetanse og ferdigheter som kreves for å utvikle samiske samfunn.

Delmål

- Samiske barn og unge har en sterk samisk identitet og tilknytning til samisk språk- og kultur
- Den samiske befolkningen har reell rett til opplæring i og på samisk
- All høyere utdanning og forskning ivaretar det samiske perspektivet

Strategi

- Gjennom dialog med sentrale, regionale og lokale myndigheter og andre aktuelle aktører sikre gode rammevilkår for samisk barnehage, grunnpplæring, høyere utdanning og forskning

Styret i Samisk parlamentarisk råd (SPR) oppnevnte i styremøte 02.-03.03.10 en felles administrativ arbeidsgruppe som skal utarbeide forslag til hvordan de fire tiltakene under punkt 2.2

Opplæring/utdanning i SPRs virksomhetsplan, skal følges opp. Arbeidsgruppen ledes av Sametinget i Norge og har frist til 31.12.10.

Sametingsrådet har sendt ut Læreplanutkastene til fem duodjifag for Vg3/opplæring i bedrift på høring, med høringsfrist 30.06.10

Kunnskapsdepartementet har gitt Utdanningsdirektoratet i oppdrag å justere læreplaner i grunn- og videregående skole. Oppdraget omfatter både LK06 og LK06-Samisk. Utdanningsdirektoratet har sendt på høring justerte læreplaner i videregående opplæring i fellesfagene norsk, matematikk, naturfag og samfunnsfag etter LK06. Sametingsrådet har bedt om konsultasjoner om justering av læreplaner etter LK06 og har etterlyst justering av læreplaner etter LK06S, som fastsettes av departementet.

Sametingsrådet vil igangsette tilsvarende justering av læreplaner i samisk som første- og andrespråk, som Sametinget etter Opplæringsloven § 6-4 myndighet til å fastsette.

Den administrative arbeidsgruppen som skal legge fram forslag til eventuelle endringer i læreplaner, fag- og timefordeling og eventuelt forskrifter til opplæringsloven er forsinket i sitt arbeid. Arbeidsgruppen skal legge fram sin rapport i juni 2010. Arbeidsgruppens forslag skal danne grunnlag for konsultasjoner. Endringer i styringsdokumentene for Kunnskapsløftet – Samisk sendes på høring i henhold til forvaltningsloven § 37.

Sametingsrådet og Kunnskapsdepartementet har gjennom konsultasjoner blitt enige om samisk innhold i de nye grunnskolelærerutdanningene. Blant annet skal alle studenter i den nasjonale grunnskolelærerutdanningen ha kunnskaper om samene som urfolk. I dag gis samisk grunnskolelærerutdanning kun ved Samisk høyskole. Dette forplikter universiteter og høyskoler over hele landet til å ta med i sine undervisningsplaner, formidling av kunnskaper om samer og samiske forhold.

Følgegruppen som i 5 år skal følge implementeringen av de nye grunnskolelærerutdanningene er etter henvendelse fra sametingsrådet blitt utvidet. Kunnskapsdepartementet har oppnevnt prorektor Marit Breie Henriksen.

Sametingsrådet har deltatt i kampanjen Gollevirgi – Drømmejobben, for rekruttering til førskole- og grunnskolelærerutdanningen 2010 sammen med Fylkesmannen i Finnmark, Sami allaskuvla, Høyskolen i Finnmark, KS og Utdanningsforbundet. Sametingsrådet holdt innlegg på Høyskolen i Finnmark ved kampanjestart 15.02.10. Sametingsrådet ønsker at en lignende kampanje gjennomføres i Troms, Nordland og Nord- og Sør Trøndelag fylker i 2011, og vil ta et initiativ overfor de aktuelle fylkesmennene.

De midlertidige søknadstallene viser at det til sammen har kommet inn 53 søknader til de samiske lærerutdanningene som tilbys ved Sámi allaskuvla. Halvparten av disse søkerne har Sámi allaskuvla som

første prioritet. Tallene viser at interessen for samiske lærerutdanninger har økt, og at rekrutteringsjobben gjennom Gollevirgi - Drømmejobben kan sies å ha vært vellykket.

- Bidra til at det opprettes offentlige samiske barnehager eller samiske avdelinger i barnehager

Sametingsrådet har avholdt møte med Bodø, Porsanger og Lavangen kommuner om barnehagetilbud for samiske barn i disse kommunene. I dag er det samisk barnehagetilbud i disse kommunene. Disse mottar tilskudd til samiske barnehager. Utfordringene i disse kommunene er manglende ansatte med kunnskaper i samisk språk og kultur.

- Sametingsrådet har markert Barnehagedagen 2010 med besøk i barnehagene i Karasjok.
- Bidra til at det utvikles samisk innhold i skolefritidsordningen og i kulturskolen
- Bidra til styrking av hospiteringsordninger som ledd i språkopplæringen
- Arbeide for at den nasjonale utdanningspolitikken ivaretar det samiske perspektivet

Sametingsrådet har etter at Kunnskapsdepartementet offentliggjorde planene for en stortingsmelding om ungdomstrinnet, tatt kontakt for involvering på et tidlig tidspunkt i prosessen. Det legges opp til et dialogmøte om meldingen før sommerferien.

Styret i det regionale forskningsfondet for region Midt- Norge er oppnevnt. Sametingets representant i styret er Arnt Erik Tjønnå med Jenny Fjellheim som personlig varamedlem.

Sametinget er gjort kjent med oppdragsbrev av 23.04.10 fra Kunnskapsdepartementet til Norges forskningsråd, der Forskningsrådet får i oppgave å etablere et Kunnskapscenter for utdanning fra 01.01.11. Sametingsrådet har 10.05.10 sendt et brev til Kunnskapsdepartementet vedrørende den samiske dimensjonen i oppdraget og vil følge dette opp.

Utvalget for Utredning av samarbeid, arbeidsdeling og konsentrasjon i høyskolesektoren i Nordland (Nordlandsutvalget) har avlevert sin rapport. Kunnskapsdepartementet har sendt rapporten på høring. Sametingsrådet har 30.04.10 sendt et brev til departementet der rådet ber om å bli involvert i departementets arbeid med saken etter at høringsrunden er over. Utvalgets rapport inneholder en rekke forslag som er av betydning for det samiske samfunnet, og det er derfor behov for å vurdere eventuelle konsultasjoner før departementet tar stilling til eventuelle tiltak.

- Gjennom aktiv virkemiddelbruk styrke kunnskap og kompetanse i samiske samfunn
- Bidra til innovativ og effektiv utvikling av samiske læremidler

Sametingsrådet har i samarbeid med Kunnskapsdepartementet opprettet en arbeidsgruppe som skal se på effektivisering av læremiddelutviklingen. Arbeidsgruppa består av to representanter fra Kunnskapsdepartementet, to fra Utdanningsdirektoratet og fire fra Sametinget. Rapport fra arbeidsgruppa ventes ferdig i løpet av juni 2010.

- Gjennom Samisk læremiddelsentral, Samisk læringsnett og en søkbar læremiddelportal tilgjengeliggjøre og gi informasjon om samiske læremidler

Senter for IKT i utdanningen (tidligere Utdanning.no) og Sametinget har gjennomført et forprosjekt for å planlegge et større prosjekt for utvikling av en læremiddelportal på bakgrunn av Sametingets strategiske plan for læremiddelutvikling 2009-2012. Forprosjektet er avsluttet og arbeidet med utvikling av portalen er i startfasen. Prosjektleder har startet sitt arbeid og prosessen med utlysning av stillinger i prosjektet er igangsatt. Dette prosjektet vil gå over tre år.

Prosjektet tar høyde for å utvikle nettbaserte tjenesten for samiske læringsressurser, og skal tilby tre basistjenester:

- Nettportal for gjenfinning av samiske læremidler
  - Publiseringstøytøy for digitale læremidler (Dopler)
  - En samisk delingsarena
- Gi nødvendig informasjon og veiledning om samisk opplæring innenfor barnehage og grunnopplæring

Det er gitt informasjon og veiledning til både nye og tidligere søkere til virkemiddelposten Tilskudd til samiske barnehager. Det er gitt informasjon om tilskudd, svart på spørsmål fra foreldre om samiske barns rettigheter og om samisk barnehagetilbud, læremidler, prosjekter, samisktalende personell og hvordan utarbeide rapport over tildelte midler.

Fylkesmannen i Nordland arrangerte for fjerde gang konferanse om sørsamisk opplæring i Trondheim 23.-24.03.10. Hensikten med konferansen var å belyse særskilte utfordringer og muligheter innenfor sørsamisk opplæring. Sametingsrådet deltok og holdt innlegg om Sametingets innsats for sørsamisk språk. I innlegget ble det framhevet at det er viktig med en bred og målrettet innsats for å ta vare på og videreutvikle sørsamisk språk. Viktige språkarenaer er barnehager og skoler, og en av de største utfordringene framover er å få flere språkarbeidere, førskolelærere og lærere som kan gi opplæring i samisk språk og kultur. Sametingsrådet har derfor engasjert seg i arbeidet med rekruttering til høyere utdanning generelt og førskole- og lærerutdanning spesielt. Sametinget har også satt av midler til ulike stipend for dermed å bidra til å rekruttere studenter.

Sametingsrådet deltok på nettverksmøte 25.03.10, arrangert av Fylkesmannen i Nordland, for fylkesmenn og ledere ved de tre ressurskolene i sørsamisk område og Elgå skole. Det var også deltakelse fra Aajege og fra HINT. Formålet med møtet var å diskutere tiltak 22 i Handlingsplan for samiske språk: Særskilte tiltak for å styrke språkutviklingen i sørsamiske og lulesamiske områder. Det var enighet om at tidlig innsats er viktig. Fylkesmannen i Nordland informerte om at de i 2009 har hatt midler til kompetanseheving for ansatte i barnehager. Det var bred enighet om at det må gå ut informasjon til foreldre om at det er viktig å snakke samisk til barna. En utfordring var å skaffe oversikt over samiske barn. Fylkesmennene i Nordland og Nord-Trøndelag samarbeider om dette.

Sametinget skal sammen med Fylkesmannen i Nordland, Troms og Finnmark, Samisk høyskole og Utdanningsdirektoratet arrangere samisk barnehage og skolekonferanse for 2010. Konferansen skal være i Oslo 02.-03.11.10. Det er nedsatt en administrativ arbeidsgruppe fra de samarbeidende institusjonene som skal ha en programskisse klar 20.06.10.

- Bidra til at voksne får opplæring i samisk språk

Sametingsrådet og Kunnskapsdepartementet er gjennom konsultasjoner blitt enige om at Sametinget skal kontaktes for eventuelle konsultasjoner i forbindelse med fremtidige evalueringer av retningslinjene for tilskudd til studieforbund.

- Bidra til etablering av en varig samisk tolkeutdanning

Den 15.03.10 deltok sametingsrådet på et møte med Fornyings- og administrasjonsdepartementet (FAD) i Oslo der samisk tolkeutdanning og autorisasjon av samiske tolker var tema. På møtet deltok foruten departementet og sametingsrådet også Sami allaskuvla/Samisk høyskole, Høgskolen i Nordland, Høgskolen i Nord-Trøndelag og Høgskolen i Oslo. På møtet var det enighet om at Samisk høyskole får i oppdrag å utrede en fremtidig samisk tolke- og oversetterutdanning.

- Bidra til at refusjonssatsen til samisk språkundervisning justeres slik at de reelle kostnadene dekkes

- Bidra til at Sámi allaskuvla/Samisk høgskole utvikles til et urfolksuniversitet

Sametingsrådet og Kunnskapsdepartementet er gjennom konsultasjoner kommet til enighet om mandat, utvalgets sammensetning og sekretariat for utvalget for samisk forskning og høyere utdanning. Kunnskapsdepartementet og Sametinget vil konsultere om oppnevningen av utvalget.

- Bidra til at eldre samers kunnskaper anerkjennes og synliggjøres gjennom engasjement som kunnskapsformidlere i grunnopplæringen
- Bidra til at grendeskoler i samiske områder opprettholdes
- Medvirke til revisjon av opplæringsloven vedrørende opplæring i og på samisk

Virkemidler

Læremidler

Ordinære læremidler for grunnopplæringen

Budsjett kr 8 975 000. Ved søknadsfristen 01.02.10 var det kommet inn 75 søknader på til sammen kr. 28 748 435. Sametingets tilskuddstyre innvilget i april tilskudd til 19 læremiddelprosjekt, totalt kr. 8 779 100.

Særskilt tilrettelagte læremidler

Budsjett kr 1 900 000. Ved søknadsfristen 01.02.10 var det kommet inn 32 søknader på til sammen kr. 7 938 350. Sametingets tilskuddstyre innvilget i april tilskudd til 14 læremiddelprosjekt, totalt kr. 1 897 200.

Læremidler til barnehager

Budsjett kr 1 000 000. Ved søknadsfristen 01.02.10 var det kommet inn 7 søknader på til sammen kr. 1 882 630. Sametingets tilskuddstyre innvilget i april tilskudd til ett læremiddelprosjekt på kr. 1 013 000.

Kompetanseheving

Stipend for elever med samisk i fagkretsen i videregående skole

Budsjett kr 2 400 000. Forbruk kr 2 400 000

For skoleåret 2009/10 var det totalt 441 søkere fordelt på:

199 elever med samisk som førstespråk, utbetalt kr 6 820 pr elev
134 elever med samiske som andrespråk, utbetalt kr 5 135 pr elev
104 elever med samisk som fremmedspråk, utbetalt 3 415 pr elev

4 søkere fikk avslag pga. av at de ikke fylte kriteriene for stipend for elever med samisk i fagkretsen i videregående skole

Faglig kompetanseheving

Budsjett kr 800 000.

Stipend for høyere utdanning

Budsjett kr 1 550 000. Forbruk kr 1 537 000

Søknadsfrist 1. februar og 1. oktober. Til søknadsfristen 1. februar var det totalt 119 søkere for stipend for høyere utdanning fordelt på:

- førskole- og allmennlærer, utbetalt til sammen kr. 173 600
- sør-, lule- og nordsamisk, utbetalt til sammen kr. 322 400
- videreutdanning eldreomsorg, utbetalt til sammen kr. 49 600
- videreutdanning forebygging og rehabilitering, utbetalt til sammen kr. 49 600
- høyere utdanning innen natur og miljø, utbetalt til sammen kr. 942 400

Tilskudd til samiske barnehager

Budsjett kr 9 905 000.

Virkemidler – tiltak for å styrke læremiddelproduksjonen

Oversetting og tilpasning av læreverker i matematikk

Budsjett kr 4 000 000.

Sametinget har hatt oversetting av matematikkverk for grunnskolen ute på anbud og evaluering av anbud er gjennomført. Den videre prosessen er i gang og inngåelse av kontrakter vil trolig skje i begynnelsen av juni. Det skal også igangsettes et arbeid når det gjelder terminologiutvikling i matematikk på nord-, lule- og sørsamisk.

Pilotprosjekt – ressurskole i lulesamisk område

Budsjett kr 800 000.

Drag skole har sendt statusrapport 26.03.10 med oversikt over læremiddelprosjekter som det arbeides med. Åtte prosjekter er beregnet ferdigstilt i løpet av året. Det skal være møte i styringsgruppa før sommerferien.

3 Språk

Bevaring og utvikling av det samiske språket er sentralt for den samiske kulturens framtid. En helt sentral forutsetning for den samiske kulturens framtid er befolkningens mulighet til å bruke sitt eget språk.

Hovedmål

- Synliggjøre og styrke bruken av samisk språk

Delmål

- Opprettholde og videreutvikle eksisterende arenaer, og etablere nye arenaer for samisk språk
- Vitalisere samisk språk i områder der språket står svakt
- Videreutvikle og styrke bruken av samisk i områder der samisk er dagligspråk

Strategi

- Gjennom aktiv bruk av virkemidler fremme bruken av samisk språk, med spesiell vektlegging på sørsamisk

Sametingsrådet har bevilget 500 000 kroner i tilskudd til å dekke utgifter i forbindelse med språkarbeid/terminologiutvikling og fremtidig læremiddelutvikling ved Elgå skole. Dette for å sikre at elevene som har vært med på revitaliseringsprosjektet får fullføre skoleløpet med samisk som førstespråk ved skolen.

- Skape de beste rammevilkårene for samisk språk gjennom dialog med lokale, regionale og sentrale myndigheter og andre relevante aktører

Sametingsrådet i samarbeid med Samisk høyskole og Statped Nord arrangerte samiske pedagogiske fagdager i Kautokeino 03.-04.03.10. Sametingsrådet åpnet fagdagene og deltok i paneldebatten hvor temaet var “Bevaring og utvikling av de samiske språkene”.

- Styrke og utvikle samisk språk gjennom arbeidet med utvikling av samisk terminologi

Sametingsrådet har hatt møte med riksantikvaren om videre prosess i arbeidet med å få søkeprogrammene kulturminnesøk og Askeladden på samisk. I den forbindelse er en del av terminologilistene i Askeladden gjennomgått og kvalitetssikret. Det er en del terminologi som allerede er godkjent som kan brukes i

Askeladden, men det er enda en god del som må godkjennes. Det mangler også en del terminologi, og dette må utvikles etter hvert.

Sametingsrådet har hatt møte i Karasjok med de samiske språksentrene som har jobbet med stedsnavnprosjekter, hvor også Statens kartverk deltok. Tema var samiske stedsnavn. Språksentrene informerte om deres arbeid med innsamling og publisering av stedsnavn, og Statens kartverk fortalte om prosessen med å få stedsnavn godkjent.

Det er satt i gang prosess med å opprette en ny ord- og termdatabank. Dagens løsning (risten.no) tilfredsstiller ikke dagens krav til et teknisk godt digitalt verktøy for terminologi- og ordbok.

- Styrke, bevare og synliggjøre samisk språk gjennom arbeidet med samiske stedsnavn

Sametingsrådet har deltatt på GiellaGiella Forum hvor de holdt foredrag om arbeidet med samiske stedsnavn og stedsnavnloven, og foredrag om terminologiarbeid og termbanken risten.no. I tillegg har Sametingsrådet deltatt i paneldebatt om samiske stedsnavn i Tana kommune. Sametingsrådet har også vært foredragsholder i kurs i matrikel- og stedsnavnloven arrangert av Geoforum Finnmark.

Sametingsrådet har gitt tilrådinger i bruk av samiske stedsnavn, blant annet til journalister, kommuner, forlag og andre som arbeider med samiske stedsnavn. Det er blant annet gitt endelig tilråding i forbindelse med navnesak i Snåsa kommune, der kommunen ønsker å fastsette tettsted og kommunenavnet på sørsamisk. Sametingets navnekonsulenttjeneste har også kommet med tilråding til et samisk parallellnavn for Rago nasjonalpark: Rágo suoddjimpárkka.

- Synliggjøre de samiske språkenes truede situasjon og i samarbeid med Regjeringen gjennomføre tiltakene i Regjeringens handlingsplan for samisk språk
- Arbeide for oppretting av et nasjonalt samisk språkorgan for styrking av det samiske språkarbeidet
- Arbeide for å utvide forvaltningsområdet for samisk språk

Sametingsrådet deltok på et felles kommunestyremøte for ETS-kommunene (Evenes, Skånland og Tjeldsund) der en av orienteringssakene var innlemmelse i forvaltningsområdet for samisk språk. Sametingsrådet informerte kommunestyrene om hva det innebærer å innlemmes i forvaltningsområdet for samisk språk.

Sametingsrådet deltok på møte med Røyrvik kommune angående innlemmelse i forvaltningsområdet for samisk språk 27.05.10. Sametinget orienterte om hva det innebærer å være i forvaltningsområdet for samiske språk.

- Bidra til at det opprettes flere offentlige språk- og kultursentre

Sametingsrådet deltok på åpningen av det nye språksenteret i Storfjord 15.02.10. Språksenteret er et flerspråklig senter som jobber med styrking og bevaring av samisk og kvensk i kommunen.

- Arbeide for at det opprettes en ambulerende tjeneste som skal gi samiskspråklige eldre lese- og skrivebistand

Virkemidler – språk, direkte tilskudd

Tospråklighetstilskudd, kommuner

Budsjett kr 40 671 000.

Tospråklighetstilskudd, fylkeskommuner

Budsjett kr 5 100 000.

Samiske språksentre

Budsjett kr 5 500 000.

Aktivitetsplaner fra de samiske språksentrene, kommuner og fylkeskommuner i forvaltningsområdet for samisk språk er innkommet innen frist 01.03.10. Kommuner og fylkeskommuner har fått tilbakemeldinger på aktivitetsplanene, som et ledd i målet om rapportering på måloppnåelse.

Virkemidler – språk, søkerbaserte

Språkprosjekter innenfor forvaltningsområdet for samisk språk

Budsjett kr 2 450 000.

Språkprosjekter utenfor forvaltningsområdet for samisk språk

Budsjett kr 4 160 000.

Ved søknadsfristen 01.03.10 var det kommet inn søknader for totalt kr. 9 508 576, 21 søknader innenfor forvaltningsområdet og 27 søknader utenfor forvaltningsområdet. Søknadene er under behandling og vil bli lagt fram for tilskuddsstyret 15.-17. 06.10.

4 Kultur

Et allsidig kulturliv styrker samisk samhørighet og identitet, og bidrar til et levende lokalsamfunn der folk vil bo.

Hovedmål

- Et levende og allsidig samisk kunst- og kulturliv

Delmål

- Levedyktige og aktive samiske møteplasser, kulturinstitusjoner og museer
- Et mangfold av samiske kunstneriske og kulturelle uttrykk som formidles i det samiske og i det norske samfunnet
- Et mangfold av idrettsaktiviteter for den samiske befolkningen
- Et bredt tilbud av kulturaktiviteter for samiske barn og unge
- Et godt bibliotektilbud til samiske brukere
- Den samiske kulturen verdsettes i lokalsamfunnene

Strategi

- Bidra til å opprettholde og videreutvikle samisk kunst- og kulturliv gjennom aktiv virkemiddelbruk

Sametingsrådet har inngått kontrakt med Norut Alta om å evaluere tilskuddsordningen Kulturutvikling. Evalueringen skal være ferdigstilt 01.10.10.

- Styrke og utvikle samarbeidet med aktører som arbeider for samisk kulturutvikling

Samisk kirkeråd har i samarbeid med de tre nordligste bispedømmerådene og Oslo bispedømmeråd laget en plan for samisk kirkeliv "Strategiplan for samisk kirkeliv". Planen er lagt ut til bred høring. Samisk kirkeråd har i forbindelse med fremleggelsen av planen også arrangert fire høringsseminarer. Sametingsrådet har vært representert på tre av disse seminarene. Sametingsrådet vil legge opp til at "Forslag til Strategiplan for Samisk kirkeliv" blir satt opp som egen sak til Sametingets plenumsmøte i september 2010.

Sametingsrådet åpnet Ungdommens Kulturmonstring Finnmark 23.04.10. Mønstringen samlet nesten 300 deltagere fra hele fylket, der samisk og norsk ungdom fikk vist fram sine ulike talenter innen kunst og kultur.

- Styrke dialogen med samiske idrettslag og organisasjoner for utvikling av motiveringstiltak for samiske idrettstalenter

Arctic Winter Games (AWG) ble avviklet i byen Grande Prairie i Canada i perioden 06.-13.03.10. Sametingspresident Egil Olli representerte Samisk Parlamentarisk Råd under lekene i Canada. Her overvar han de samiske ungdommene i konkurransesammenheng, delte ut medaljer og møtte representanter for lekene. Rapporten fra lekene er vedlagt beretningen.

Samisk reinkappkjørerforbund/Sámi Heargevuodin Lihttu (SHL) arrangerte World-cup finale i reinkappkjøring i Harstad travpark 10.04.2010. Sametingsrådet deltok og holdt tale under åpningen av arrangementet.

Sametingsrådet deltok på tinget til Sámiid Valáštanlihttu-Norga/Samenes Idrettsforbund-Norge (SVL-N) som ble holdt i Alta 08.-09.05.10. Sametingsrådet holdt åpningsinnlegg om bl.a. situasjonen og organiseringen av reinkappkjøring, Sápmis AWG-deltakelse og tildeling av spillemidler til samisk idrett ble tatt opp.

- Opprettholde og videreutvikle dialog med sentrale, regionale og lokale myndigheter for å styrke rammevilkårene for samisk kulturutvikling

Sametingsrådet har avholdt møte med AMB-utvikling 18.02.10 der samarbeid om utredningen av UNESCOs konvensjon om vern av den immaterielle kulturarven var tema. AMB-utvikling har fått i oppdrag av Kulturdepartementet å utarbeide en oversikt om implementeringen av konvensjonen, og henvendte seg til Sametinget om samarbeid om dette. Oversikten som skal utarbeides skal ferdigstilles og leveres Kulturdepartementet høsten 2010. Sametingsrådet har oversendt sitt første innspill til oppfølgingen av konvensjonen i mai 2010. Innspillet tok for seg definisjon av samisk immateriell kulturarv, kulturuttrykk som defineres som samisk immateriell kulturarv, miljøer som representerer den immaterielle kulturarven, samt ivaretagelse og videreføring av den samiske immaterielle kulturarven.

Sametingsrådet har hatt møte med statssekretær Lubna Jaffery Fjell i Kulturdepartementet 09.03.10. Tema var Beavváš Sámi Nášunála Teáhter, og teateret var invitert av sametingsrådet til å delta på møtet. Beavváš la fram sine utfordringer når det gjelder blant annet økonomi og rekruttering. I tillegg var behovet for nytt teaterbygg tema.

- Bidra til en styrking av det samiske medietilbudet
- Skape større forpliktelse til felles utvikling av samisk kunst og kulturliv gjennom samarbeidsavtalene med fylkeskommunene
- Legge til rette for skaping og formidling av samisk kunst gjennom kunstneravtalen

Sametingsrådet har sendt ut på høring retningslinjer for innkjøpsordningene for samisk skjønnlitteratur og samisk musikk/joik til alle berørte parter. Høringsfristen er satt til 01.06.10, og høringsprosessen skal være avsluttet før Kunstneravtalen 2011 fremforhandles.

- Bidra til etablering av samisk kunstmuseum
- Arbeide for realisering av et nytt teaterhus for Beavváš Sámi Nášunála teáhter.

Sametingsrådet har hatt møte med Centrum Eiendom 28.04.10 om nytt teaterhus for Beavváš Sámi Nášunála teáhter. Beavváš og Kautokeino kommune deltok og på møtet. Centrum Eiendom orienterte om status i prosessen. I følge dem har Kulturdepartementet signalisert at det finnes muligheter for midler

til prosjektet. Centrum Eiendom uttrykte behov for en avklaring fra sametingsrådet når det gjelder husleiefinansiering.

Sametingsrådet orienterte om at det snart igangsettes konsultasjoner mellom Sametinget og departementet om husleiefinansieringsordningen. Roller og ansvar mellom Sametinget og departementet i forhold til husleiefinansieringen er uavklart. Sametingsrådet har ikke kunnet garantere for Beaivváš Sámi Nášunála teáhter før Sametinget vet at vi får midler til dette. Sametingsrådet står bak det de tidligere har sagt, men viste og til at Sametinget er pliktig å følge anbudsreglene når det er snakk om offentlig finansiering.

- Arbeide for utbygging av prioriterte samiske kulturbygg
- Bidra til at de samiske museene får gode rammevilkår for drift og faglig utvikling

Sametingsrådet har vedtatt å bevilge 300 000 til Ä'vv - Saa'mi mu'zei (Østsamisk museum) til utstillingsarbeidet ved museet. Med bevilgningen ønsker Sametingsrådet at museet skal ha trygge økonomiske rammer for arbeidet med basisutstillingen fram mot åpninga til høsten. Basisutstillingen er en del av bygget og i prinsippet Kulturdepartementet sitt finansielle ansvar. Forsinkelser i byggeprosessen har imidlertid ført til høyere kostnader i arbeidet med basisutstillingen. For å unngå ytterligere forsinkelser går sametingsrådet inn med denne tilleggsbevilgningen. Med bevilgningen kan Ä'vv blant annet fortsatt ha en prosjektstilling knyttet til arbeidet med basisutstillingen. På grunn av tekniske problemer med bygget, er også innflyttingen i bygget forsinket. Ä'vv vil åpnes i løpet av høsten 2010.

Stiftelsen Tana og Varanger museumssiida ble formelt etablert 07.05.10 av Tana, Nesseby og Sør-Varanger kommuner og Sametinget. Tana museum, Varanger Samiske Museum, Saviomuseet og Østsamisk museum har med dette fått en felles driftsorganisasjon. Museumssiidaen skal med sin virksomhet bidra til at samisk identitet, språk og kulturtradisjoner dokumenteres, synliggjøres og utvikles. Siidaen dekker kulturhistorien knyttet til østsamisk, sjøsamisk og elvesamisk kultur, samt kunsten og historien til John Savio. Arbeidsområdet til siidaen strekker seg også over landegrensene til Russland og Finland. Tove-Lill Labahå Magga ble valgt som leder av styret for Tana og Varanger museumssiida. Ordinær drift av museumssiidaen vil skje fra 01.01.11. Før dette skal felles driftsløsninger komme på plass og driftsavtaler med eierkommunene være inngått.

De samiske museene har ikke fått den økonomiske uttelling som var forventet gjennom museumsreformen. Sametingsrådet har derfor i forslag til revidert budsjett prioritert de samiske museene. Árran og Várdobáiki er foreslått å få en økning over revidert budsjett på 600 000 kroner hver til videreføring av museumsdriften. Árrans midler er til den Pitesamiske museumsvirksomheten. Museumssiidaene ble etablert i 2009 og kom inn på fast driftsbudsjett i 2010. De foreslåtte økningene er i henhold til Delutredning for samisk museumsvirksomhet i Nordre Nordland og Troms. Økningen skal bidra til at museumssiidaene skal komme opp på et akseptabelt nivå for museumsvirksomhetene slik at siidaene kan drive sin planlagte museumsvirksomhet for 2010. Ája sámii musea (Senter for nordlige folk) har fått ansatt konservator og har satt i gang arbeidet med å gjennomføre og fullføre basisutstillingen sin i forbindelse med åpningen av det nye bygget 01.01.11.

Finnmark fylkeskommune er i ferd med å utarbeide ny museumsplan for museene i Finnmark, med grunnlag i en behovsanalyse av status og utfordringer. Planen skal blant annet munne ut i forslag til fellesløsninger, det vil si opprettelsen av fellesstillinger lokalisert til én organisasjon/institusjon. Sametingsrådet ønsker ikke at de samiske museene skal være med på en slik ordning, fordi vi vil se samlet på den samiske museumsvirksomheten. Derimot har vi takket ja til å delta i utarbeidelsen av behovsanalysen, slik at vi kan få en samlet statusrapport over alle museene. Rapporten skal framlegges i september 2010, og vi ønsker å bruke denne som et verktøy i utarbeidelsen av vår egen museumsstrategi, og som et grunnlag for budsjettinnspill overfor bevilgende myndigheter. Det planlegges å utføre en lignende behovsanalyse på de øvrige samiske museene i 2011.

- Bidra til å sikre virksomheten til Internasjonalt samisk filmsenter

Sametingsrådet har hatt møte med Internasjonalt samisk filmsenter (ISF), om behov for driftstøtte og midler til filmfond. Utfordringen for sametingsrådet er å sikre ISF sikre rammer for videre drift. ISF bør derfor få inn flere offentlige instanser på eiersiden. En slik omorganisering bør føre til sikrere rammer for drift og utvikling av film. Det er nedsatt en arbeidsgruppe der Sametinget, ISF og Kautokeino kommune skal jobbe fram et forslag til ny organisasjon. Grunnlaget for etableringen av et filmfond vil dermed være mer realiserbar. Sametingsrådet jobber videre med dette og håper å få møte KUD der dette er tema.

- Videreføre arbeidet med å realisere møteplasser og kulturinstitusjoner i de samiske områdene

Åarjelhsaemien Teatere vedtok på årsmøtet 2009 omorganisering til offentlig stiftelse i løpet av 2010. Sametingsrådet har hatt møte med styreleder om den pågående prosessen.

Virkemidler – kultur – direkte tilskudd

Samiske kulturhus

Budsjett kr 9 238 000.

Samiske festivaler

Budsjett kr 2 951 000.

Samisk idrett

Budsjett kr 2 416 000.

Samisk teater

Budsjett kr 17 197 000.

Samiske publikasjoner

Budsjett kr 3 036 000.

Bokbusser

Budsjett kr 6 374 000.

Museer

Budsjett kr 21 279 000.

Virkemidler – kultur – søkerbaserte tilskudd

Musikkutgivelser

Budsjett kr 1 900 000.

Det er kommet inn 26 søknader for totalt kr 4 770 560.

Kulturtiltak for barn og unge

Budsjett kr 1 900 000. Forbruk kr 826 000

Det er kommet inn 25 søknader for totalt kr. 1 935 490.

Andre kulturtiltak

Budsjett kr 2 693 000. Forbruk kr 3 205 400.

Det er kommet inn 122 søknader for totalt kr. 9 866 217.

Samiskspråklige tegneserier

Budsjett kr 460 000.

Samiske forlag

Budsjett kr 2 750 000. Forbruk kr 2 750 000.
Det er kommet inn 6 søknader for totalt kr 6 457 046.

Investeringsstøtte til samiske bokbusser

Budsjett 2 000 000

Samiske møteplasser

Budsjett kr 950 000. Forbruk kr 950 000.
Det er kommet inn 9 søknader for totalt kr 2 288 300.

Samisk kunstneravtale

Budsjett kr 5 515 000.

5 Næring

Sterke og levende samfunn med allsidig næringsliv er en sentral forutsetning for å opprettholde bosettingen i samiske områder.

Hovedmål

- Et sterkt og allsidig næringsliv som tar hensyn til samisk kultur, natur og miljø i samiske områder

Delmål

- Sysselsettingen innenfor et allsidig næringsliv opprettholdes
- Nye arbeidsplasser innenfor et allsidig næringsliv

Strategi

- Gjennom aktiv virkemiddelbruk bidra til å opprettholde og utvikle et allsidig næringsliv med god fordeling av tilskuddsmidler mellom kjønnene
- Gjennom aktiv virkemiddelbruk gi unge etablerere mulighet til å starte egen virksomhet
- Gjennom aktiv virkemiddelbruk gi kvinnelige etablerere mulighet til å starte egen virksomhet
- Gjennom dialog med sentrale, regionale og lokale myndigheter, og andre aktører sikre gode rammevilkår for samisk næringsutvikling

Sametingsrådet har hatt møte 11.05.10 med seks statsråder om næringsutvikling i samiske områder. Temaet for møtet var å drøfte muligheter og rammebetingelser for etablering av nye bedrifter og hvordan utvikle næringslivet i samiske områder. Sametingsrådet poengter viktigheten av å tilpasse offentlige ordninger til småskala næringsvirksomheter i samiske områder. Sametingsrådet la også vekt på at det er viktig at departementene koordinerer innsatsen mot næringsutvikling i samiske områder.

Sametingsrådet har hatt dialog med Finnmark fylkeskommune for å diskutere hvordan Sametinget på best mulig måte kan involveres i arbeidet med strategisk næringsutvikling i Finnmark gjennom det regionale partnerskapet, RUP, slik at samiske spørsmål blir hørt i prosessene. Finnmark fylkeskommune skal nå vurdere omorganisering av dette arbeidet.

- Bidra til å bevare og utvikle marine næringer som materielt grunnlag for bo- og sysselsettingen i samiske områder

Det har vært gjennomført konsultasjoner med Miljøverndepartementet på politisk nivå om reguleringene av sjølaksefiske 11.05.10 og 27.05.10. Det ble oppnådd enighet om at reguleringene er midlertidige for

2010 og at fiskeoppstartstiden videreføres fra 2009 for de fleste regioner i Nord-Troms og Finnmark. Det er noen innskrenkninger i fisketidens lengde i juli/august. Reguleringsmyndigheten for fiske i sjø og elv skal fra 2011 legges til samme myndighetsnivå. Det er videre enighet om at det skal utarbeides avtale mellom Miljøverndepartementet og Sametinget om samarbeid om framtidige reguleringer med utgangspunkt i folkeretten der følgende tema inngår: formål, samarbeidsrutiner, kunnskapsutvikling, herunder samarbeid mellom vitenskapelig og erfaringsbasert kunnskap, samt retningslinjer for konsultasjoner der den lokale deltakelsen også skal ivaretas. Det er protokollert uenighet om at fiskestarten først er 15.06. for kystområdet.

Sametingsrådet har deltatt og holdt innlegg på villakskonferanse i Lillestrøm 04.-05.10. Sametinget har vært til stede på møte i samarbeidsrådet for villaksforvaltningen i Trondheim 04.-05.10, og vært observatør på kontaktmøte mellom Direktoratet for naturforvaltning og sjølaksefiskeorganisasjoner fra Finnmark 04.03.10.

- Bidra til å opprettholde jordbruket som en viktig kulturbærer og sysselsetter i samiske områder

Sametingsrådet har hatt møte 25.03.10 med Landbruks- og matministeren, der rådet presenterte innspill til jordbruksavtalen. Plenum behandlet innspillene i februar. Sametingsrådet poengterte blant annet at samiske områder omfatter større områder enn Finnmark. Sametingsrådet foreslo gratis melkekvoter for unge som vil starte med gård, større melkekvoter for bruk som har mindre enn 120 000 l i kvote og bedre ferie- og fritidsordninger. Selv om rovdyrpolitikk ikke var forhandlingstema, ble utfordringene i saueneeringen trukket fram som følge av store tap forårsaket av rovdyr. Til slutt viste sametingsrådet til at midlene til Sametinget ikke har vært økt fra landbruksmyndighetenes side – rådet foreslo en økning til fire millioner kroner.

Sametingsrådet er involvert i arbeidet med en ny stortingsmelding om landbruks- og matpolitikk og har fremmet foreløpige innspill til meldingen. I innspillene har sametingsrådet lagt vekt på at det er gårdbrukeren som må være i fokus i meldingen og på utnyttelse av lokale ressurser. Sametingsrådet ga uttrykk for at en ny stortingsmelding ville kunne legge til rette for en positiv utvikling i jordbruket. Levende bygder er den beste garantien for at samisk kultur og språk får en sikker framtid. Sametingsrådet vil at dagens støtteordninger videreføres og videreutvikles. Investeringsordningene må ta hensyn til både behovet for vedlikehold, ombygginger og nybygg. Gode rekrutteringsordninger må til for å få unge til å starte med gård. Det er viktig å ha landbruk i hele landet, der man også legger vekt på opprettholdelse av mindre bruk. Sametingsrådet påpekte at i nordområdepolitikken er ikke landbaserte næringer i særlig fokus. Sametingsrådet vil la regionene få større innflytelse på landbrukspolitikken noe som vil kunne skape større regional verdiskaping.

Sametingsrådet viste til konsultasjonsavtalen mellom staten og Sametinget og påpekte at Sametinget må få større innflytelse i jordbrukspolitikken, spesielt når det gjelder tiltak som har betydning for den samiske befolkning.

Sametingsrådet la vekt på i innspillene til ny landbruks- og matpolitikk at Sametinget skal få større innflytelse i rovviltpolitikken. Sametingsrådet vil at forvaltningen av rovvilt ses i sammenheng med menneskerettighetene og urfolksretten. Rovviltpolitikken har direkte innvirkning på økonomien både i reindrifts- og jordbruksnæringen.

Landbruks- og matdepartementet landbruks- og matpolitiske melding skal også omhandle reindriftsnæringen. Sametinget har gitt LMD innspill om at Sametinget primært mener at Regjeringen bør ta mål av seg til å lage en egen reindriftsmelding. Sametinget kan vanskelig se for seg at en landbruks- og matmelding kan ivareta de reindriftssamiske utfordringene på en god nok måte i en melding som i utgangspunktet omfatter et stort næringsområde.

I samarbeid med Innovasjon Norge og fylkesmannen i Finnmark har sametingsrådet satt i gang en særskilt satsing på jordbruk i Avjovárri-regionen. I løpet av denne forprosjektperioden vil kommunene Porsanger, Karasjok og Kautokeino utforme et hovedprosjekt.

Sametingsrådet har deltatt i samråd hos fylkesmannen i Finnmark og Innovasjon Norge Finnmark for å drøfte deres prioritering av bygdeutviklingsmidler. Dette arbeidet følges opp.

- Bidra til å utvikle en næringsrettet duodji med økt lønnsomhet og omsetning av egenproduserte varer

Sametingsrådet har fått utarbeidet en evaluering av driftstilskuddsordningen i duodji. Rapporten skal danne grunnlag for forhandlingene med duodjiorganisasjonene.

Sametingets engasjement i duodji spenner over et vidt felt. Sametingsrådet tar mål av seg å være oppdatert og ha en helhetlig politikk- og tilskuddsforvaltning av duodji. Dette er et av utgangspunktene for sametingsrådets redegjørelse og miniseminar som fremmes for denne plenumsseksjonen. Sametingsrådet ønsker å tydeliggjøre verdien av duodji, definere og drøfte de politiske målsetningene, samt konkretisere de ulike utfordringene duodji står overfor.

Sametingsrådet utbetaler ikke videre driftstilskudd for 2010 til stiftelsen Duodjeinstituhtta. Sametingsrådet har hatt dialog med styret i Duodjeinstituhtta siden februar 2009, hvor endring av mål, strategi, styresammensetning og økonomi har vært tema. I brev av 23.09.09 og 18.12.09 ble behovet for endring påpekt, og at stiftelsen ikke kunne påregne videre tilskudd fra Sametinget om ikke endring skjedde. I møte med styreleder 08.02.10 ble det enighet om å utbetale driftstilskudd kun for 1. kvartal 2010. Hvis ikke sametingsrådet fikk bekreftet endring i overnevnte forhold innen 31.03.10, ville utbetaling av driftstilskudd innstilles. Ved utgangen av 1. kvartal 2010 hadde ikke Sametingsrådet mottatt bekreftede opplysninger fra styret i Duodjeinstituhtta om endringer.

Sametingsrådet meldte 30.04.2010 inn stiftelsens drift i strid med Stiftelseslovens § 25 til Stiftelsestilsynet.

- Bidra til å opprettholde og utvikle en økologisk, økonomisk og kulturelt bærekraftig reindrift og utmarksnæring

I februar ble partene i reindrifftsforhandlingene enige om en ny reindrifftsavtale for 2010/11. I Sametingets innspill til avtalen fremmes forslag til ulike tiltak som Sametinget mener bidrar til målet om en økologisk, økonomisk og kulturelt bærekraftig reindrift

Sametingsrådet avholdt et utmarksseminar 03.-04.03.10. Hensikten med seminaret var å belyse hvordan utmarksressursene kan skape nye arbeidsplasser. Temaer som ble belyst var innlandsfiske i Norge og Nord-Finland, muligheter innen bær og urter og noe reiseliv. Nærmere 50 deltok på seminaret.

Sametingsrådet har gitt høringsuttalelse til DN-rapport med strategisk plan for innlandsfiskeforvaltning 2010 – 2015. Her refereres de viktigste punktene i uttalen:

- I forvaltningen av naturressurser legger Sametinget nærhetsprinsippet til grunn.
- Et større fokus på tradisjonell kunnskap og tradisjonell forvaltning kan gi viktig kunnskap for fremtidig forvaltning, og Sametinget ønsker at dette får et større fokus i strategiplanen.
- Samenes leveområder strekker seg over et langt større geografisk område enn Finnmark. Det bør jobbes for at hensynet til Samisk tradisjonelt bruk og grunnlag for opprettholdelse av samisk kultur og levesett også implementeres som en forutsetning for forvaltning i andre deler av forvaltningen og hos andre grunneiere.
- Sametinget ber om at Sametingets nye rolle i arealplanleggingen beskrives i strategiplanen.

- Bidra til at det opprettes gode ordninger for generasjonsoverganger i primærnæringene

I Sametingets innspill til reindrifftsavtalen presiserte vi viktigheten av at ordningen med rekrutteringsandelen bør få egne ordninger over reindrifftsavtalen, samt at det etableres smidigere generasjonsskifteordninger i reindriften. Det er viktig å gjøre det mulig for flere unge å komme inn i reindriften. Utfordringene i rekrutteringen av unge til reindriffta er at det ikke finnes tilstrekkelige økonomiske rammevilkår for etablerings- og for avviklingsfasen.

- Legge til rette for kompetanseutvikling og innovasjon gjennom samarbeid med kompetanse- og kunnskapsmiljøer

Sametinget deltar i et nettverk som jobber med samisk entreprenørskap. Nordland fylkeskommune koordinerer arbeidet i nettverket der blant annet også Troms fylkeskommune deltar. Å utvikle entreprenørskap er avgjørende for å skape ny virksomhet og skape grobunn for nye arbeidsplasser i samiske områder.

Lærlingordning for duodji kom i gang høsten 2009 da seks lærlinger ble tatt opp i lære. Opplæringskontoret for reindrift og duodji har annonsert opptak av nye lærlinger. Det kan tegnes inntil 10 lærlingkontrakter i året.

- Arbeide for at Sametinget skal ha en viktig rolle i næringsforhandlingene

På møtet den 25.03.10 presenterte sametingsrådet konsultasjonsavtalen og de muligheter den gir innenfor forhandlinger om reindrifts- og jordbruksavtalen. I likhet med i 2009 avviste Landbruks- og matdepartementet Sametingets krav om konsultasjoner i forbindelse med avtaleforhandlingene.

- Følge opp Kystfiskeutvalgets innstilling, blant annet gjennom dialog med kyst- og fjordbefolkningen

Sametingsrådet har gjennomført folkemøter om oppfølgingene av Samerettsutvalget og Kystfiskeutvalget 01-04.03.10 i henholdsvis Evenes, Tysfjord, Rana og Beiarn.

Det har vært avholdt tre konsultasjonsmøter med Fiskeri- og kystdepartementet hhv. 22.03, 11.05 og 28.05.10. Det første møtet var på politisk nivå, mens de to siste har vært på administrativt nivå. Det arbeides med å se på hverandres vurderinger av Kystfiskeutvalgets forslag med tanke på å finne felles grunn for løsning. Det vurderes som krevende å kunne komme fram til felles løsninger, men prosessen er fremdeles preget av å være konstruktiv. Sametingsrådet hadde møte med Bivdi og Fjordfiskernes forening 16.03.10 om oppfølgingen av Kystfiskeutvalget. Det var også et møte med Bivdi 14.05.10.

- Arbeide for at oppdrettsnæringen drives etter økologiske prinsipper og at enkelte fjorder fredes mot oppdrettsanlegg
- Medvirke til gjennomgang og revisjon av reindriftsloven, særlig med hensyn til forholdet til andre samiske interesser

Sametingsrådet har hatt dialogmøte med styret i Norske Reindriftssamers Landsforbund/NRL i mai i år. På dette møtet drøftet vi blant annet behovet for et representativt utvalg som har i mandat å vurdere de forhold som ikke ble revidert i den nye reindriftsloven. Sametingsrådet mener at de prosessenes om eventuelt igangsettes, skal foregå i nært samarbeid med reindriftnæringens representanter.

- Arbeide for at reindrifta får like betingelser som andre sammenlignbare næringer for fradrag og avgifter på investeringer og driftsmidler

I Sametingets innspill til reindriftsavtalen for 2010/11, spilte Sametinget inn behovet for avgiftslette for investering og drift av sentrale driftsmidler for reindriften.

- Arbeide for å innarbeide begrepet arktisk jordbruk i forvaltningen

I forbindelse med innspill til landbruks- og matmeldingen har Sametingsrådet fokusert på arktisk landbruk og de muligheter det gir blant annet med mindre behov for sprøytemidler. Arktisk landbruk skal også kjennetegnes av rene matvarer og trygg mat. Sametingsrådet vil at dette begrepet innarbeides i internasjonale avtaler, og at det også brukes ved utformingen av landbrukspolitikken i nordområdene.

- Utrede rettsvern for duodji og foreslå et lovvern for duodji overfor lovgivende myndigheter
- Arbeide for en lovbestemt rett til kulturbasert høsting
- Bidra til å sikre rettsvernet for samisk utmarksbruk – meahcásteapmi
- Bidra til at medlemmer som har tilhørighet til en sijte sikres rettigheter til å høste av naturressursene innenfor sine tradisjonelle bruksområder

Annet

Det er satt i gang arbeid med å lage en melding om næringsutvikling. I meldingen skal blant annet overordnede strategier utformes og den vil bli fremmet for plenum i 2011.

Virkemidler – næring – direkte tilskudd

Duodjiinstitusjoner

Budsjett kr 3 009 000.

Virkemidler – næring – søkerbaserte tilskudd

Næringsutvikling

Variert næringsliv

Budsjett kr 7 947 000.

Marine næringer

Budsjett kr 4 165 000.

Jordbruk

Budsjett kr 4 799 000.

Verdiskapningsprogram (VSP) for næringskombinasjoner

VSP næringskombinasjoner

Budsjett kr 3 150 000.

Duodji lærlingeordning

Budsjett kr 1 500 000.

Utredningsprosjekter og andre tiltak verdiskapningsprogram

Budsjett kr 850 000.

Næringsavtale for duodji

Investeringer og utvikling i duodji

Budsjett kr 3 100 000.

Driftstilskudd duodji

Budsjett kr 3 650 000.

Velferdordning i duodji

Budsjett kr 150 000.

Fag og økonomisk utvalg

Budsjett 200 000

Duodjiutvalg
Budsjett kr 550 000.

Samiske duodjiorganisasjoner:
Bevilgning kr 1 560 000.

6 Arealer, miljø- og kulturvern

Arealer og ressurser gir grunnlag for bosetting og næringsutøvelse, og er en betingelse for å utvikle samisk kultur, næringer og samfunnsliv. Samiske kulturminner er viktig dokumentasjonsmateriale for den komplekse og langvarige bruken av de samiske områdene. Kulturminnene viser arealenes og naturens betydning over tid for økonomiske, sosiale og religiøse forhold. Vern av det samiske kulturlandskapet er derfor et bidrag til å vedlikeholde samenes relasjoner til forfedrenes landskap.

Hovedmål

- Bærekraftig utnytting av arealer og ressurser i samiske områder med grunnlag i samisk historie og samiske verdier

Delmål

- Samiske kulturminner brukes som dokumentasjon for samisk tilstedeværelse
- I samiske områder vektlegges et bærekraftig og langsiktig perspektiv i all disponering av arealer og ressurser
- Samiske rettigheter er ivaretatt i disponering og bruk av arealer i samiske områder

Strategi

- Gjennom aktiv virkemiddelbruk styrke kunnskapen om samisk tradisjon og historie samt grunnlaget for bevaring og vern av samiske kulturminner
- Skape gode rammevilkår for samisk areal-, miljø- og kulturvern gjennom dialog og samarbeid med sentrale, regionale og lokale myndigheter samt andre relevante aktører

Sametingsrådet har 19.05.10 avgitt uttalelse til rapport om lokaliseringalternativer for forsvarets nye kampfly. I rapporten framkommer det at Evenes som enebaseløsning eller tobaseløsning har relativt sett lavest egnethet i forhold til andre løsningsalternativ. Sametingsrådet har ingen merknader til rapportens vurdering av løsningsalternativenes egnethet, kostnadsberegning og kostnadsvurderinger i forhold til temaene personell, eiendom, bygg, anlegg og distriktpolitikk. Det er gitt noen kommentarer i forhold til støy og samisk kultur og samfunn. Sametingsrådet forutsetter å bli kontaktet for fortsatte konsultasjoner om Evenes i den videre beslutningsprosessen inngår som prioritert og reelt lokaliseringalternativ.

- Arbeide for å få en generelt bedret ressursituasjon for det samiske kulturvernet
- Arbeide for å få i stand en sterkere satsing på samisk bygningsvern spesielt
- Bidra på best mulig måte til dokumentasjon og formidling av samiske kulturminner og kulturmiljø

Sametingsrådet har gitt uttalelse til søknad om oppdrettsanlegg i Per Larsavika/Klubbvik i Unjárgga gielda/Nesseby kommune. Saken foreligger ikke som plansak. Sametinget hadde derfor ikke mulighet til å reise en eventuell innsigelse til saken. Sametingsrådet har i uttalelsen påpekt at søknaden om oppdrettsanlegg bør avvendes til etter at ny kystsoneplan er vedtatt. Tiltaket kan få vesentlige virkninger for miljø og samfunn, og er derfor reguleringspliktig etter pbl. § 12-1 tredje ledd. Tiltaket vil virke skjæmmende for kulturminner og kulturmiljø av nasjonal verdi, som Murgget Gahpperas/Klubbnasen og fredningsområdet for kulturminner, Ceavccageadgi/Mortensnes. Tiltaket vil derfor kunne få negative konsekvenser for en søknad om å få Ceavccageadgi/Mortensnes på UNESCOs verdensarvliste. Sametingsrådet har på bakgrunn av dette anbefalt at det ikke må gis tillatelse til oppdrettsanlegg for laks i Per Larsavika/Klubbvik.

- Dokumentere og synliggjøre samisk tradisjonell kunnskap i forbindelse med registrerings- og restaureringsprosjekter

Sametingsrådet deltar i Norges delegasjon i forhandlingene under FNs konvensjon om biologisk mangfold om et internasjonalt regime for genressurser og urfolks tradisjonelle kunnskaper. Det tas sikte på å vedta regimet i oktober 2010, som både skal omhandle tilgang til genressurser og tradisjonell kunnskap og de fordeler som denne bruken gir når for eksempel medisiner, kosttilskudd eller kosmetikk utvikles. På det 9. arbeidsgruppemøtet den 22.-28.02.10 ble ledernes forslag til en juridisk bindende protokoll lagt fram. Det ble ikke oppnådd enighet om innholdet i protokollen, og forhandlingene anses som svært krevende.

Det ble bestemt at arbeidsgruppemøtet fortsetter i juli 2010. Fra urfolksorganisasjonenes side er det enighet om at protokollutkastet, slik det foreligger etter forhandlingene i mars, ivaretar i all hovedsak urfolksposisjonene selv om det finnes et forbedringspotensial i teksten. Utfordringene består i at det er stor avstand mellom de statlige partene, og at det kan komme kompromissløsninger som går på beskostning av urfolks rettigheter og interesser. Det vil i de kommende forhandlingene være viktig for urfolkene å tydeliggjøre hvilke rettigheter og standpunkter som ikke kan være gjenstand for forhandlinger. Samerådet er forhandlingsleder for urfolksgruppen, IIFB (The International Indigenous Forum on Biodiversity).

- Utarbeide Sametingets retningslinjer for sikring av naturgrunnet for samisk kultur, næringsutøvelse og samfunnsliv i all planlegging etter plan- og bygningslovens plandel
- Arbeide for at motorferdselsloven tilpasses samiske forhold og at kommunens selvstyret over motorferdselen i utmarka beholdes og styrkes

Direktoratet for naturforvaltning (DN), Fylkesmannen i Finnmark (FM) og sametingsrådet har fulgt opp forprosjektet med å redusere den skadelige barmarkskjøringen i Finnmark. I februar etablerte DN, FM Finnmark og sametingsrådet et hovedprosjekt om barmarkskjøring i Finnmark. Prosjektet skal vare et år og har en styringsgruppe som består av initiativtakerne og en referansegruppe som består av nærings-, friluft-, jakt-, fiske-, miljøinteresser, grunneiere, politi og forvaltere. Prosjektleder er Jan Olli. Det er viktig å presisere at målet for prosjektet ikke er å avvike all barmarkskjøring i Finnmark. Prosjektet skal blant annet innhente relevant kunnskap, vurdere hva er akseptabel kjøring, vurdere hensynet til lokal bruk av utmark og hvilke typer områder som er særlig sårbare. Prosjektets arbeid skal ligge til grunn for eventuelle avklaringer i motorferdselsloven.

- Medvirke til å styrke reindriftas arealvern, med spesielt fokus på sørsamiske områder

Sametingsrådet har vært i konsultasjoner med Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE) om vindmølle- og kraftutbyggingsplanene på Fosen. Disse energiutbyggingsprosjektene er spesielle fordi det handler om mange arealkrevende prosjekter konsentrert innenfor området til et reinbeitedistrikt bestående av to sijter. I konsultasjonene er Sametinget opptatt av at arealprosessene ivaretar samiske hensyn, og at konsesjonsbehandlingen ivaretar fortsatt samisk bærekraftig reindrift i område. I forkant av konsultasjonen med NVE, hadde sametingsrådet også møte med reinbeitedistriktet på Fosen. Sametingsrådet avventer konsesjonsbehandlingen før videre oppfølging med departementet.

Sametingsrådet er opptatt av at det i gangsettes kortsiktige og langsiktige tiltak som reduserer de mange reinpåkørsene på Nordlandsbanen. Sametingsrådet har vært i kontakt med Samferdselsministeren vedrørende dette, samt løftet temaet opp i møte med ministrene om oppfølging av St.mld nr 16 (2008-2009) Nasjonal samferdselsplan 2010-2019. Sametingsrådet har også vært i møte med de berørte reinbeitedistriktene i Nordland og i Nord-Trøndelag, for å drøfte utfordringene med togpåkørsler.

Sametingsrådet er i konsultasjoner med Olje- og energidepartementet om kraftlinje i Vevelstad og Brønnøy kommuner som er i Jillen-Njaarke reinbeitedistrikt. Etter konsultasjonsmøte 16.02.10 skulle departementet få vurdert en mulig kompromissløsning med jordkabel der linje vil krysse flyttelei. Helgeland kraft har utarbeidet rapport som vurderer dette i forhold til kostnader, driftssikkerhet og miljø. Sametingsrådet har i brev av 30.04.10 påpekt at rapporten bestilt av Helgeland kraft ikke belyser

kostnadene i forhold til de totale utbyggingskostnadene. Sametingsrådet har i brevet påpekt at jordkabling kombinert med andre kompenserende tiltak vil kunne innebære en levelig løsning sammenlignet med luftstrekk. Sametingsrådet avventer initiativ fra departementet om videre konsultasjoner. Sametingsrådet har tett kontakt med reinbeitedistriktet i denne saken.

- Arbeide for at rovviltbestanden reguleres slik at bestanden ikke truer primærnæringsenes eksistensgrunnlag
- Følge opp innstillingen fra Samerettsutvalget II

Etter avtale i halvårlig konsultasjonsmøte 15.12.09 oversendte sametingsrådet 14.01.10 notat til Justisdepartementet med forslag til framgangsmåte på konsultasjonsprosessen i det videre arbeidet med Samerettsutvalgets utredning. Justisdepartementet skulle følge opp dette med innkalling til møte. Sametingsrådet har ikke fått tilbakemelding på dette fra Justisdepartementet. Saken har også vært etterspurt bl.a. i halvårlig administrativt møte med Fornyings-, administrasjons- og kirke departementet 07.05.10.

Sametingsrådet har gjennomført folkemøter om oppfølgingene av Samerettsutvalget og Kystfiskeutvalget 01-04.03.10 i henholdsvis Evenes, Tysfjord, Rana og Beiarne

- Arbeide for kartlegging av rettighetsforholdene i samiske kyst- og fjordområder og av interne bruksrettigheter i reindrifta
- Arbeide for at vedtak om vern skjer etter informert samtykke fra den samiske lokalbefolkningen

Regjeringen har som mål at de gjenværende verneforslagene i St meld. nr. 61 (1990-91) skal være ferdig behandlet innen utgangen av 2010. Sametingsrådets rolle er å sikre at verneprosessene skjer etter avtalt prosedyre. For verneplaner på høring gjelder det at sametingsrådet vil gjøre seg kjent med lokale høringsuttalelser før en går inn i konsultasjoner med vernemyndighetene om vernekategori, avgrensning og forskrifter, slik "Avtale om verneplanarbeid" åpner for. For de samme verneplanene har sametingsrådet avgitt høringsuttalelse og foreslått en vektleggingsbestemmelse for samisk kultur og næringer, samt noen mindre endringer i foreslått vernebestemmelser.

Direktoratet skal også åpne for konsultasjoner med sametingsrådet før endelige tilrådning sendes Miljøverndepartementet. Videre skal departementet avklare behov for konsultasjoner med sametingsrådet. Sametingsrådets endelige tilslutning eller avvisning av verneforslaget kan altså bli avgjort først etter de siste konsultasjoner med departementet.

Det blir folkemøter om verneplanene med statssekretær Heidi Sørensen i Kautokeino 09.06.10 og Karasjok 10.06.10.

Pågående saker:

- Goahteluoppal i Kautokeino kommune er verneforslaget lagt ut på høring med alternativene Goahteluoppal nasjonalpark og Muvrrešáhpi landskapsvernområde, med frist 27.06.10. Arbeidsutvalget har fremmet alternativer til Fylkesmannens forslag til forskrift for landskapsvernområde.
- Verneplan for myrer og våtmark i Finnmark er lagt ut til høring med frist 07. 07.10. Det er 23 kandidatområder i planen, hvorav flest i Kautokeino (9). Arbeidsutvalget og Fylkesmannen har gjennomført 4 folkemøter om verneplanen.
- For forslag om utvidelse av Øvre Ánarjohka nasjonalpark i Karasjok kommune har Arbeidsutvalget fremmet alternative forslag til verneforskrift. Fylkesmannens høringsdokument vil bli sendt ut snarest, med høringsfrist ca. 01.08.10.
- For forslag om Rohkunborri nasjonalpark i Bardu kommune holder sametingsrådet på å gjennomføre endelige konsultasjoner med Miljøverndepartementet. Sametingsrådet har foreslått en egen vektleggingsbestemmelse for samisk kultur og næringer, samt mindre endringer i forskriften. Arbeidsutvalget for forvaltningsplanen er det konsultert om.

- Verneplan for landskapsverneområder i Navitdalen og Kvænangsbotn er lagt på høring med frist 01.06.10.
- For forslag om Sundsfjordfjellet nasjonalpark i Gildeskål, Meløy og Beiarn kommuner har Fylkesmannen konsultert sametingsrådet før høringsdokumentet skal sendes ut på høring. Sametingsrådets syn vil fremkomme i høringsdokumentet.
- For forslag til Dåepme nasjonalpark på Fosenhalvøya har fylkesmennene konsultert sametingsrådet før sammensetning av arbeidsutvalget drøftes med berørte kommuner.

Miljøverndepartementet konsulterte med sametingsrådet 27.05.10 om sammensetning av lokale vernestyrer for 4 etablerte nasjonalparker i Salten i Nordland. Partene er enig i at konsultasjonene skal avsluttes innen den offisielle åpningen av Sjunkhatten nasjonalpark den 12.06.10. Sametingsrådets standpunkt er at den samiske deltakelsen i nasjonalparkforvaltningen skal være effektiv og stå i forhold til de samiske interessene i områdene. Sametingsrådet skal foreslå de samiske medlemmer av vernestyrene.

Endelig avgjørelse om hvorvidt arbeidet med nasjonalpark i Tysfjord/Hellmo skal meldes stanset eller om det gjenopptas vil bli tatt tidlig i 2011. Det samme gjelder verneplan for Treriksrøysa i Troms. Direktoratet for naturforvaltning har informert sametingsrådet om at det vurderes meldt oppstart av marint vern i Tysfjord høsten 2010. Så lenge det ikke er fattet en endelig beslutning om nasjonalpark Tysfjord/Hellmo er sametingsrådets prinsipielle posisjon at det ikke skal meldes oppstart av marint vern i Tysfjord/Hellmo. Dersom det er slik at nasjonalparkplanen i Tysfjord/Hellmo allerede er stanset, forventer sametingsrådet en offisiell melding om det.

- Være en pådriver for at også urfolkskunnskap ligger til grunn for beslutninger i klimapolitikken

Sametingsrådet har holdt innlegg på klimatilpasningsutvalgets fagmøte den 13.04.10 i Karasjok om klimatilpasning, samisk kultur og næring. NOU klimatilpasning er et offentlig utvalg som utreder sårbarhet og behov for klimatilpasning i Norge. Rektor Steinar Pedersen fra Sami allaskuvla er utvalgsmedlem. Sametingsrådet vil opprettholde den tette dialogen med klimatilpasningsutvalget frem til fremleggelsen av utredningen innen 01.11.10.

Sametingsrådet har bidratt i utarbeidelsen av en rapport om klimaendringer og effekter i Nord-Norge. Rapporten er et viktig oppslagsverk når beslutninger knyttet til klimaendringer skal gjøres, og sametingsrådet vil informere om og anvende rapporten i relevante sammenhenger i klimapolitikken.

Sametingsrådet har deltatt på NorACIAs lanseringskonferanse 11.05.10 i Tromsø. Sametingsrådet har deltatt i temagruppen om tilpasning til klimaendringene, mens Sami allaskuvla har bidratt på temaet om effekter på folk og samfunn.

Sametingsrådet deltar i Norges delegasjon i de kommende mellomforhandlingene under FN's klimakonvensjon frem mot partsmøtet i Mexico i desember 2010 (UNFCCC COP16). Samisk Parlamentarisk Råd (SPR) har vedtatt klimapolitisk strategi i sak 07/2010 i Rovaniemi den 14.04.10. Sametinget har også kommet med innspill til Miljøverndepartementet som bidro til at urfolksdeltakelsen på Oslo skog og klima konferansen den 27.05.10 ble betydelig økt.

- Bidra til at samiske båtbyggertradisjoner dokumenteres og formidles

Annet

Finnmarkskommisjonen

Sametingsrådet sendte 26.03.10 brev til Justisdepartementet hvor det ble bedt om møte for å drøfte de budsjettmessige og administrative rammene for Finnmarkskommisjonen. Dette ble gjort på bakgrunn av at Domstolsadministrasjonens fastsetting av Finnmarkskommisjonens budsjetttrammer for 2010 har skapt usikkerhet med hensyn til Finnmarkskommisjonens utførelse av utredningsarbeidet. Administrativt møte er berammet til 07.06.10.

Det ble arrangert åpent seminar for Sametinget representanter på Sametinget om Finnmarkskommisjonen 26.05.10.

Finnmarkseiendommen

Det gjennomføres faste halvårslige kontaktmøter administrativt og på politisk nivå mellom Sametinget, Finnmark fylkeskommune og Finnmarkseiendommen. Prosessen for arbeidet med Finnmarkseiendommens strategiske plan for perioden 2011-2014 har vært oppe til drøfting. Det skal avholdes administrative kontaktmøter for drøfting av utforming av den nye strategiske planen fram mot utsendelse av høringsforslag i september 2010. Vurderinger av forvaltning av eventuelt overskudd vil inngå som del av dette arbeidet. Sametingsrådet legger opp til en behandling i Sametinget plenum i november 2010 av Finnmarkseiendommens strategiske plan. Sametingsrådet var til stede 25.03.10 på Finnmark fylkestings behandling av planen.

Sametinget har fått oversendt Finnmarkseiendommens kontrollkomité sin årsrapport ihht. finnmarkslovens § 16 4. ledd. I rapporten framkommer det at kontrollkomiteen mener det må foretas avklaringer av i hvilken utstrekning Finnmarkseiendommen etter loven er en del av den offentlige forvaltningen, samt behov for tydeliggjøring i loven av forholdet mellom styre og oppnevnte myndigheter. Sametingsrådet følger opp disse spørsmålene i kontaktmøte med Finnmarkseiendommen og Finnmark fylkeskommune og i halvårsmøte med Fornyings-, administrasjons- og kirke departementet.

Virkemidler – miljø- og kulturvern - Søkerbaserte tilskudd

Samisk kulturminnevern

Budsjett kr 2 000 000.

7 Helse, sosial og omsorg

En sentral målsetting i Sametingets arbeid for et likeverdig helse-, sosial- og omsorgstilbud er å øke kunnskapen og forståelsen for behov og rettigheter til samiske tjenestemottakere.

Hovedmål

Et helse-, sosial- og omsorgstilbud til det samiske folket, som er likeverdig med tilbudet til den øvrige befolkning

Delmål

- Et styrket helse-, sosial- og omsorgstilbud tilpasset den samiske befolkningens behov
- Helse-, sosial- og omsorgspersonell over hele landet gis opplæring i samisk språk- og kulturkompetanse
- Aksept av komplementære og tradisjonelle behandlingsformer

Strategi

- Gjennom dialog og samarbeid med sentrale myndigheter og relevante aktører sikre Sametingets innflytelse på utforming og gjennomføring av helse- og sosialtjenester til det samiske folk
- Gjennom virkemiddelbruk bidra til å utvikle og tilrettelegge for en helse- og sosialtjeneste som bygger på samisk språk- og kulturforståelse på alle nivå

Sametingsrådet har fått utført en ekstern evaluering av virkemidler satt av til prosjekter innen helse og sosial. Evalueringen omhandler tildelte prosjektmidler i periode 2001-2007. Se vedlegg.

- Bidra til at samiske barns rettigheter i møte med barnevernstjenesten ivaretas

Sametingsrådet har hatt møte med fylkemenn i Nordland, Troms og Finnmark, Barnevernets utviklingssenter og Barne-, ungdom- og familieetaten for Nord Norge, hvor utfordringer rundt barnevernstjenesten til samiske barn sto på dagsorden. Fra sametingsrådets side ble det påpekt at samiske barn har rettigheter i forhold til språk og kultur som må ivaretas og følges opp innenfor barnevernstjenesten. Det ble også tatt opp hvordan Sametinget ser at dette kan følges opp i fylkesmennenes tilsynsvirksomhet. Videre ble det fra Sametingsrådets side påpekt behovet for en større kompetanse om samiske barns rettigheter, språk og kultur i barnevernstjenesten. Sametinget og fylkesmennene er blitt enige om sammen å arrangere en konferanse i 2011 hvor man setter fokus på samiske barns rettigheter og møte med barnevernstjenesten.

Sametinget har deltatt i arbeidsgruppe sammen med Høgskolen i Finnmark, Høgskolen i Harstad og Universitetet i Tromsø om utvikling av eventuell ny barnevernspedagogutdanning. Sametingets rolle i samarbeidet var å peke på samiske barns rettigheter og behov i møte med barnevernstjenesten. Prosessen pågår og vil følges videre av Sametinget.

Sametingsrådet har hatt møte med Ávjovarre urfolksregion angående utfordringer i barnevernstjenesten. Det var enighet om nærmere kontakt mellom Sametinget og Ávjovarre urfolksregion.

- Utvikle en samisk eldre- og omsorgspolitik
- Arbeide for å styrke spesialisthelsetjenestetilbudet til samiske brukere
- Arbeide for oppbygging av et støtteapparat for samiskspråklige pasienter og deres pårørende
- Bidra til at samiske samfunn bevarer og utvikler de samiske verdiene som bygger på toleranse og inkludering
- Bidra til at kriminalomsorgen tilpasses samiske innsattes behov

Sametinget har gitt tilskudd til et prosjekt som skal kartlegge helse og sosialtilbudet til samiske innsatte i fengsel, med det mål å bedre å skape kunnskap for å bedre helsetjeneste tilbudet til samiske innsatte. Sametinget har tro på at prosjektet vil bidra til økt kunnskap om samiske innsattes rettigheter, og også bidra til å øke forståelse for samiske innsatte behov og rett til en bedre tilrettelagt helsetjeneste.

Virkemidler – helse- og sosialsatsing - søkerbaserte tilskudd

Helse- og sosialprosjekter

Budsjett kr 3 350 000.

Sametinget har mottatt 32 søknader til helse og sosialprosjekter på til sammen kr 7 340 679. Det er fordelt prosjektmidler på kr 3 209 000 fordelt på 18 prosjekter. Prosjektene som har fått tilskudd faller i hovedsak inn under følgende prioriteringer i Sametingets budsjett: prosjekter som fremmer kunnskap om samisk språk og kultur i eksisterende helse og sosialtjeneste, prosjekter som har som mål å utvikle konkrete tiltak for permanent tilrettelegging, metode prosjekter og prosjekter som har som mål å legge til rette for at omsorgen for samiske eldre bygger på samisk språk og kultur.

8 Samiske organisasjoner

Et demokratisk samfunn er avhengig av et aktivt og variert organisasjonsliv. Samiske organisasjoner er viktige aktører i utviklingen av samiske samfunn.

Hovedmål

- Opprettholde et variert samisk organisasjonsliv

Strategi

- Gjennom aktiv virkemiddelbruk legge til rette for et variert organisasjonsliv

Virkemidler- søkerbaserte tilskudd

Samiske organisasjoner

Budsjett 4 151 000.

9 Andre virkemidler

Virkemidler til sametingsrådets disposisjon

Regionalutvikling

Budsjett kr 3 500 000.

Som en del av oppfølgingen av forvaltningsreformen og handlingsplan for samisk språk har det vært administrative møter for å arbeide frem et mandat for en administrativ arbeidsgruppe som skal se på samiske forhold i kommunesektoren. Punktene i mandatet er med hensikt gjort vide slik at arbeidsgruppen får handlingsrom. Fra sametingsrådets side er det allerede signalisert at både Sametingets rolle i forhold til KS og kommunene, samt nedleggelse av grendeskoler vil være aktuelle problemstillinger og det er enighet om at mandatet gir mulighet for dette. Arbeidsgruppen vil legge deler av arbeidet ut til ekstern utredning og vil på bakgrunn av disse utarbeide en rapport i 2011.

Sametingsrådet deltok den 12.02.10 på et møte i Tysfjord om Muskensamfunnet. I tillegg deltok Arbeidsgruppe for Muskenveien, Nordland fylkeskommune, Tysfjord kommune og Árran lulesamisk senter. Bakgrunnen for møtet var situasjonen i Muskensamfunnet. Konklusjonen fra møtet ble at Sametingsrådet gir et tilskudd på kr 300 000 til et forprosjekt med formål å utrede mulighetene for vei til Musken. Nordland fylkeskommune har sagt seg villig til å finansiere en samfunnsanalyse om Muskensamfunnet. Tysfjord kommune er prosjekteier og det opprettes en styringsgruppe der Arbeidsgruppe for Muskenveien deltar.

Sametingsrådet holdt innlegg på Fylkesmannen i Nordlands kommunekonferanse 20.05.10 under temabolen "Fokus på det samiske Nordland". I innlegget ble det fokusert på noe av det sametingsrådet ser som utfordringene en samisk beboer i en kommune kan møte i syklusen fra vugge til grav.

Rapporten for samarbeidsavtalen mellom Finnmark fylkeskommune og Sametinget er godkjent. Det fremkommer av rapporten oppfølgingspunkter for 2010 til artiklene i samarbeidsavtalen. I løpet av høsten 2010 så vil administrasjonen avholde møte for å vurdere hvordan man følger opp de oppsatte oppfølgingspunktene for dette året.

Sametingsrådet deltok og holdt innlegg på kontaktkonferansen mellom Regjeringen og fylkeskommunene i Drammen den 23.-24.03.10. Tema var blant annet Nasjonal transportplan, framtidsrettet landbruks- og matpolitikk, regional utvikling og kompetansearbeidsplasser, klima miljø og planlegging og kulturpolitikk – samarbeid og utvikling.

Forslaget til planveileder for sikring av naturgrunnlaget for samisk kultur, næringsutvikling og samfunnsliv i forhold til ny plan- og bygningslov, reindpåkjørsler i Nordland, bedre økonomiske rammebetingelser for bøndene, Sametingets klimapolitikk og samarbeidsavtalene med ulike fylkeskommuner, var noen av sakene sametingsrådet tok opp på konferansen. Avslutningsvis påpekte sametingspresidenten nødvendigheten med et godt samarbeid med staten og fylkeskommunene. Når store reformer skal utformes må den samiske dimensjon innarbeides i større grad og fra begynnelsen av.

Frie virkemidler

Budsjett kr 300 000.

Likestillingstiltak

Budsjett kr 300 000.

Det er avgitt høringsuttalelse til NOU 2009: 14 Et helhetlig diskrimineringsvern. Sametingsrådet er fornøyd med Regjeringens arbeid for å styrke diskrimineringsvernet i norsk lovgivning. Vern mot diskriminering er en grunnleggende rettighet i vårt samfunn, og det er derfor viktig å gi denne retten grunnlovsbeskyttelse.

Sametingsrådet arrangerte på kvinnedagen 8. mars et seminar om likestillingsutfordringer i samiske samfunn. Med dette ønsket Sametinget å sette fokus på kvinnenes plass i samiske samfunn. Sametingsrådet ønsker at likestilling er en naturlig del av politikkkutformingene. Sametingsrådet vil markere kvinnedagen hvert år, med ulikt fokus og på ulike steder.

Sametingsrådet har gitt innspill til Norges 8. rapport FNs kvinnekommisjon (CEDAW). I innspillet er det tatt opp manglende statistikk og forskning på likestillingsutfordringer i samiske samfunn, samiske kvinners helse og samiske kvinner i primærnæringene.

Internasjonale tiltak

Budsjett kr 1 350 000.

Sametingspresidenten møtte Karl Eirik Schjøtt-Pedersen i forkant av besøket av den russiske presidenten. Med på møtet var også representanter for de nordnorske fylkene og Utenriksdepartementet. Det ble holdt et formøte for å avklare hvilke saker som kunne tas opp med russiske president når han ankom Norge. Sametingsrådet fokuserte spesielt på barentssamarbeidet, østsamene og kultursamarbeid i sitt innspill

Sametingsrådet og SUPU tok i mot en gruppe nederlandske ungdomspolitikere som besøkte Sametinget 06.05.10. De ble blant annet informert om Sametingets politikk på klima, energi og urfolk.

Sametinget var representert ved utenriksminister Jonas Gahr Støres åpne foredrag om nordområdene i et internasjonalt perspektiv på Universitetet i Tromsø 29.04.10. Budskapet var at alle statsgrenser er nå dratt på land og i havet, samt at utbredelsen av kontinentalsokkelen er fastlagt og godkjent av FN. For at nordområdesatsingen skal bli en suksess er det opp til krefter i Nord-Norge å samarbeide og gjennomføre satsingen.

Sametingspresident Egil Olli har foretatt flere utenlandsreiser i perioden. Se egen rapport fra disse i vedleggene.

Senter for samisk i opplæringen

Budsjett kr 500 000.

Verdde- prosjektet

Budsjett kr 250 000.

Virkemidler til møtelederskapets disposisjon

Politiske grupper i Sametinget

Budsjett kr 3 219 000.

Opposisjonens arbeidsvilkår

Budsjett kr 1 013 000.

10 Andre tiltak som ikke er virkemidler

Konferanser i regi av Sametinget

Budsjett kr 1 150 000.

Sametinget har sammen med Sámi allaskuvla, Utdanningsdirektoratet og de tre nordligste fylkesmennene igangsatt planlegging av Samisk barnehage- og skolekonferanse 2010. Konferansen arrangeres i Oslo 02.-03.11.10 hvor læremidler er et av temaene.

Utdeling av priser og stipend

Budsjett kr 100 000.

Forskning og utvikling, utredninger og dokumentasjonsprosjekter

Budsjett kr 900 000.

Evalueringer

Budsjett kr 500 000.

Sametingsrådet har igangsatt arbeidet med evaluering av Tilskudd til samiske barnehager.

11 Samefolkets fond

Språkutvikling - Samefolkets fond

Budsjett kr 1 500 000.

Ved søknadsfristen 01.03.10 var det kommet inn 16 søknader for totalt kr. 6 881 794. Søknadene er under behandling og vil bli lagt fram for tilskuddsstyret 15.-17. 06.10.

Tradisjonell kunnskap - Dokumentasjon og formidling - Samefolkets fond

Budsjett kr 1 850 000.

Ved søknadsfristen 01.03.10 var det kommet inn 23 søknader for totalt kr. 4 463 584. Søknadene er under behandling og vil bli lagt fram for tilskuddsstyret 15.-17. 06.10.

Litteratur - Samefolkets fond

Budsjett kr 2 500 000.

Ved søknadsfristen 01.03.10 var det kommet inn 76 søknader for totalt kr. 19 274 716. Søknadene er under behandling og vil bli lagt fram for tilskuddsstyret 15.-17. 06.10.

Språkprogram

Budsjett kr 2 500 000.

Systematisk kartlegging av tradisjonell kunnskap

Budsjett kr 650 000.

12 Driftsutgifter politisk nivå

Budsjett kr 22 014 000.

Sametingets ungdomspolitiske utvalg (SUPU)

Sametingsrådet har hatt møte med Sametingets ungdomspolitiske utvalg i Karasjok 29.04.10. Blant sakene på agendaen var taletid for samisk ungdom under Sametingets plenumssamlinger eller komitéaker, fremtiden til Infonuorra.no og senking av aldersgrensen for innskriving i Sametingets valgmannstall. SUPU orienterte i tillegg om sitt øvrige arbeid og planer fremover.

SUPU har hatt 3 møter i perioden, hvorav et telefonmøte.

SUPU arrangerte informasjonstreff med ungdom i Karasjok 28.04.10. SUPU presenterte seg selv og orienterte om sin virksomhet. Ungdommene fortalte om saker som opptar dem i Karasjok. Mobbeproblematikken og situasjonen for samisk språk var noen av temaene som ble tatt opp av de engasjerte ungdommene. Sametingsrådet deltok på informasjonstreffet.

På SUPUs årlige møte med Barneombud Reidar Hjermann 18.02.10. var blant annet disse sakene på agendaen: situasjonen i Karasjok etter folkemøtet i juni 2009, læremiddelsituasjonen for samiske barn, nordisk samarbeid og demokratisk deltakelse for samiske barn og unge. SUPU orienterte om uttalelsen fra Sametingets ungdomskonferanse 2009.

SUPU møtte statssekretær i Fornyings-, administrasjons- og kirke departementet, Raimo Valle, den 18.02.10. På møtet fikk SUPU en orientering om Regjeringens arbeid med samiske saker. SUPU tok opp saker som læremiddelsituasjonen for samiske barn, synliggjøring av samisk språk og fremtiden til Infonuorra.no. SUPU overrakte også om uttalelsen fra Sametingets ungdomskonferanse 2009.

SUPU har gitt innspill til nye tiltak i handlingsplanen for samiske språk.

SUPU har henvendt seg til Barne-, likestillings- og inkluderingsminister Audun Lysbakken i anledning av at det skal nedsettes et offentlig utvalg som skal utrede ungdoms deltakelse i samfunnet. SUPU uttrykte forventninger om at samisk ungdom og deres situasjon vil inkluderes i utvalgets arbeid, og at utvalgets mandat bør utformes slik at også samisk ungdoms deltakelse i både det samiske og det norske samfunn inkluderes i utredningen. SUPU tilbød seg å bidra med innspill direkte til utvalget, og til å komme med forslag på navn på medlemmer i utvalget.

Et nytt samisk ungdomsråd er opprettet i Tromsø. SUPU er representert i styret for ungdomsrådet.

SUPU deltok når nederlandske ungdomspolitikere besøkte Sametinget 06.05.10.

SUPU deltar i referansegruppen for redusert barmarkskjøring i Finnmark. Referansegruppa hadde sitt første møte i Karasjok 20.05.10.

13 Driftsutgifter administrativt nivå

Driftsutgifter administrasjon

Budsjett kr 85 430 000.

Spesielle prosjekter

Samisk korrekturprogram – Divvun

Budsjett kr 1 250 000.

Bygningsvernprosjekter

Budsjett kr 200 000.

Verdiskapingsprogrammet – faglig forum og utviklingsforum

Budsjett kr 150 000.

Østsamisk kulturmiljø i Skoltebyen

Budsjett kr 300 000.

Kvalitetsutvikling i samiske barnehager

Budsjett kr 300 000.

Sametinget har igangsatt planlegging av Nettverksmøte for styrere i barnehager med samiske barn, Tromsø 8.-9. 06.10, og Nettverksmøte for barnehageansatte med sørsamiske barn, Trondheim 7.-8. 09.10.

Sametinget utarbeider et nytt nummer av barnehagetidsskriftet "Stullán" som planlegges utgitt juni 2010.

Sametingsvalget

Budsjett kr 370 000.

Bortsetting, avlevering, innbinding av Sametingets arkiver

Budsjett 500 000.

Samisk læremiddelportal

Budsjett 1 500 000.

14 Kunngjøring av nye saker – oppfølging

Rådets oppfølging av nye saker kunngjort på plenumsmøtet sak 04/10.

Forslag 1: Redusere papirmengden

Saken er plenumsledelsens ansvarsområde, og er svart på i brev form direkte til forslagsstiller.

Forslag 2: Utarbeidelse av strategier for samer i byer og tettsteder og utvikling av de samiske sentraene

Denne saken reiser omfattende problemstillinger som må utredes nærmere. Sametingsrådet vil følge opp saken senere.

Forslag 3: Utveksling i Sápmi

Sametingsrådet er av den oppfatning at det ikke er rom for å opprette en søkerbasert tilskuddsordning for utveksling og studieturer for elever i grunnsopplæringen. En ny tilskuddsordning må konkurrere med allerede eksisterende ordninger om bevilgning og administrativ kapasitet, og sametingsrådet kan ikke se at den foreslåtte ordningen bør prioriteres på bekostninga av disse. Eventuelle offentlige tilskudd til elevutveksling og studieturer må ivaretas av skoleeier og andre som i dag.

Forslag 4: Etablering av duodji veiledertjeneste i lule- og pitesamisk område

I Sametingets budsjett er det satt av kr 3 009 000 til Duodjeinstituhtta. Av dette er kr 1 000 000 øremerket til veiledningstjeneste i duodji. Instituttet har veiledere i Kautokeino og Snåsa. Instituttet har etablert veiledertjeneste i Troms fylke og Nordland fylke i deltidsstillinger. Situasjonen for Duodjeinstituhtta er uavklart. Ved vurdering av utvidelse av nye tiltak må man ta i betraktning hvilke resultater en forventer å oppnå ved realisering av disse. Duodjinæringen har mange utfordringer og de totale bevilgningene til duodjinæringen er på nærmere 14,0 millioner kroner. Sametingsrådet vil i dagens situasjon ikke sette i gang eller utvide tiltak før situasjonen ved Duodjeinstituhtta er avklart og Sametinget og Duojáruid ealáhussearvi har fått innpass i styret for Duodjeinstituhtta.

Dersom det ikke foreligger grunnlag for videre drift av Duodjeinstituhitta i 2010 kan gjenstående midler omdisponeres til ordninger som sikrer veiledningstjenesten innenfor duodji. Midlene forvaltes av sametingsrådet.

Forslag 5: Støtte til samisk idrett

Sametingsrådet er opptatt av at rammevilkårene for utøvelse av samisk idrett er gode, og at den samiske idrettsbevegelsen følger opp dette ved å legge til rette for idrettsaktiviteter for den samiske befolkningen både på topp- og breddenivå.

Reinkappkjøring er en av de idrettsgrenene som rådet, i likehet med forslagsstilleren, ser det som viktig å kunne styrke og videreutvikle. I den forbindelse er rådet av den oppfatning at det først og fremst er idrettens egen oppgave å finne modeller som bidrar til en best mulig organisering av virksomheten. Rådet konstaterer at reinkappkjøring for tiden er organisert i to forbund, og dette har Sametinget tatt til etterretning ved at en i sitt budsjett for 2010 gitt støtte til de to forbundene som organiserer reinkappkjøring, nemlig Sámiid Valáštallanlihttu-Norga/Samenes idrettsforbund-Norge (SVL-N) og Samisk reinkappkjørerforbund/Sámi heargegilvovuodjinlihttu (SHL).

Sametingsrådet tar sikte på å komme med en ny kulturmelding i 2011. I den forbindelse vil rådet legge opp til at status og utfordringer innenfor samisk idrett også skal få plass i denne meldingen, og at organiseringen av samisk idrett, og Sametingets rolle innenfor dette feltet blir en del av denne gjennomgangen. Her vil også situasjonen innenfor reinkappkjøring få sin naturlige plass.

Forslag 6: Norsk lakseoppdrett i urbefolkningsområder

Det er på vestkysten av Canada, i delstaten British Columbia, der OL-byen Vancouver er lokalisert, at lakseoppdrett av atlantisk laks er svært omstridt blant urfolkene, First Nations, og miljøvernorganisasjoner. Mange av urfolkene i området mener at oppdrettsanleggene er hovedårsaken til at villaksstammene har gått kraftig tilbake de seneste årene. Og tendensen er at det går mindre og mindre laks opp i elvene for hvert år. Dette setter urfolkenes levesett i fare ettersom mange samfunn har laks som den viktigste bestanddelen i den tradisjonelle dietten. I enkelte kystsamfunn har dette direkte medført sult og nød for enkelte stammer. Videre blir også ørn og grizzlybjørn truet fordi tilgangen på en viktig matkilde som laks har blitt kraftig redusert. Dette gjelder særlig de kjente elvevandringene til laksearten Sockeye, en rødaktig pukkellaks, som kommer opp elvene i store stimer.

De tre norske selskapene Marine Harvest, Cermaq og Grieg Seafood kontrollerer 92 prosent av alle oppdrettsanlegg i British Colombia. Marine Harvest eies av John Fredriksen og er verdens største produsent av oppdrettslaks. Før- og oppdrettsgiganten Cermaq er nest størst på verdensbasis og den norske staten har den største eierandelen i selskapet.

Åtte Chiefs/urfolksledere i British Colombia i Canada aksjonerte mot norsk lakseoppdrett under de olympiske lekene i Vancouver ved å faste frem til åpningskampen i ishockey mellom Norge og Canada. Aksjonens mål var å få fokus på saken. Hovedtalspersonen er Chief Bob Chamberlain fra Musgamagw Tsawataineuk Tribal Council i B.C.

Det er delte meninger om lakseoppdrett blant urfolkene i B.C. Enkelte urfolksledere er for lakseoppdrett fordi det gir sårt tiltrengte arbeidsplasser til urfolk, samt verdiskapning i relativt fattige urfolkssamfunn. Det synes allikevel som om det er et stort flertall imot lakseoppdrett, og mange fører kampen prinsipielt ved for eksempel å ikke spise oppdrettslaks.

President Mattias Åhren i Samerådet møtte 19.02.10 National Chief, den øverste urfolkslederen, Mr Shawn Atleo i forbindelse med OL i Vancouver. Shawn Atleo er fra Ahousaht First Nation i B.C. og han er leder for Assembly of First Nations, Generalforsamlingen for urfolk i Canada. I den forbindelsen ble det uttrykt til Sametingsrådet at lederen for Generalforsamlingen for urfolk i Canada ønsker å besøke Sápmi.

Sametinget sendte derfor den 8. mars 2010 et invitasjonsbrev til Shawn Atleo der han inviteres til et besøk i Sápmi og til å overvære Sametingets plenum. Dersom Shawn Atleo og hans følge takker ja til invitasjonen vil de få anledning til å drøfte både lakseoppdrett, mineralvirksomhet, turisme og næringsutvikling. Disse temaene er relevante i forhold til å utveksle erfaringer om forholdene i Canada og Norge. Videre kan Sametinget bistå i å formidle og delta på møter med norske myndigheter og norske selskaper innen lakseoppdrett.

Når det gjelder lakseoppdrett er det relevant å vise til erfaringene fra Norge. Norge er den største produsenten av atlantisk laks internasjonalt. Oppdrett av fisk er en av Norges største eksportnæringer etter olje- og gass, og norsk fiskeoppdrett står i dag for like stor produksjon som de norske fiskeriene.

Også i Norge er lakseoppdrett kontroversielt i forhold til at villaksfangsten i elvene har gått kraftig ned de seneste årene. I landets viktigste laksevassdrag, Tanavassdraget, ble fangsten nesten halvert sammenlignet med 2008. Flere organisasjoner hevder det er tre hovedforklaringer til laksenedgangen, disse er gyrodactylus salaris (lakseparasitt), lakselus fra oppdrettsanlegg og rømt oppdrettsfisk i elvene.

Videre vurderes fangst av laks gjennom sportsfiske, sjølaksefiske og næringsfiske i elvene som mulige forklaringskilder til nedgangen. I tillegg er klimaendringer som gir varmere sjøvann og langtransportert forurensning som gir sur nedbør faktorer som spiler inn.. Sametingsrådet mener nedgangen i villaksstammen er kompleks og årsaken er en kombinasjon av flere ulike faktorer der både lakseoppdrett, klimaendringer og naturlige svingninger i bestander er årsaksforklaringer.

I Norge er det gjennomført reguleringer for å minske påvirkningen fra laksoppdrettsanlegg. Det er for eksempel nulltoleranse for lakselus i oppdrettsanlegg, det gjennomføres tiltak for å hindre rømming fra oppdrettsanlegg og det er oppdrettsfrie fjorder der de viktigste lakseelvene er lokalisert. Videre er det konsesjonsordninger som regulerer antall lakseoppdrettsanlegg og det stilles også strenge krav til driften. Miljøhensyn og arbeid med fiskehelse, fiskevelferd og mattrygghet har høy prioritet både i næringen og forvaltningen.

Alle disse momentene er aktuell å drøfte med lederen for Generalforsamlingen for urfolk i Canada dersom de takker ja til invitasjonen om å komme på besøk til Sápmi.

Forslag 7: Helsetjenester for den samiske befolkningen

Sametingsrådet er opptatt av at det blir ivaretatt og utviklet et godt helsetilbud til den samiske befolkning i forbindelse med samhandlingsreformen. I den forbindelse tok Sametinget initiativ til møte med politisk ledelse i Helse- og omsorgsdepartementet (HOD) i februar 2009. På dette møtet deltok også en rekke representanter for helseinstitusjoner som har ansvar for samiske pasienter. I møtet ble tilbudet til samiske pasienter diskutert og behov formidlet.

Daværende sametingsråd Jørn Are Gaski møtte daværende statssekretær Ellen Pedersen i Alta i juni 2009. Temaet for møtet var ivaretagelse av samiske pasienter i Samhandlingsreformen. Senere har det vært møte på administrativt nivå mellom Sametinget og HOD om Samhandlingsreformen. Sametingsrådet følger utviklingen av Samhandlingsreformen nøye, og tar mål av seg til å være premissleverandør for sentrale myndigheter når det gjelder utvikling og ivaretagelse av tilbud til samiske pasienter. Sametinget er dialog med HOD om videre arbeid vedrørende samhandlingsreformen sett i forhold til samiske pasienter. Sametinget har også deltatt administrativt på en konferanse arrangert av KS i samarbeid med helseforetak, hvor fokuset var på hvilke utfordringer både kommuner og foretak ser i forhold til det videre arbeidet med samhandlingsreformen

Forslag 8: Skyssgrenser for samiske elever i Oslo kommune

Sametingsrådet vil følge opp denne saken overfor Oslo kommune snarest mulig der vi gjør kommunen oppmerksom på problemstillingen og ser hen til muligheten for å finne løsninger som ivaretar samiske elevers mulighet til å følge samiskundervisningen.

Forslag 9: Sametingets oppgave med å verne og bevare tradisjonell kunnskap

Sametingsrådet følger opp det igangsatte arbeidet med tradisjonell kunnskap, både nasjonalt og internasjonalt, i tråd med plenums vedtak i sak 23/09: Sametingsrådets miljø- og arealmelding. Vi er enig med Árjas sametingsgruppe om at kunnskapsgrunnlaget i den nye naturmangfoldloven integrerer samisk bruk og tradisjonell kunnskap. Det betyr at miljøforvaltningens beslutninger etter loven også skal bygge på generasjoners erfaring. I tillegg er det en egen vektleggingsregel om å ta tilbørlig hensyn til naturgrunnlaget for samisk kultur. Det er også riktig at regjeringens nordområdestrategi tar til ordet for et dokumentasjonsarbeid av samisk tradisjonskunnskap som et grenseoverskridende kunnskapsprogram.

I Sametingets budsjett for 2010 er det avsatt en tilskuddspost for dokumentasjon og formidling av tradisjonell kunnskap. I regi av Sámi allaskuvla utføres det pilotprosjekt om árbediehtu som har som formål å utvikle et metodisk grunnlag for systematisk kartlegging av tradisjonell kunnskap. Pilotprosjektet er nå inne i slutfase. Sámi allaskuvla skal ferdigstille metodebok, en verktøykasse for samarbeid med lokalsamfunn, etiske råd, vitenskapelig artikkelsamling og forslag til et allsamisk kunnskapsprogram. Sametingsrådet avventer den endelige rapportering fra árbediehtu pilotprosjektet i 2011.

I samarbeid med Sámi allaskuvla planlegger Sametingsrådet et seminar om tradisjonell kunnskap i Kautokeino i starten av september 2010. Her vil både det nevnte pilotprosjektet og samarbeid mellom de tre sametingene om temaet bli drøftet. Samisk parlamentarisk råd vil bli særskilt invitert. Videre vil Sametingsrådet gjennomgå den søkerbaserte tilskuddsordningen som knytter seg til dokumentasjon og formidling av tradisjonell kunnskap. På seminaret vil både positive erfaringer og utfordringer knyttet til Sametingets arbeid med tradisjonell kunnskap presenteres. Sametingsrådet tar sikte på å gå bredt ut med invitasjoner til seminaret. Alle kunnskapsmiljøer er velkommen.

Forslag 10: Oppdrett i nære kyst- og fjordstrøk i samiske områder

Havforskningsinstituttet har gjort et grunnleggende arbeid når det gjelder oppdrettsnæringens innvirkning på villfisk. Rapporten skal foreligge, men sametingsrådet har ikke mottatt den. Sametingsrådet vil derfor følge opp saken etter at rådet har gjennomgått rapporten.

Merknad: NSRs sametingsgruppe og SáB ved Gunn-Britt Retter

Samekonvensjonen

NSR sametingsgruppe er kjent med at Fornyings-, administrasjons- og kirkeminister Rigmor Aasrud avlyste det planlagte møtet 25. mai der avtalen for forhandlingene om Samekonvensjonen skulle underskrives. Det hersker der i mot tvil om det likevel ble holdt noen form for møter om samekonvensjonen på et annet nivå den 25.mai, som er innenfor beretningsperioden. Beretningen for perioden nevner er ikke denne saken med et ord. NSR synes det er meget bekymringsverdig at en slik viktig sak ikke blir referert i rådets beretning og vi er bekymret for mangel på fremdrift i saken.

Norske Samers Riksforbunds sametingsgruppe mener Samekonvensjonen etablerer minimumsstandarder som statene må respektere om det samiske folket skal ha mulighet til å bevare og utvikle sin kollektive identitet som ett eget folk, også på tvers av landegrensene. Gjennom å ratifisere Samekonvensjonen vil statene oppfylle sine lovnader om å gjøre det mulig for samene å bevare og utvikle sine relasjoner og sitt samarbeid over landegrensene, slik det går fram av FN:s Deklarasjon om Urfolksrettigheter, artikkel 36. Samtlige nordiske land støttet aktivt Urfolksdeklarasjonens ratifisering, og har forpliktet seg til å respektere denne. På denne bakgrunn er statene forpliktet til å ratifisere Samekonvensjonen uten ytterligere forsinkelser.

III Votering

- Av 39 representanter var 37 til stede. Det ble ikke votert over saken.

IV Protokolltilførsler

Det ble ikke fremmet noen protokolltilførsler i saken.

V Taleliste og replikkordskifte

	Innlegg	Replikk
1	Egil Olli, president	
		Miriam Paulsen
		Geir Tommy Pedersen
		Ronny Wilhelmsen
	Egil Olli	
2	Willy Ørnebakk	
		Geir Tommy Pedersen
		Silje Karine Muotka
		Gunn-Britt Retter
	Willy Ørnebakk	
3	Geir Tommy Pedersen	
		Marianne Balto
		Willy Ørnebakk
		Silje Karine Muotka
	Geir Tommy Pedersen	
4	Hans J. Eriksen	
		Láilá Susanne Vars
		Anne Helene Saari
		Silje Karine Muotka
	Hans J. Eriksen	
5	Jovna Z. Dunfjell	
		Marianne Balto
		Gunn-Britt Retter
		Ellinor Marita Jäma
6	Olaf Eliassen	
		Geir Tommy Pedersen
		Anne Helene Saari
		Ann-Mari Thomassen
	Olaf Eliassen	
7	Per Andersen Bæhr	
		Egil Olli
		Vibeke Larsen
		Toril Bakken Kåven
	Per Andersen Bæhr	
8	Toril Bakken Kåven	
9	Ann-Mari Thomassen	
10	Sten Erling Jønsson	
11	Elin K. Henriksen	
12	Anne Helene Saari	
13	Inga-Lill Sundset	
14	Mathis Nilsen Eira	
15	Ragnhild Melleby Aslaksen	
16	Láilá Susanne Vars	
17	Geir Tommy Pedersen	
18	Mariann Wollmann Magga	
19	Ronny Wilhelmsen	

20	Silje Karine Muotka	
21	Knut Inge Store	
22	Rolf Johansen	
23	Marianne Balto	
24	Vibeke Larsen	
25	Jørn Are Gaski	
26	Ellinor Marita Jåma	
27	Egil Olli	
	Geir Tommy Pedersen, til forretningsorden	

VI Sametingets vedtak

Sametinget tar Sametingsrådets beretning om virksomheten i perioden 09.02. – 27.05.10 til orientering.

Behandlingen av saken ble avsluttet 08.06.10 kl. 12.10.

Sak 17/10

Spørsmål til Sametingsrådet i henhold til Sametingets forretningsorden § 11

Arkiv

Arkivsaksnr.

SF-

10/2900

Saken påbegynt tirsdag 08.06.10 kl. 13.30

I Dokumentliste

Nr	Dok. dato	Avsender/Mottaker	Tittel
1	01.06.2010	Representant Ann Mari Thomassen, NSRs sametingsgruppe	Sametingets budsjettrutiner
2	01.06.2010	Representant Geir Tommy Pedersen, NSRs sametingsgruppe	Kyst- og fjordfiske
3	01.06.2010	Representant Geir Tommy Pedersen, NSRs sametingsgruppe	Nordisk Samekonvensjon
4	01.06.2010	Representant Silje Karine Muotka, NSRs sametingsgruppe	Sametingsrådets ansvarsområder

II Spørsmål og svar

Spørsmål 1, representant Ann Mari Thomassen, NSRs sametingsgruppe

Sametingets budsjettrutiner

Behovene for økte bevilgninger i det samiske samfunnet er stort, avstanden mellom Sametingets (minimale) krav om ressursbehovet for det samiske samfunnet og bevilgningene over statsbudsjettene er meget store.

Dette illustrerer de siste års regjeringers manglende satsning på samisk saker og et stort misforhold mellom Sametingsrådets prioriteringer og politiske gjennomslag. Det er på høy tid vurderingene til samenes folkevalgte organ får større vekt når det gjelder økonomiske avsetninger og er en viktig del av et folks rett til selvbestemmelse.

Tenker Sametingsrådet å endre sin mislykkede politikk for å få gjennomslag for økte bevilgninger til samiske formål og til Sametinget?

Når vil forhandlingsavtalen og prosedyrene være på plass mellom Regjering og Sametinget i forhold til Statsbudsjettets avsetninger til samiske formål?

Sametingsrådets svar på spørsmål 1

Arbeidsgrupperapporten 'Sametingets formelle stilling og budsjettprosedyrer' av 27.04.07 vurderte tre ulike modeller for budsjettprosedyrer. Regjeringen skissert en modell overfor Sametinget 04.09.08 som tar utgangspunkt i dagens budsjettmøter. Sametingsrådet kan vanskelig se at Regjeringens skisserte modell tilfredsstillende folkerettens krav til konsultasjoner med urfolks og urfolks kontroll over egen økonomisk utvikling. Sametingsrådet har gjort foreløpige vurderinger av modeller som i sterkere grad tar utgangspunkt i kommunemodellen med beregningsopplegg med fastsetting av prinsipper og metodikk.

For å oppnå en konstruktiv og løsningsorientert konsultasjonsprosess om budsjettprosedyrer ser Sametingsrådet det som lite hensiktsmessig å ensidig fremme nye/endrede modeller på budsjettprosedyrer.

Sametingsrådet hadde den 12. februar 2010 møte med og Finansdepartementet og Fornyings-, administrasjons- og kirkedepartementet. På møtet ble det enighet om at de beste felles løsningene for budsjettprosedyrer mellom Regjeringen og Sametinget ikke vil oppnås ved at bare den ene part fremmer forslag. Det var videre enighet om at Sametinget skulle utforme og oversende et notat med forslag til hvordan det videre arbeidet kan gjennomføres, der også Finansdepartementet deltar. Sametingsrådet oversendte 16.03.10 slikt notat til Fornyings-, administrasjons- og kirkedepartementet med kopi til Finansdepartementet. Sametinget har ikke fått tilbakemelding på dette.

Sametingsrådet har registrert at flertallet i Stortingets kommunalkomiteé i sin merknad i Innst. 94 S (2009-2010) 'Sametinget virksomhet 2008' av 07.12.09 har pekt på behovet for en avklaring av budsjettprosedyrer mellom Regjeringen og Sametinget. Sametingsrådet ser det også som viktig å få en forsvarlig og rask avklaring av dette spørsmålet, men finner det krevende å arbeide med dette når det så langt ikke har latt seg gjøre å samles om en ryddig og løsningsorientert konsultasjonsprosess om det.

Problemstillingen vil bli fulgt opp på det halvårlege møte etter konsultasjonsprosedyrene mellom statsråden for samiske saker og Sametingspresidenten 14.06.10 i Karasjok.

Spørsmål 2, representant Geir Tommy Pedersen, NSRs sametingsgruppe

Kyst- og fjordfiske

NSRs sametingsgruppe ber om svar på hva Sametingsrådet har gjort for å sikre kyst- og fjordfiskerne de 3000 tonn med torsk som daværende fiskeriminister Helga Pedersen lovet i forbindelse med Stortings- og Sametingsvalgkampen 2009.

Har Sametingsrådet vært i kontakt med regjeringen om den tidlige stoppen i torskefisket på årets sesong? Har Sametingsrådet henvendt seg til regjeringen med krav om å fordele de 3000 tonnene, (når/hvem)?

I hvilken grad påvirkes arbeidet med saken om kystfiskeutvalget av det interne konfliktnivået i Arbeiderpartiet?

Sametingsrådets svar på spørsmål 2

Etter forslag fra Fiskeridirektoratet har Fiskeri- og kystdepartementet for 2010 avsatt 3.000 tonn torsk til fartøy i åpen gruppe i Finnmark og Nord-Troms. Dette som tillegg til andelen på 10,9% av andelen av totalkvota for torsk (16.727 tonn torsk). Denne tilleggsavsetningen er begrunnet med oppfølgingen av NOU 2008:5 Retten til fiske i havet utenfor Finnmark, men har skjedd uten forutgående konsultasjoner med Sametinget.

I administrativt konsultasjonsmøte 11.05.10 om oppfølgingen av Kystfiskeutvalget har Sametinget klart gitt uttrykk for at vi ikke ser at fordelingen av tilleggsavsetningen på 3000 tonn torsk for 2010 er avhengig av de pågående konsultasjonene. På bakgrunn av stoppen i fiske i april har derfor Sametinget gitt uttrykk for at tilleggsavsetningen på 3.000 tonn torsk i åpen gruppe i Finnmark og Nord-Troms må fordeles.

Selv om konsultasjonene om oppfølgingen av Kystfiskeutvalget er svært krevende opplever Sametingsrådet at konsultasjonen på administrativt nivå fremdeles er konstruktive og løsningsorienterte.

Spørsmål 3, representant Geir Tommy Pedersen, NSRs sametingsgruppe

Nordisk Samekonvensjon

Norske Samers Riksforbund vil på bakgrunn av de siste dagers oppslag i media om Nordisk samekonvensjon med til dels harde utsagn fra Sametingspresidenten og bla. Helga Pedersen, parlamentarisk leder og nestleder i Arbeiderpartiet (Ap) stille Sametingsrådet noen spørsmål.

Sametingspresident Egil Olli har i media kommet med en ”krigserklæring” til regjeringen og Det norske Arbeiderpartiet. Presidenten er gjennom media av Helga Pedersen, parlamentarisk leder og nestleder i Arbeiderpartiet (Ap) blitt beskyldt for å overdrive når han hevder at Sametinget er kastet på gangen i forhandlingene om en ny samekonvensjon, har Sametingspresidenten overdrevet i denne saken eller er det et reelt innhold i denne ”krigserklæringen”?

Hva er Sametingsrådets krav for å delta i forhandlingene om nordisk samekonvensjon?

Vil Sametinget være en selvstendig part i forhandlingene mellom Norge, Finland og Sverige om en nordisk samekonvensjon?

Sametingsrådets svar på spørsmål 3

Behovet for en nordisk samekonvensjon har kommet til uttrykk i mange år og ble derfor også tema i de kontakter som på 80-tallet fant sted mellom det norske samerettsutvalget og den svenske samerettsutradningen. Dette er senere fulgt opp i samarbeid med ansvarlig departement for samesaker som i samarbeid med svenske og finske myndigheter først utredet nærmere spørsmål om behov og dernest i fellesskap besluttet nedsatt et ekspertorgan som fremmet en utredning med et forslag til konvensjon. Denne utredningen med forslag forelå i 2005. Sametingene har deltatt aktivt i hele prosessen og deltok også i ekspertorganet med egne oppnevnte eksperter.

Utkastet til nordisk samekonvensjon har senere vært til høring og faglig temamessig gjennomgang i Norge, Sverige og Finland for å avklare de spørsmål som var ansett nødvendige for å kunne iverksette forhandlinger mellom de berørte stater og de samer dette gjelder. Dette arbeidet har pågått i regi av de departementer ansvarlig for samiske saker i de respektive land. Fra Norsk side har dette gjennom årene vært hhv. Kommunal- og regionaldepartementet (KRD), Arbeids- og inkluderingsdepartementet (AID), - og nå sist Fornyrings-, administrasjons- og kirke departementet. Forhandlingene har pågått innenfor det nordiske embetsmannssamarbeidsorganet for samiske saker (NÄS) hvor sametingene deltar sammen med regjeringens representanter.

Det har gjennom hele prosessen vært enighet om at en nordisk samekonvensjon ikke ville være kun en sak for de aktuelle stater og disse statenes regjeringer, men at sametingene, som de folkevalgte organer for det folk konvensjonen vil omhandle, vil måtte ha en aktiv rolle under forhandlingene og ha et ansvar for resultatet. Konvensjonsutkastets art. 48 og 49 forutsetter med samme begrunnelse at Sametingene forutsettes å skulle godkjenne den framforhandlede konvensjonsteksten før statene skal kunne ratifisere den.

Som en oppfølging fra minister og presidentmøtet 12. november 2008, fremmet den norske regjeringsdelegasjonen til NÄS, forut for møte 11. – 12. april, forslag om sammensetning, organisering og den videre framdrift av konvensjonsforhandlingene.

Forslaget inneholdt flere alternative sammensetninger av forhandlingsdelegasjonene. Den norske regjeringsdelegasjonen og alle tre sameting gikk for et forslag hvoretter sametingene hver for seg skulle delta med en egen delegasjon i forhandlingene. Sverige reserverte seg umiddelbart mot dette forslaget. Den norske regjeringsdelegasjonen fremmet deretter, 16. september 2009 et nytt forslag: ”Forhandlingene gjennomføres på grunnlag av konvensjonsutkastet i innstillingen fra den finsk-norsk-svensk-samiske ekspertgruppen, avgitt 26. oktober 2005. Uttalelser som har kommet inn i de nasjonale høringene og utredninger som har blitt utarbeidet i regi av statene og sametingene vil også inngå i grunnlaget for forhandlingene.

Hver stat oppnevner én forhandlingsdelegasjon med leder og tre øvrige medlemmer, samt én sekretær. To av medlemmene utpekes av sametinget. Forhandlingene legges opp slik at sametingenes syn kan bli framført i forhandlingsmøtene og eventuelt bli nedfelt i møteprotokollene.”

Vi fant å kunne akseptere dette forslaget. Etter en bemerkning fra den svenske delegasjonslederen rettet mot det svenske sametingets representanter om at det svenske sametinget i samsvar med den svenske sameloven var en statlig myndighet, underforstått at det var under statlig instruks, reserverte det svenske

sametinget seg mot dette forslaget og ba om betenkningstid. Senere kom også det finske sametinget på betenkeligheter og ytret forslag om at de tre sameting burde utgjøre én forhandlingsdelegasjon.

Det ble deretter vår oppgave å få det svenske og det finske sameting til å akseptere det norske regjeringsforslaget, og likeså få våre frender på svensk og finsk side til å inngå i en dialog med sine respektive regjeringer om å akseptere dette. Tilbakemeldinger fra Stockholm og Helsingfors i januar 2010 bekreftet slik aksept og det ble innkalt til president og ministermøte i Oslo 25. mai d.å. Dette møtet hadde blitt berammet to ganger tidligere, men utsatt på grunn av manglende enighet om protokollen som skulle inneholde den nødvendige beslutning om forhandlingsopplegget.

Den 7.mai d.å. ble jeg ringt opp av statsråd Rigmor Aasrud som informerte meg om at regjeringen ikke lenger ville forholde seg til det forslaget som var fremmet av egne representanter og som vi hadde nedlagt stor innsats for å få aksept for.

Regjeringen forutsetter nå:

”Hver stat oppnevner én forhandlingsdelegasjon med leder og fire øvrige medlemmer, samt én sekretær. To av medlemmene utpekes etter forslag fra sametinget. Sametingene konsulteres av respektive stat underveis i forhandlingene.” Begrunnelsen for regjeringens oppfatning skal være at dette er et opplegg som i større grad følger vanlig praksis for gjennomføring av forhandlinger om internasjonale avtaler.

Med denne redegjørelse om saksforløpet, forutsetter jeg at Sametingets representanter har fått nødvendig bakgrunn til å forstå min og sametingsrådets frustrasjon og skuffelse, slik jeg har uttrykt meg i den senere tid.

Det er vår oppfatning at alle involverte parter, også den norske regjering, er innforstått med at forhandlinger om en nordisk samekonvensjon ikke kan sammenliknes med enhver forhandling om ulike internasjonale avtaler. Det har vært framholdt fra Sametingets side ved flere anledninger både i denne prosessen og i andre sammenhenger at Sametinget ikke kan akseptere å bli framstilt som en hver interesseorganisasjon, men har krav på å bli akseptert som representant for det samiske folk i Norge og at ”Kongeriket Norge er etablert på territoriet til de to folk, nordmenn og samer”.

Sametinget har ikke bare en adgang til, men en rett til en direkte og aktiv innflytelse i spørsmål som er av sentral betydning for oss som folk, og som urfolk i Norden. Som urfolk har vi rett til å være med og forsvare urfolks rettigheter slik disse er forhandlet fra og akseptert av det internasjonale samfunn. Det er ingen som kan forvente at vi vil akseptere kun en bi-rolle i spørsmål om vår egen framtid. Sametinget har ingen ambisjoner om å påvirke riksgrensene i Norden, men ønsker å delta i bestrebelsene om å kunne leve i harmoni til tross for disse grensene. Våre forventninger til en nordisk samekonvensjon er en harmonisering av tilværelsen for oss samer uansett i hvilket av de nordiske land vi måtte ha tilhørighet.

Vi frykter at den norske regjeringens nye holdning er et nei til en nordisk samekonvensjon.

Spørsmål 4, representant Silje Karine Muotka, NSRs sametingsgruppe

Sametingsrådets ansvarsområder

Sametingsrådet har byttet på ansvarsområder internt, og i denne forbindelse uttaler sametingspresidenten til Sametingets nettsider:

"Derfor vil vi i tida framover blant annet foreta en løpende evaluering av rådsmedlemmenes ansvarsområder". Hvordan vil skiftende politisk ansvarsforankring påvirke det politiske ansvaret som det enkelte rådsmedlemmet har i forhold til de ulike saksområdene, Sametingets plenum og ikke minst publikum?

Når kan vi forvente saker innenfor saksområdene oppvekst-, omsorg- og utdanning til behandling i Sametingets oppvekst-, omsorgs- og utdanningskomite? Det gjelder blant annet saker som den vedtatte

utredning av forvaltningsansvaret for de statlige samiske videregående skolene og videre saker som for eksempel samhandlingsreformen samt andre viktige helse-, oppvekst- og utdannings spørsmål?

Sametingsrådets svar på spørsmål 4

Sametingsrådets ansvarsområder

Representant Muotka viser til en artikkel på Sametingets hjemmeside angående endringer i sametingsrådets ansvarsområder der sametingspresident Egil Olli uttaler: ”Derfor vil vi i tida framover blant annet foreta en løpende evaluering av rådsmedlemmenes ansvarsområder.”

Sametingsrådet gjør oppmerksom på at Olli i setningen foran den nevnte i tillegg uttaler:

”Vi bestreber oss på at rådet som kollegium skal fungere best mulig og at vi får utnyttet det enkelte rådsmedlems ressurser på en best mulig måte.”

Ved eventuelle endringer i rådsmedlemmenes ansvarsområder vil det rådsmedlemmet som til enhver tid er ansvarlig for saksområdet være den ansvarlige overfor Sametingets plenum og andre.

Sametingsrådet vurderer fortløpende hvilke saker som skal fremmes for Sametingets plenum også innenfor saksområdene oppvekst, omsorg og utdanning.

Sametingsrådet planlegger en sametingsmelding om opplæring fordi rådet har erfart at flere viktige prinsipielle forhold innenfor dette saksområdet står ubesvart. Tidligere sametingsråd har ikke fremmet meldinger på området, og sametingsrådet anser det derfor som høyst nødvendig å foreta en rekke politiske avklaringer i en sametingsmelding - også spørsmålet om Sametinget som skoleeier.

III Votering

- Av 39 representanter var 39 til stede. Det ble ikke votert over saken.

IV Protokolltilførsler

Det ble ikke fremmet noen protokolltilførsler i saken.

V Taleliste og replikkordskifte

	Innlegg	Replikk
	Willy Ørnebakk, forretningsorden	
	Åge Nordkild, forretningsorden	
1	Ann-Mari Thomassen	
	Vibeke Larsen	
	Anne Helene Saari	
	Willy Ørnebakk	
	Ann-Mari Thomassen	
	Vibeke Larsen	
2	Geir Tommy Pedersen	
	Egil Olli	
	Gunn-Britt Retter	
	Skjalg A Jensen	
	Rolf Johansen	
	Geir Tommy Pedersen	
	Egil Olli	
3	Geir Tommy Pedersen	
	Egil Olli	
	Gunn-Britt Retter	

	Anders Somby jr.	
	Geir Tommy Pedersen	
	Egil Olli	
4	Silje Karine Muotka	
	Egil Olli	
	Ronny Wilhelmsen	
	Jørn Are Gaski	
	Anne Hele Saari	
	Silje Karine Muotka	
	Egil Olli	

Behandlingen av saken ble avsluttet 08.06.10 kl. 14.35.

Sak 18/10

Kunngjøring av nye saker

Arkiv

Arkivsaksnr.

SF-

10/2901

Saken påbegynt 08.06.10 kl. 14.35

I Dokumentliste

Nr	Dok. dato	Avsender/Mottaker	Tittel
1	07.06.2010	Representant Elin Henriksen, NSR/SåB	Sydvarangers Gruves giftutslipp i Bøkfjorden
2	07.06.2010	Representant Aud Martinsen, Fremskrittspartiet	Samle sametingets behandling av sakene til én uke
3	07.06.2010	Representant Silje K. Muotka, NSRs sametingsgruppe	Samiske barns rett til opplæring i og på samisk
4	07.06.2010	Representant Ann-Mari Thomassen, NSRs sametingsgruppe	Forvaltning av samiske videregående skoler i Karasjok og Kautokeino og ETS videregående skole
5	07.06.2010	Representant Heidi Persdatter Greiner Haaker, Arbeiderpartiets sametingsgruppe	Hva bør gjøres for hjelpe barn som blir utsatt for seksuelle overgrep eller incest?
6	07.06.2010	Representant Geir Johnsen, Arbeiderpartiets sametingsgruppe	Samisk undervisning i grunnskolen
7	07.06.2010	Representant Anne H. Saari, Arbeiderpartiets sametingsgruppe	Spørretime for Sametingets ungdomspolitiske utvalg (SUPU)
8	07.06.2010	Representant Hilde A. Nyvoll, Arbeiderpartiets sametingsgruppe	Samisk statistikk
9	07.06.2010	Representant Ragnhild Melleby Aslaksen, Arbeiderpartiets sametingsgruppe	Forebyggende helsearbeid for den samiske befolkningen
10	07.06.2010	Representant Alf Isaksen, Arja sametingsgruppe	Samisk nødmeldesentral - 110 brann
11	07.06.2010	Representant Miriam Paulsen, NSRs sametingsgruppe	Helhetlig gjennomgang av barnehagetilbudet til samiske barn
12	07.06.2010	Representant Lisbeth Somby, NSRs sametingsgruppe	Etablering av samisk tolkesentral
13	07.06.2010	Representant Age Nordkil, NSRs sametingsgruppe	Nei til oppdrettsanlegg i Ofotfjorden
14	07.06.2010	Representant Mariann W. Magga, Arbeiderpartiets sametingsgruppe	Samiske barn i kommuner utenfor språkforvaltningsområde
15	07.06.2010	Representant Mariann W. Magga, Arbeiderpartiets sametingsgruppe	Rovdyrproblematikken i reindriftsnæringa og jordbruksnæringa
16	07.06.10	Representant Silje Karine Muotka, NSRs sametingsgruppe	Sametinget må bry seg om sykehusstrukturen

II Forslag og merknader**Forslag 1, representant Elin Henriksen, NSR/SåB**

Sydvaranger Gruves giftutslipp i Bøkfjorden

NEI TIL GIFTUTSLIPP I NASJONAL LAKSEFJORD

Sametinget kan ikke godta at Sydvaranger Gruve AS gis tillatelse til å slippe ut miljøgifter i den nasjonale laksefjorden Bøkfjorden i Sør-Varanger kommune. Bedriften vil slippe ut 250-500 tonn av giftstoffet

Lilafлот hvert år i Bøkfjorden. Utslipet vil gi store konsekvenser for matsikkerheten og økosystemet i fjorden. Vi minner om at Bøkfjorden er en nasjonal laksefjord som skal beskyttes særlig ifht. laksestammen. Den sjøsamiske kulturen, herunder sjølaksefisket, er viktig for den samiske befolkningen i fjordområdene, og bidrar til trivsel og bosetning. Vi kan ikke tillate at dette skal ødelegges pga. giftutslipp.

Havforskningsinstituttet fraråder utslippene, og saken er til behandling i Klima-og forurensningsdirektoratet (Klif).

Sametinget er positivt til gruvedrift i Sør-Varanger, men krever at Sydvaranger Gruve AS tar samfunnsansvar og finner alternative løsninger for miljøavfallet. Sametinget kan ikke godta forgiftning av en nasjonal laksefjord, og henstiller Klif om en konsekvensutredning før ytterligere utslippstillatelser gis til Sydvaranger Gruve AS.

Forslag 2, representant Aud Marthinsen, Fremskrittspartiet

Samle sametingets behandling av sakene til én uke

Det fremstår som unødvendig å bruke to hele uker på hver samling i sametinget. En effektivisering av det politiske og administrative arbeidet vil bety at man sparer en hel møteuke med alle de besparelser det innebærer. Dette vil bidra til store innsparte midler som i stedet kan overføres til andre formål innenfor Sametingets ansvarsområde. Flere fylkeskommuner, som også er parlamentarisk styrt, har gode modeller på hvordan dette kan gjøres, bla.a Nordland.

På denne bakgrunn foreslås det derfor at Sametingets samlinger fra 2011 reduseres til 4 uker, med gruppe- og komitébehandling i begynnelsen av uken, og plenumsbehandling i slutten av uken.

Forslag 3, representant Silje K. Muotka, NSRs sametingsgruppe

Samiske barns rett til opplæring i og på samisk

Opplæringsloven slik den foreligger i dag sikrer ikke samiske barns individuelle rettigheter til opplæring i og på samisk. NSRs sametingsgruppe ber om at sametingsrådet prioriterer å få frem en sak om hvordan opplæringsloven kan endres for å sikre at samiske barns rett til opplæring i og på samisk språk ikke skal måtte vike for hensyn til praktiske hensyn på norske skolemyndigheters side.

Forslag 4, representant Ann-Mari Thomassen, NSRs sametingsgruppe

Forvaltning av samiske videregående skoler i Karasjok og Kautokeino og ETS videregående skole

Troms fylkesting vedtok å legge ned den videregående skolen i Skånland. Evenes, Tjeldsund og Skånland kommuner har forsøkt å få opprettet en interkommunal vgs, men er nå skrinlagt blant annet pga usikkerhet i forhold til tidsaspektet og økonomi. Dette tilsier at samisk ungdom må flytte til byene for å ta utdanning.

Sametinget har allerede vedtatt at man skal utrede en forvaltningsmodell hvor Sametinget skal være forvaltningsansvarlig når det gjelder de statlige samiske videregående skolene. Det vil derfor være helt naturlig å utrede samme forholdet når det gjelder ETS videregående skole i den forbindelsen. Staten bør eie skolen i påvente av denne utredningen.

NSR sametingsgruppe viser til at forvaltningen av de statlige samiske videregående skolene har vært utredet ved flere anledninger og NSR venter nå på at sametingsrådet skal sette fart i dette arbeidet. ETS videregående skole er en sentral utdanningsinstitusjon når det gjelder samiske ungdommer i området. Skolen har muligheter for å arbeide grenseoverskridende med samiske emner på videregående nivå, og har bred kompetanse blant personellet til å arbeide videre med faglig samisk utviklingsarbeid. NSR ønsker å sikre dette for fremtiden.

NSR ber sametingsrådet ta opp med sentrale myndigheter å overta forvaltningen av ETS vgs i en overgangsfase inntil forvaltning av de statlige samiske vgs er avklart.

Forslag 5, representant Heidi Persdatter Greiner Haaker, Arbeiderpartiets sametingsgruppe

Hva bør gjøres for å hjelpe barn som blir utsatt for seksuelle overgrep eller incest?

Etter at ungene har fått muligheten for å prate om saken med noen de stoler på, må det andre viktige tiltak til. Vi har en tendens til å tro at når ungene har fått snakket om ting de sliter med, er de på en måte ferdig bearbeidet. Når man er seksuelt misbrukt av noen man stoler på, mister man all troen på seg selv. Man mister også kontakt med sin egen kropp. Hodet med alle tankene, henger ikke nødvendigvis sammen med all "smerten" kroppen er påført. Mange barn "forsvinner" ut av kroppen når de utsettes for overgrep. Dermed så klarer de ikke sette kroppen og hode i sammenheng med hverandre.

For å få barna til å komme i kontakt med seg selv og kroppen sin bør de få utfordringer på nettopp det å mestre sin egen kropp. Det kan gjøres på mange måter. Et samarbeid og jobbing med dyr kan være veldig verdifullt. De som driver med hester, vet at det å mestre dyret skaper en stor tilfredsstillelse for brukeren. Man kan føle på sin egen kropp at man faktisk kan styre hesten. Barna er nødt til å samarbeide med hesten, og stelle godt med den, for å kunne få den til å gå dit du vil. Dette er veldig viktig for barna, med tanke på at kroppen deres er blitt styrt av andre mennesker i korte eller lange perioder. Barna føler ganske snart at de har kontroll selv, og får økt selvtillit av dette.

Æ mener at Kommunene må begynne med å spørre ungan og voksne ka de faktisk trenger for å kunne komme seg videre her i livet. Det er viktig å få konkrete tiltak i gang så fort som mulig, da kan man slippe unna mange problemer seinere i livet. Det bør være et samarbeid med barnehage og skole.

Vi må også tenke på at i samiske kretser er det sånn at overgrep kan være en dobbel skam i tillegg til at de er samer. Det blir verre for barn og voksne å komme frem med sine problemer, og familien kan stå sterkt bak den som er rammet og kan nekte å slippe den tabu belagte saken ut i dagslys. På bakgrunn av dette vet vi også at det samme skjer når det gjelder selvmord. Vi vet også at mange av de som tar selvmord kan bli utsatt for overgrep eller incest. Dette er et ømtålelig tema som er vanskelig å snakke.

Vi må lære alle barn og voksne at det er overgriperen som har gjort noe alvorlig, og ene og alene står ansvarlig for det som har skjedd. Verken familie eller den som er utsatt for overgrep er skyldig i noe som helst. Skylden må plasseres på riktig person fra dag en. Det må ut mere info til barn og voksne som forteller alle hvor man kan henvende seg når man trenger hjelp. Det bør snakkes mer om overgrep på skoler og i barnehager på et nivå som passer der det skal forelles. Barna må bli bevisst sin egen kropp, og vite at når de sier NEI så skal de høres. Det må gies barn og ungdom muligheter for kroppslig og kunstneriske utfoldelse for på den måten å styrke selvtillit og selvfølelse.

Æ ber om at sametingsrådet tar tak i disse sakene og jobber med at i de kommunene vi har en samarbeidsavtale bør hjelp til seksuelt misbrukte barn og incestoffer komme inn i revidert samarbeidsavtale, og at i de kommunene vi er i forhandlinger med skjer det samme. Det bør sikres at tiltakene som skjer i kommunen også gjelder den samiske befolkningen, og at man får hjelp på sitt eget språk. Det bør også utvikles metoder for å nå samer utenfor samiske kjerneområder.

Forslag 6, representant Geir Johnsen, Arbeiderpartiets sametingsgruppe

Samiskundervisning i grunnskolen

I Norge i dag er samisk et av de tre offisielle likestilte språk. Med dagens praksis innenfor grunnskoleundervisning er samisk likevel ikke likestilt med de to andre språkene. I dag fungerer det slik at elever som ønsker samiskundervisning, går dette på bekostning av andre fag.

I dag tas samisk 2 undervisningen på bekostning av skriveinnlæring på småtrinnet, som resulterer i at foreldre velger bort samiskundervisning for sine barn, fordi samiskundervisning blir mer en belastning enn en berikelse. På ungdomstrinnet må elever som velger samisk ha flere timer enn elever som ikke velger samisk. Dette gjør at elever velger bort samisk grunnet økt timebelastning i forhold til sine medelever på ungdomsskoletrinnet.

I fylkesmannen i Troms brev til kommunene sies det, «For å sikre tilstrekkelig timetall i første- og andrespråket er det totale timetallet for elever som velger samisk som første- eller andrespråk høyere enn i den ordinære fag- og timefordelingen. Elever som følger alternativ 1 (uten fremmedspråk språklig

fordypning), får 190 timer mer, og elever som velger alternativ 2 (med fremmedspråk språklig fordypning), får 303 timer mer enn etter ordinær fag- og timefordeling».

<http://www.fylkesmannen.no/hoved.aspx?m=31266&amid=3086031>

Arbeiderpartiets sametingsgruppe foreslår derfor at det gjøres endringer i undervisningsopplegget på grunnskolen, slik at elevene som ønsker samiskundervisning ikke får konsekvenser for skriveinnlæring på barnetrinnet og at elever på ungdomstrinnet ikke får økt timebelastning i forhold til øvrige elever.

Forslag 7, representant Anne Helene Saari, Arbeiderpartiets sametingsgruppe

Spørretime for Sametingets ungdomspolitiske utvalg (SUPU)

Sametingets ungdomspolitiske utvalg (SUPU) som ble opprettet i 2003, er underlagt Sametingsrådet, og skal fungere som et talerør mellom samiske ungdom og Sametinget. De har også en spesiell rolle for å ivareta de unges interesser på Sametinget.

I den forbindelse er det nødvendig at SUPU får muligheten til å fremme sitt syn i aktuelle saker og komme med forslag til eventuelle nye saker, muntlig via talerstolen i plenumssalen. Arbeiderpartiets sametingsgruppe foreslår at SUPU får taletid i forbindelse med komitéukene.

I tillegg bør det vurderes om SUPU skal få mulighet til å møte komiteene for å fremme sitt syn i ulike saker som blir tatt opp i plenumssalen.

Jeg vil anmode plenumslederskapet om å se på mulighetene til å opprette ett ”Sametingets ungdomsting” der SUPU gis mulighet til å legge sine saker frem for plenum.

Forslag 8, representant Hilde Anita Nyvoll, Arbeiderpartiets sametingsgruppe

Samisk statistikk

I komitéuka ble boka Samisk statistikk 2010, som oppdateres annet hvert år, lagt i posthyllene til alle sametingsrepresentantene. Denne publikasjon er finansiert av Sametinget og Arbeids- og inkluderingsdepartementet. Formålet med publikasjonen er å gi en samlet og oppdatert framstilling av offisiell samisk statistikk. Målgruppen er alle institusjoner og enkeltpersoner som har behov og interesse for denne typen statistikk. Det er viktig med samisk forskning og statistikk. Sametinget har også behov for data som kan belyse både dagens tilstand og behov for å kunne planlegge bruken virkemidlene Sametinget disponerer og evaluere effekten.

Samisk statistikk 2010 inneholder statistikk med relevans for samiske samfunnsforhold i Norge og har i hovedsak en geografisk tilnærning med vekt på samiske bosettingsområder nord for Saltfjellet. Som utgangspunkt benyttes det geografiske virkeområdet for det som før het Samisk utviklingsfond (SUF). 1. januar 2009 ble SUFs rolle erstattet av Sametingets tilskuddsordninger til næringsutvikling (STN).

Til tross for at det ikke foreligger offisielle data om samenes bosettingsmønster, er det alminnelig kjent at mange samer i dag er bosatt utenfor det tradisjonelle bosettingsområdet, samtidig som mange ikke-samer er bosatt innenfor. Det er derfor ikke selvsagt hva som kan utgjøre et geografisk statistikkgrunnlag for samiskrelatert statistikk. Da den første utgaven av Samisk statistikk skulle utarbeides i 2006, ble det bestemt at Statistisk sentralbyrås grunnlag for geografisk basert samisk statistikk skulle ta utgangspunkt i det geografiske virkeområdet for daværende Samisk utviklingsfond (SUF).

Denne måten å avgrense samiske bosettingsområder på har noen klare svakheter. Én svakhet er at det geografiske virkeområdet for STN kun dekker områder nord for Saltfjellet. Dermed faller hele det sørsamiske bosettingsområdet utenfor. Det er foreløpig heller ikke utviklet alternative metoder for å konkretisere sørsamiske lokalsamfunn på en slik måte at det kan lages særskilt samisk statistikk om dem.

En annen svakhet med den valgte geografiske avgrensningen er at samisk bosetting i byer og større tettsteder ikke fanges inn verken nord eller sør for Saltfjellet.

Arbeiderpartiets sametingsgruppe mener at Statistisk sentralbyrå må finne andre grunnlag for samisk statistikk enn det geografiske virkeområdet for Sametingets tilskuddsordning for næringsutvikling. Mange nye kommuner har nå søkt om å innlemmes i Sametingets tilskuddsordning. Det er økonomiske forhold som gjør at disse søknadene ikke er blitt behandlet og står på vent mens Sametinget jobber med en melding om ny helhetlig næringspolitikk.

Det mangler samlet registrering av samebefolkningen og blir derfor vanskelig å lage statistikk om samene som gruppe. Det er viktig med samisk forskning og statistikk, derfor er det nå på tide med at Sametinget utfordrer til en ny folketelling for å få et bedre grunnlag for samisk statistikk.

Forslag 9, representant Ragnhild Melleby Aslaksen, Arbeiderpartiets sametingsgruppe

Forebyggende helsearbeid for den samiske befolkningen

I samhandlingsreformen Stortingsmelding nr 47 (2008-2009) påpekes det at står Norge og herav også den samiske befolkningen, står ovenfor store utfordringer når det gjelder livsstilssykdommer som resultat av blant annet økende vekt og fedme, inaktivitet og røyking. Man vil oppleve større forekomst av diabetis-2, hjerte- og karsykdommer, skjelettlidelser, depresjoner og KOLS. Videre vil man som følge av økt levealder få flere eldre med demens og ulike kreftsykdommer samt underernæring for enkelte.

I tidligere tider var det smittsomme sykdommer som krevde størst oppmerksomhet og innsats innenfor helsesektoren, men i tida foran oss vil vi stå ovenfor en ny situasjon hvor ikke-smittsomme sykdommer vil kreve mer og mer av helsevesenet og dermed måtte få større fokus.

Effekten av forebyggende arbeid er vel dokumentert. I neste omgang vil forebygging for det enkelte individ gi bedre helse og dermed større livskvalitet og på den andre siden vil dette spare det samiske samfunnet for unødig ressursbruk.

Arbeiderpartiets sametingsgruppe ber Sametinget behandle hvordan man kan øke kunnskapen om forebyggende helsearbeid for ulike aktører i de samiske områdene. Videre må det utvikles tilpassede tiltak og engasjere ulike samarbeidspartnere som kan bidra til å nå de ønskede mål i forbindelse med Samhandlingsreformen.

Forslag 10, representant Alf Isaksen, Arja sametingsgruppe

Samisk nødmeldesentral - 110 brann

Sametinget igangsetter en prosess som skal se på løsninger for etablering av en samisk nødmeldetjeneste på 110-sentralen i Finnmark. Det skal til enhver tid være to operatører på vakt hvorav den ene alltid skal være samisktalende.

Sametinget ønsker at det etableres en samisk nødmeldetjeneste isolert til 110 (brann), uavhengig av 112 og 113. Denne tjenesten må være 100% statlig finansiert, da Sametinget ser på dette som et nasjonalt ansvar. Det må videre skje en klargjøring av forholdet mellom sameloven og brannvernloven angående hvem som er ansvarlig for nødmelings-tjenesten 110.

Forslag 11, representant Miriam Paulsen, NSRs sametingsgruppe

Helhetlig gjennomgang av barnehage tilbudet til samiske barn

Samiske barn skal ha rett til samisk barnehageplass på egne vilkår.

NSR sametingsgruppe mener det trengs en helhetlig gjennomgang av dekningsgraden av samiske barnehager og utbyggingsgrad i forhold til behovet og den overordnede situasjonen etter at

barnehageloven nå er endret flere ganger. De nye målene i barnehageloven må inkluderes når det gjelder tilpasning av barnehagetilbudet for samiske barn.

Hvordan skal Sametinget bidra fremover til å sikre god nok utbygging av samiske barnehager slik at samiske barn får tilbud om samisk barnehageplass og god nok kvalitet i de eksisterende tilbudene.

NSR sametingsgruppe ber Sametinget foreta en helhetlig gjennomgang av barnehagetilbudet til samiske barn.

Forslag 12, representant Lisbeth Somby, NSRs sametingsgruppe

Etablering av samisk tolkesentral

NSR sametingsgruppe er bekymret for at den samiske brukeren ikke får nødvendig tolkehjelp. I dag finnes det ingen organisert samisk tolketjeneste som kan betjene hele landet. NSR sametingsgruppe ser behovet for at tolketjenesten organiseres slik at brukere enkelt kan henvende seg og få tak i tolkehjelp uansett behov og hvor i landet man er.

NSR sametingsgruppe ber Sametinget vurdere etablering av en samisk tolkesentral med ett telefonnummer, som samtidig garanterer en kvalitetsmessig samisk tolking.

Forslag 13, representant Åge Nordkild, NSRs sametingsgruppe

Nei til oppdrettsanlegg i Ofotfjorden

Etablering av oppdrettsanlegg i Ofotfjorden har skapt stor motstand i Ofoten, blant politikere og vanlige folk.

Mainstream Norway søkte i 2009 Narvik- og Evenes kommuner om å få flytte to anlegg fra Vesterålen til indre Ofoten. Det ene til Gammelvegen i Narvik og det andre til Tjuknes i Evenes.

Kommunene Evenes og Narvik var positive til søknaden. Narvik kommune behandlet søknaden 25. juni 2009 og vedtok søknaden med ordførers dobbeltstemme.

Når kommunene vedtar slik søknad, går den videre til godkjenning hos sektormyndighetene, så som Fylkesmannen, Fiskeridirektoratet og Mattilsynet. Sektormyndighetene har gått inn for etablering av disse nye lokalitetene. Den endelige avgjørelsen skal tas av Fylkesrådet i Nordland fylke.

Saken ble foreslått på nytt på kartet til bystyremøtet i Narvik kommune i mai 2010. saken ble imidlertid avvist av ordføreren.

Stor innsats fra politikere i Narvik og organisasjonen Ofoten villfisk, har ført til at Narvik kommune må ta saken opp igjen på bystyremøtet 17. juni 2010.06.07 Norske Samers Riksforbund, NSR, hadde på sitt valgprogram ved valget 2009 at Ofotfjorden skal fredes mot åpne oppdrettsanlegg. NSR ber Sametingsrådet om å ta opp denne saken til behandling.

NSR ber Sametingsrådet gjøre en henvendelse til Fylkesrådet for næring i Nordland fylke, med kopi til Narvik- og Evenes kommuner, hvor man råder om at Ofotfjorden fredes mot åpne oppdrettsanlegg.

Forslag 14, representant Mariann Wollmann Magga, NSRs sametingsgruppe

Samiske barn i kommuner utenfor språkforvaltningsområde

Samiske barn både i og utenfor samisk språkforvaltningsområde har svært ulike tilbud i opplæring i og på samisk. Kommunene har ulike praksis på hvordan de organiserer tilbudet, og i hvilket omfang undervisningstilbud gis. Endringer i læreplaner for andre fag får konsekvenser for elever som har Samisk II, uten at alle elevene eller foreldrene får informasjon om dette og den innvirkning dette har på et 13 årig skoleløp. Foreldrene har hovedansvaret for opplæring av barna. Ifølge dagens lover og regler.

Sametinget må arbeide aktivt med kommunene utenfor språkforvaltningsområdet for utvikle systemer for å ivareta samiske barns rettigheter, som sikrer at elevene får den opplæring de har krav på. Sametinget må ta på alvor at foreldrenes interesser, som er brukerfokusert og som bidrar til økt innflytelse i utviklingen av språkopplæringen i barnehage- og skoleverket. I den gjeldende "Melding om samisk språk" er ikke foreldreperspektivet nevnt eller ivaretatt.

I strategisk plan for samiske barnehager er selve definisjonen at, Samisk barnehage er en barnehage for og med samiske barn. Barnehagens ansatte behersker samisk. De samiske barnehagenes formål er først og fremst å styrke og utvikle barnas samiske identitet, språk og kultur.

Det er i dag svært få krav til barnehageeierne, og det er viktig å se til at de oppfyller intensjonen, og bistår kommunen i å utvikle samisktilbudet i barnehagene.

Arbeiderpartiets sametingsgruppe ber Sametingsrådet om

- Å arbeide for at samiske barn og ungdom i områder utenfor språkforvaltningsområdet får den opplæring og styrking av samisk språk de har krav på
- Samiske foreldrenes muligheter for medbestemmelse styrkes, gjennom organisering av et landsdekkende offentlig Samisk Foreldreutvalg samt å utrede modell for arbeidet på regionalt/fylkesnivå.

Forslag 15, representant Mariann Wollmann Magga, NSRs sametingsgruppe

Rovdyrproblematikken i reindriftsnæringa og jordbruksnæringa

Rovdyr påfører reindriftsnæringa og jordbruket store økonomiske tap hvert år. Rovdyrene spiser opp overskuddet, i næringer som allerede ligger i nederste del av inntektsskalaen. Rovviltsbestanden ser ut til å være ute av kontroll, og i mange områder er næringsgrunnlaget i ferd med å forsvinne. Bjørn og ulv følges nøyer opp gjennom prosjekter med innsamling og analyse av DNA, og dette bedrer oversikten noe. Gaupe, jerv og kongeørn er derimot ikke et prioritert område. Disse rovviltartene, i tillegg til havørn som ikke regnes som predator på rein og sau, utgjør den største trusselen for de nevnte næringer.

ScanLynx-prosjektet med radiomerking av gaupe har dokumentert at forskningsresultater gjort i andre områder ikke kan brukes for rein i Troms og Finnmark. På grunn av færre sau i dette området, er tapene av rein desto større. Bestandsregistrering må igangsettes på alle nevnte rovdyr, slik at man får en forsvarlig forvaltning av uttak av rovvilt som volder skade på rein og bufe.

Det er konstatert at rovviltproblemene nå truer hele den sørsamiske kulturen. Dersom ikke en endring i praksis i forhold til dokumentasjon av rovviltforekomster og beskyttelse av rein og bufe, vil viktige primærnæringer ikke kunne eksistere i fremtiden.

Arbeiderpartiets sametingsgruppe ber om at Sametingsrådet tar opp saken, og arbeider for at tapene for reindriftsnæringa og jordbruket reduseres gjennom en styrket innsats på bestandregistrering som grunnlag for uttak av rovdyr, slik at for næringene har mulighet for å overleve. Dette må gjøres i samarbeid med næringene.

Forslag 16, representant Silje Karine Muotka, NSRs sametingsgruppe

Sametinget må bry seg om sykehusstrukturen

Sykehusstrukturen er et tema som også angår den samiske befolkningen i stor grad. Det er derfor viktig at Sametinget tar opp sykehusstrukturen for å vurdere den samiske befolkningens tilgang til likeverdige helsetjenester.

Plenumsledelsens innstilling

Forslag 1

- Ny sak 2 forkastes.

Forslag 2

- Nye saker 1, 3 - 16 oversendes Sametingsrådet for behandling.

III Votering

Av 39 representanter var 36 til stede. Voteringen ble gjennomført i følgende rekkefølge:

- Plenumsledelsens forslag 1 ble vedtatt med 33 mot 3 stemmer
- Plenumsledelsens forslag 2 ble enstemmig vedtatt

IV Protokolltilførsler

Det ble ikke fremmet noen protokolltilførsler i saken.

V Taleliste og replikkordskifte

Innlegg	Replikk
1 Elin K Henriksen	Olaf Eliassen Mariann Wollmann Magga Willy Ørnebakk
2 Elin K Henriksen Aud Marthinsen	Anders Somby jr. Ronny Wilhelmsen Rolf Johansen
Aud Marthinsen	
3 Silje Karine Muotka	
4 Ann-Mari Thomassen	
5 Heidi Persdatter Greiner Haaker	Ragnhild Melleby Aslaksen Olaf Eliassen Anne Helene Saari
Heidi Persdatter Greiner Haaker	
6 Inga-Lill Sundset	Silje Karine Muotka Miriam Paulsen Anne Helene Saari
Inga-Lill Sundset	
7 Anne Helene Saari	Miriam Paulsen Geir Tommy Pedersen Silje Karine Muotka
Anne Helene Saari	
8 Hilde Anita Nyvoll	
9 Ragnhild Melleby Aslaksen	Miriam Paulsen
Ragnhild Melleby Aslaksen	
10 Alf Isaksen	Anne Helene Saari Ann-Mari Thomassen
Alf Isaksen	
11 Miriam Paulsen	Ann-Mari Thomassen
12 Lisbeth Somby	Alf Isaksen Heidi Persdatter Greiner Haaker Willy Ørnebakk
Lisbeth Somby	
13 Age Nordkild	Geir Johansen Agnar Kvernmo
Age Nordkild	
14 Mariann Wollmann Magga	Silje Karine Muotka Alf Isaksen

		Ann-Mari Thomassen
	Mariann Wollmann Magga	
15	Mariann Wollmann Magga	Per Andersen Bæhr
		Jarle Jonassen
		Alf Isaksen
	Mariann Wollmann Magga	
16	Silje Karine Muotka	
	Willy Ørnebakk, forretningsorden	
	Geir Tommy Pedersen, forretningsorden	
	Arthur Tørfoss, forretningsorden	

VI Sametingets vedtak

- Ny sak 2 forkastes.
- Nye saker 1, 3 - 16 oversendes Sametingsrådet for behandling,

Behandlingen av saken ble avsluttet 08.06.10 kl. 17.00.

Originalspråk: Norsk

Sak 19/10

Sametingsrådets redegjørelse om duodji

Arkivsaknr.
10/2163

Behandlinger

Politisk nivå	Møtedato	Saksnr.
Sametingsrådet	28.04.10	R 74/10
Sametingets plenum	8. – 11.06.10	19/10

Saken påbegynt 08.06.10 kl. 17.00

I Vedlegg

Nr.	Dok. dato	Avsender/Mottaker	Tittel

II Forslag og merknader

Sametingsrådets innstilling

Sametinget har drøftet Sametingsrådets redegjørelse om duodji. Redegjørelsen følger protokollen.

Sametingsrådets redegjørelse om duodji

Bakgrunn

I henhold til Sametingets arbeidsorden § 11, e, legges Sametingsrådets redegjørelse om duodji frem for plenum.

Arbeidet med duodji har alltid vært et prioritert politikkområde for Sametinget. Dette er synliggjort i blant annet "Sametingets utviklingsprogram for duodji 2002 – 2006" og etableringen av de årlige duodji næringsavtaleforhandlinger i 2005. Sametingets satsing på duodji vises også i de ulike tilskuddsordningene.

Målet med denne redegjørelsen og det påfølgende miniseminalet om duodji er å tydeliggjøre verdien, definere og drøfte de politiske målsetningene, samt konkretisere de ulike utfordringene duodji står overfor.

I politikktutforming er det viktig å favne om duodji i hele sin bredde som;
samfunnsaktør,
identitetsmarkør,
lokal ressursutnytter,
kulturell og språklig bærebjelke,
arena for oppbevaring, opplæring og utvikling av tradisjonell kunnskap,
miljøvennlig produksjon og som
kombinasjonsnæring og hovednæring.

Sametingsrådet vil gjennom sin politikk definere utviklingsmulighetene for duodji, samt definere hvilken rolle og plass duodji skal ha i fremtiden?

Verdigrunnlag

Duodji har en stor verdi, og er en av de mest sentrale identitetsmarkører i de samiske samfunnene. Sápmi uten duodji er utenkelig. Særlig for områder der samer ikke er i majoritet, eller i områder der den samiske kulturen har svakere posisjon i samfunnet, har duodji en avgjørende betydning for bevaring og utvikling av samisk språk og kultur. Fra gammelt av har utøvelse av duodji vært å betrakte som en livsviktig kunnskap. Duodji har vært – og er fortsatt for mange – en viktig del av husholdsøkonomien.

Duodji er en sentral del av samisk kultur og må derfor ansees å ha beskyttelse gjennom grunnloven §110a og urfolks- og folkerettslige konvensjoner. Duodji er et sentralt samisk identitetssymbol, kulturbærer og en viktig arena for opplæring av samisk tradisjonskunnskap, språk, naturvitenskap, kultur, sagn/eventyr/ joik, duodjiproduksjon og duodjiskikker.

Duodji handler ikke bare om å være i stand til å finne de beste råvarer og å produsere duodji. Det handler også om kunnskapen om å nyttiggjøre seg av duodji, samt hvordan bruke duodji i hverdag og fest. Det er duojár og råstoffets form, som er bestemmende for kvalitet og utseende av duodji. Som eksempel er det viktig å kunne finne råmaterialer som egner seg til bruken. Dette gjelder blant annet rirkuler til guksi eller náhppi (=øse/kopp - et trebeget), eller å velge ut og bearbeide skinn fra henholdsvis rein og sel til skaller og komager. Tradisjonskunnskap om duodji dreier seg også om skikk og bruk eksempelvis i forhold til de samiske klærne.

Tradisjonelt har det vært viktig å påføre den riktige ornamentikken på duodji-gjenstanden. Ofte forteller ornamentikken eller formen/utførelsen, duojár sin identitet og lokalitet. Det er naturlig å tenke seg at den mektige naturen og dens skiftninger også har vært til inspirasjon for mange duojárat, og for mange er duodji blitt en kunstart.

Duodji har også en mytisk og åndelig del. Det finns visse bestemmelser knyttet til åndelighet, om når og hvor man kan hente duodjimateriell i utmarka, og hvordan disse skal håndteres. Det finnes også bestemmelser på når (hvilken ukedag) man kan igangsette et nytt arbeid. Messingringen har fra gammelt av hatt en magisk beskyttende virkning mot onde krefter. Likeså har šiella (=amulett) beskyttet små barn fra å bli byttinger.

Duodji kan delses inn i tre handelsmessig sammenhenger; duodji som egen næring, duodji i kombinasjon til annen virksomhet og duodji som byttevare i verddeordning. I tillegg produseres det duodji til privatbruk som ikke prisen i kroneverdi, men som har en stor betydning for samisk kultur. Duodji har ikke lange tradisjoner i å være selvstendige næring, med inntekt kun fra duodji. Historisk har det vært mer vanlig å kombinere duodji med annen næringsvirksomhet, som utmark, jordbruk, reindrift og fiske. Duodji har også vært svært sentral som byttevare i det gamle verddesystemet. Det var eksempelvis svært vanlig at reineiere byttet reinkjøtt med sine verdder (=venner) mot at de fikk grener til å ha utpå goahtiduken (=gamme/lavvu). Det er ikke uvanlig at duodji-tjenester også i dagens samfunn, brukes som byttevarer mellom venner og betjente.

Næringsavtale for duodji

Sametingsrådet er opptatt av å ha en helhetlig forvaltning av midlene som skal gå til duodji-formål, og at det meste av støttemidlene skal gå direkte til duojárat. Videre ønsker rådet at duodjiorganisasjonene, som duojárat sine representanter, skal ha innflytelse på virkemiddelbruken og poitikkutformingene for duodji. På bakgrunn av dette etablerte Sametinget i 2005 en hovedavtale for duodjinæringen. Hvert år forhandler Sametinget og Landsorganisasjonen Sámiid Duodji og Duojáriid ealáhussearvi en slik næringsavtale. Målet for næringsavtalen er å utvikle en næringsrettet duodji med økt lønnsomhet og omsetning av egenproduserte varer. Avtalen betyr at duodjiutøverne har muligheter for å videreutvikle sin virksomhet. Avtalen skal bidra til å ivareta duodjitradisjonene og skape arbeidsplasser for unge duodjietablerere. Det er satt av midler til bl.a. driftsstøtte, velferdsordninger, investeringer, utviklingstiltak, duodji utsalg, faglig- og økonomisk utvalg og organisasjonsstøtte.

Siden 2005 har duodjiorganisasjonene gått til brudd to ganger, i 2007 og i 2009. I de tilfellene organisasjonene velger å bryte forhandlingene, avgjør Sametingetsplenum ensdig den økonomiske rammen- og hvilke tiltak duodjimidlene skal gå til.

Bevilgninger fordelt etter budsjettår, mill kr.

	* 2006	2007	2008	*2009	*2010
Næringsavtale	8,50	8,22		9,21	
Brudd i forhandlingene			8,22		9,21

* Inkl. duodjiutvalg

Sametinget gir økonomisk tilskudd til duodjiformål også utenom næringsavtalen, som Duodjeinstituhitta, lærlingordningen og verdiskapingsprosjekter. I 2009 brukte Sametinget i underkant av 14,0 mill kroner til duodjiformål.

Rekruttering

Ny lærlingordning i duodji ble satt i gang i 2009. Seks søkere har fått tilbud om å begynne som lærlinger og disse har startet sin læreperiode. Nye lærlinger tas opp når skoleåret for 2010 starter. Sametinget har engasjert Opplæringskontoret for reindrift og duodji til å organisere ordningen. Lærlingordningen er en del av verdiskapingsprogrammet for næringskombinasjoner og samisk reiseliv.

I en utredning utført av Finnud i 2008 viser at det er ”få søkere og få elever som faktisk gjennomfører skolegang innenfor duodji”. Finnud konkluderer med at rekrutteringen til design og duodji på videregående skole er faretruende lav. De tilbud som finnes er Samisk videregående og reindriftsskole og Grong videregående skole. I tillegg er det en mer praktisk retta undervisning i Jokkmokk. Samisk høyskole har tilbud om blant annet bachelorutdanning i duodji.

Duodjeinstituhitta og utviklingsarbeid innenfor duodji

Duodjeinstituhitta ble opprettet i 1993 og hadde som formål: ”å utvikle duodji som håndverk og næring og ved det bidra til at det skapes næringsutvikling og nye arbeidsplasser basert på samisk håndverkstradisjon”. Sametinget satte i gang i 2009 en prosess med henblikk på inntreden i styret i Duodjeinstituhitta. En arbeidsgruppe ble oppnevnt bestående av representanter fra Duodjeinstituhitta og Sametinget. Gruppen skal også se om målsettingene er i samsvar med de ressursene som er stilt til Duodjeinstituhittas disposisjon. Arbeidet i gruppa viste at stiftelsens økonomiske situasjon ikke er i henhold til bestemmelsene i Stiftelsesloven. Sametinget innstilte derfor sitt driftstilskudd til Duodjeinstituhitta fra 01.04.2010.

Veiledningstjenester i duodji

I samisk kultur har det vært en tradisjon at eldre lærte duodji til sine etterkommere. Det skjer i mindre og mindre grad. I flere samiske områder er produksjon av duodji fraværende. Bruken av duodjiprodukter spesielt klær har vært på vikende front. Det er imidlertid gryende interesse for å revitalisere duodjitradisjonene og produksjon av duodji også i områder der dette har vært borte. Duodji får større og større betydning for samisk kultur og identitet samtidig som den øker verdiskapingen i duodjinæringen. Sametinget har prioritert veiledning i duodji ved sin bevilgning blant annet til Duodjeinstituhitta. Hensikten med denne tjenesten er å veilede duodjiutøverne innen duodjiproduksjonen og kvalitetssikre duodjien. Sametinget har også bidratt med investeringsstøtte til etablering av duodjiverksteder og duodjilokaler. Duodjilokalene har ulik innhold og ulik aktivitet, og det er veldig mye opp til de lokale utøvere å forme aktivitetene i disse lokalene.

I tillegg bidrar Sametinget med driftsstøtte til duodjiutvalg. Målet med denne ordningen er å øke omsetningen av duodjiprodukter og synliggjøre kvalitetsduodji. Enkelte av utvalgene har også veiledning av duodji produsenter.

Utviklingstrekk

Per i dag finnes det lite statistikk som viser utviklingen i duodji. Sametinget har siden 2006 utarbeidet en oversikt over den økonomiske utviklingen i duodji. Statistikkgrunnlaget er lite med rundt 30 respondenter.

Norut Alta har på oppdrag av Sametinget gjennomført en evaluering av driftstilskuddsordningen i duodji. I følge denne evalueringen var det 46 utøvere registrert i duodjiregisteret i 2006 og 72 i 2009. I 2009

utgjorde kvinnene 65 % av de registrerte. 60 % av de registrerte var fra Kautokeino. Totalt 58 av de som var i registret søkte om driftstilskudd. Nørut har analysert økonomien blant de som har søkt om driftstilskudd. Utvalget for disse resultatene varierer fra 51 til 58 respondenter. I rapporten går det fram at den gjennomsnittlige omsetning har økt fra 114.100 til 176.200 fra 2005 til 2008 – en økning på 54 %. Den totale omsetning blant de 58 var 10,2 millioner kroner i 2008.

Ut fra den korte tiden næringsavtalen har vart kan vi konkludere med at den økonomiske utviklingen er positiv, og at flere duodjiutøvere velger å registrere seg for å kunne dra nytte av de økonomiske fordelene næringsavtalen gir.

Duodjinæringen har utfordringer med å rekruttere unge til næringen. Selv om Sametinget har satt i gang en lærlingordning for duodji er ikke det nok for å sikre rekruttering. For å lykkes med en etablering må etablerere ha grunnleggende kunnskap på mange områder. Det dreier seg blant annet kunnskap om duodji, bedriftsøkonomi, regnskap, ledelse, markedsføring og salg.

Utfordringer

Målet må være en helhetlig forvaltning av duodji som medfører en levedyktig og dynamisk duodji basert på tradisjonell og ny kunnskap. Det må legges til rette for en duodji som er likeverdig forankret i nærings-, kultur- og kunnskapsdimensjonen.

Hva er duodji? Dette har alltid vært et gjennomgående spørsmål i Sametinget, særlig i arbeidet med å utforme støtteordninger for duodji. I kriteriene for å få tilskudd til duodji gjennom næringsavtale for duodji sier vi at duodji skal være basert på samisk kultur og tradisjoner. Er sølv-/gull- og knivsmie duodji, er samiske mønster som er trykt på tøy, duodji? Er et spilt reinskinn, eller et sitteunderlag klipt av reinskinn, duodji? Og hvor går grensen mellom duodji og kunst?

I Sametingets utviklingsprogram for duodji 2002-2006 definerte vi duodji slik: Duodji er all form for skapende aktivitet som omfatter husflid, kunsthåndverk, sløyd og småindustri med basis i samisk kultur og tradisjoner.

Det er et viktig aspekt i arbeidet med duodji, at vi søker å ivareta det tradisjonelle duodji, men at vi også fornyer og utvikler det, slik at duodji kan fortsette og være anvendelig i ny tid.

Det er en viktig kjensgjerning at duodji må få utvikle seg til å passe inn i moderne bruk. Dersom dette ikke skjer, vil duodji bli uhendig og etter hvert opphøre. I heftet "Giedaiguin váimmus" samisk kulturhistorisk- og duodjiutstilling av Gunvor Guttorm, står det: Produktenes form er blitt annerledes, og forteller at duodji stadig endrer seg. For duojár er det nødvendig både å føre videre nedarvet kunnskap og samtidig fornye og utvikle den. For duodji som brukes til hverdags, er det en ekstra utfordring å fornye både arbeidsmetoder, former og fasonger slik at de passer til en ny tid og livsstil Slik garanteres også duodjien et liv i fremtiden.

Gjennom politikk og virkemiddelbruk har Sametinget støttet duodji som næring, kultur og fag. Siden næringsavtale for duodji ble etablert har Sametingets prioriteringer vært rettet opp mot å gi gode rammevilkår for de som satser på duodji som næring, dette er også forankret i avtalens formål. For Sametinget har det vært viktig å tilrettelegge for utvikling av en sterkere næringsrettet duodji, for å forbedre driftsresultatet og lønnsomheten i duodjinæringen. Det betyr ikke at Sametinget har begrenset sin støtte til bare å gjelde direkte næringsutviklingstiltak. Sametinget har også støttet tiltak som sikrer rekruttering og kulturell kontinuitet som; lærlingordning, etableringer, stipendordninger og veilederstillinger.

Sametingsrådet mener imidlertid at tiden er kommet for å løfte den kulturelle siden av duodji ytterligere, gjennom at etableringer av duodjeverksteder og veilederstillinger blir grunnlag for fremtidige drøftinger. For å understreke rådets målsetning om en likeverdig foranking i både kulturaspektet og som næring, kan det være naturlig å sløyfe ordet "næring" i tittelen "næringsavtale for duodji". Eventuelt kan duodji næringsavtale utvikles, og erstattes med alternative ordninger som ivaretar samhandlingen mellom Sametinget og duodjiorganisasjonene, der en helhetlig forvaltning av virkemiddelbruken i duodji er sentral.

Ved endring av målgruppe for næringsavtalen må det i likhet med andre endringer i duodjipolitikken vurderes hvilke praktiske og økonomiske konsekvenser det vil ha å prioritere for eksempel kultur høyere. På samme måte må man vurdere hvilke konsekvensene det vil ha ved å ha de samme prioriteringene av kultur som i dag.

Sametingsrådet er bekymret over at i den korte perioden siden næringsavtale for duodji har virket, har duodjiorganisasjonene to ganger valgt å gå til brudd i forhandlingene. Til tross for at Sametinget har lagt til rette for gode og hyppige dialoger også utenom forhandlingene med duodjiorganisasjonene, viser bruddfrekvensen at forhandlingene ikke har vært optimale. Det påligger et ansvar hos begge parter om å ivareta forhandlingene slik at partene sammen treffer løsninger som vil være de beste for duojárat. Konsekvensen ved brudd, er at duodjinæringen mister muligheten til medbestemmelse i virkemiddelbruken til duodjiformål. Dette er ikke sametingsrådet fornøyd med.

Sametingsrådet har hatt som mål at næringsavtalemidlene skal komme den enkelte duodjiutøver til gode. I 2010 vil ca 14 millioner kroner gå til ulike duodjiltak. En vesentlig del av dette (8,7 mill. kr.) er driftstilskudd til næringsorganisasjonene (1,56 mill. kr.), Duodjeinstituhitta (3,009 mill. kr., duodjiutvalg (0,55 mill. kr.) og duodjiutøvere ca 3,6 mill. kr.). Innenfor gjeldende næringsavtale vil det være mulig å kanalisere en større andel av midlene til duodjiutøvere. Sametingsrådet har oppfordret organisasjonene om å vurdere sammenslåing. Dette målet tror Sametingsrådet bør opprettholdes. Ved å sammenligne disse organisasjonene ser vi at flere har sammenfallende mål for sin virksomhet. Ved en bedre koordinering av organisasjonsvirksomheten kunne noe av disse frigjorte midlene omdisponeres til duodjiutøvere. Duodjiorganisasjonene får til sammen 1,560 mill. kroner i driftstilskudd (2010 budsjett).

Duodjinæringen står overfor store utfordringer både når det gjelder å finne nye markeder, merkevarebygging og heve kompetansen innen økonomi og regnskapsførsel. Sametingsrådet vil blant annet prioritere kurs-serier som bidrar til kunnskapsøkning for duojárat. Det er også viktig å holde fokuset på merkevareoppbygging og markedsføring. Dette for å gjøre duodji tilgjengelig for markedet, og for å sikre inntekt til duodjiutøverne.

Duodji er i stor grad basert på tradisjonell kunnskap og tradisjonelle produkter. I all næringsutviklingsarbeid er det avgjørende at det skjer nyskapende virksomhet. Duodjinæringen vil oppleve konkurranse ikke bare internt blant sine kolleger, men også fra annet hold. Samekniver og lavvuer produseres allerede i lavkostland, og selges i samiske områder. Den enkelte duojár må få muligheten til å utvikle sine duodjiprodukter. Tettere samarbeid mellom den enkelte duojár, designere og produktutviklere vil kunne være en vei å gå. Duodjeinstituhitta bør ha en rolle i å legge til rette for en levedyktig duodjinæring. Utfordringen er å sikre at dette utviklingsarbeidet kommer alle samiske områder til gode, og at hele næringen får større medinnflytelse i Duodjeinstituhittas virksomhet.

Det er gjennomgående lav inntekt i duodjinæringen, og noen duodjiutøvere får ikke driftstilskudd fordi de faller utenfor Sametingets krav til minimum 50 000 kroner omsetning eks mva av egenprodusert duodji. Noe av grunnen kan være at produksjonsprosessen for duodji er svært tidkrevende. Dette kan delvis forbedres gjennom anskaffelse av maskiner og utstyr som effektiviserer produksjonsprosessen noe, men siden duodji er et håndverk - vil produksjonstiden være deretter. Spørsmålet om hvilke mekanismer som må gjøres bedre for å øke inntjeningen for duodjiutøverne, bør alltid være aktuell. Samtidig må man ikke glemme å stille spørsmålet til duodjiutøverne, om hvilke inntektsmål de setter til seg selv. Det bør være samsvar mellom duodjiutøvernes behov og Sametingets mål for virkemiddelbruk. Duodjiutøvernes inntektsmål kan være langt lavere enn den generelle inntekten for andre næringsutøvere, blant annet fordi duodji ofte drives i kombinasjon med annen næringsvirksomhet. Sametinget skal alltid ha fokus på å utarbeide tilskuddsordninger og politikk som er tilrettelagt duodjiutøvernes behov.

Mange duodjiutøvere peker på utfordringer som dårlig råvaretilgang, manglende produksjonslokaler og – utstyr, manglende salgskanaler og markedsføring. For mange produsenter utgjør ikke driftsutgiftene mye, særlig ikke for de duodjiutøverne som har tilgang til gratis råvarer. Dette gjelder særlig de duodjiutøvere som driver i kombinasjon med reindrift og utmark. Her er det et større problem at produsentene må

betale moms for disse råvarene ved salg av det ferdige duodji produktet. Sametinget har flere ganger gitt innspill om dette til myndighetene, uten at ordningen med momsfritak er realisert.

Evalueringsrapport om driftstilskuddsordningen anbefaler blant annet å åpne for at også andre selskapsformer, i tillegg til enkeltpersonforetak, kan motta driftstilskudd. I dag får aksjeselskap utviklings- og investeringstilskudd, men ikke driftstilskudd gjennom næringavtalen for duodji. Det er kun de som er registrert som enkeltpersonforetak, som kan motta driftstilskudd gjennom avtalen. I nevnte rapport problematiseres også etnisitetskrav til duodjiregisteret. Dersom det åpnes opp for at andre selskapsformer enn enkeltpersonforetak skal motta driftstilskudd, og dersom det åpnes for å dispensere fra etnisitetskravet, vil dette kreve justeringer i forhold til tilskuddsramme, støttesats og maksimalt tilskuddsbeløp. Endring av kriteriene vil ikke automatisk betyr vesentlig endring av driftstilskuddsrammen.

Tallmateriale fra økonomisk rapport om duodji, viser at det er en høy konsentrasjon av duodjiutøvere i Indre Finnmark, og svært få utøvere utenfor dette området. I tillegg viser tallene en svært lav andel menn i duodjinæringen. Sametingsrådet mener at denne informasjonen bør aktualisere tiltak for å få opp andelen duodjiutøvere utenfor Indre – Finnmark og andelen menn i næringen.

Det er viktig å sikre fagopplæring og rekruttering til duodji blant annet gjennom lærlingordningene og videregående skole. Utfordringen er å få unge til å se at det finnes store muligheter for å skape seg inntekter fra duodjivirksomhet. Duodjinæringens økonomiske situasjon har gjort at Sametinget har sett at det er et spesielt behov for tiltak for å sikre rekrutteringen til duodjinæringen.. Målet bør være at lærlingordningen for duodji skal komme inn under de ordinære lærlingordningene, og at grunnleggende opplæring i duodjifag fortsatt skal være et ansvar for det ordinære skoleverket

For å oppnå målet om helhetlig forvaltning av duodji må de skisserte utfordringene møtes med gode strategier og tiltak. Å legge til rette for en duodji som er likeverdig forankret i nærings-, kultur- og kunnskapsdimensjonen innebærer å tenke sektorovergripende. Det er i seg selv en utfordring.

Dette ønsker Sametingsrådet og ta tak i når de helhetlige næringsstrategiene skal utarbeides. Gjennom dette arbeidet vil duodji blant annet kunne løftes frem som en kulturnæring. Å identifisere de ulike aktørene sine utfordringer og ansvarsområder vil være helt sentralt i arbeidet – for derigjennom å sikre en helhetlig forvaltning av duodji som medfører en levedyktig og dynamisk duodji basert på tradisjonell og ny kunnskap.

Merknad: NSRs sametingsgruppe og SáB ved Gunn-Britt Retter

Duodji

NSRs Sametingsgruppe mener etableringen av Næringavtalen for duodji var et viktig skritt i riktig retning for å sikre at duodjiutøvere som ønsker det kan leve av duodji som næring. Ordningen har kun virket i fem år og vi mener det vil være prematurt å konstatere at den bør avvikles allerede nå, slik det kommer frem i Sametingsrådets redegjørelse om duodji. Vi etterlyser en bredere redegjørelse fra Sametingsrådet av alternativer til det vi anser som en svekkelse av eksisterende næringavtale. Sametingsrådet må redegjøre tydeligere for alternative løsninger der man også vurderer konsekvensen av de forskjellige løsningene. NSR Sametingsgruppe kan ikke gå inn for løsninger som vil svekke duodji som nærings, slik den er bygd opp over de senere år.

NSRs Sametingsgruppe mener at duodji som kultur er viktig i hele det samiske området. Duodji er viktig som identitetsbærer for den samiske kulturen, et viktig element i bærekraftig utnyttelse av naturressurser, som arena for språk- og kunnskapsformidling, viktig i rekruttering av næringsutøvere i duodji, for å nevne noe. Duodji som kulturbærende arena må styrkes, men dette må Sametinget kunne gjøre UTEN å svekke duodji som næring.

NSRs Sametingsgruppe stiller seg undrende til Sametingsrådets sterke hentydning om sammenslåing av næringsorganisasjonene for duodji i Sametingsrådets redegjørelse om duodji. NSR Sametingsgruppe mener man som nasjonalt politisk organ bør respektere den enkeltes organisasjonsfrihet, som står veldig

sterkt som en av fire grunnleggende friheter, og som er vel respektert i Norge. NSR Sametingsgruppe anser at et variert organisasjonsliv er en berikelse for det samiske samfunn. Sametingets budsjett vektlegger også dette når det sies om Samiske organisasjoner generelt:

”Et demokratisk samfunn er avhengig av et aktivt og variert organisasjonsliv. Samiske organisasjoner er viktige aktører i utviklingen av det samiske samfunn”

NSR Sametingsgruppe formoder at dette også gjelder for organisasjonene innenfor duodjinæringen.

Av prioriterte tiltak som NSR Sametingsgruppe mener bør iverksettes snarest er veiledertjeneste i duodji i lule- og pitesamiskområde. I tillegg bør det også vurderes å tilrettelegge stillinger innen duodjiutvikling som kan ta for seg de oppgavene som en duodjiveileder ikke har, en slik satsning vil kunne bidra til å fremme duodji som næring, kulturuttrykk og identitetsfaktor. Dette i tillegg til videre satsing med virkemidler for duodji som egen næring, i kombinasjon med andre næring eller som en kulturbærende syssel, der alle duodjigrener sikres likeverdige vilkår.

III Votering

- Av 39 representanter var 39 til stede. Det ble ikke votert over saken.

IV Protokolltilførsler

Det ble ikke fremmet noen protokolltilførsler i saken.

V Taleliste og replikkordskifte

	Innlegg	Replikk
1	Marianne Balto, saksordfører	
2	Gunn-Britt Retter	
3	Geir Tommy Pedersen	
4	Miriam Paulsen	
5	Willy Ørnebakk	Gunn-Britt Retter Heidi Persdatter Greiner Haaker
	Willy Ørnebakk	
6	Olaf Eliassen	
7	Anne Helene Saari	
8	Mathis Nilsen Eira Mathis Nilsen Eira	Geir Tommy Pedersen
9	Per Andersen Bæhr Per Andersen Bæhr	Marianne Wolmann Magga
10	Anne Helene Saari	
11	Heidi Persdatter Greiner Haaker Heidi Persdatter Greiner Haaker	Rolf Johansen
12	Inga-Lill Sundset	Solveig Tangeraas
13	Willy Ørnebakk	Gunn-Britt Retter Geir Tommy Pedersen
	Marianne Balto, saksordfører	

VI Sametingets vedtak

Sametinget har drøftet Sametingsrådets redegjørelse om duodji. Redegjørelsen følger protokollen.

Behandlingen av saken ble avsluttet 09.06.10 kl. 14.30.

Originalspråk: Norsk

Sak 20/10

Sametingets reviderte budsjett 2010

Arkivsaknr.
09/1416

Behandlinger

Politisk nivå	Møtedato	Saksnr.
Sametingsrådet	28.04.10	R 70/10
Plan- og finanskomiteen	26. – 28.05.10	PFK 007/10
Sametingets plenum	8. – 11.06.10	20/10

Saken påbegynt 09.06.10 kl. 14.30

I Vedlegg

Nr.	Dok. dato	Avsender/Mottaker	Tittel

II Forslag og merknader

Sametingsrådets forslag til innstilling:

Sametinget er definert som en nettobudsjettert virksomhet, derfor beholder og fordeler Sametinget sine budsjettoverskudd. Eventuelt underskudd dekkes inn ved neste års budsjett. Sametinget foretar årlige budsjettrevisjoner i plenum i mai måned, på bakgrunn av vedtaket av årsmelding i februar som også inkluderer årsregnskapet.

Sametinget kan forvalte post 50-midler tildelt fra departementene fritt. Dette gjelder ikke øremerkede midler som kommer fra andre departementale poster, så som postene 22 og 72. Tilleggsbevilgningene vil likevel tas med i det reviderte budsjettet.

Det vises for øvrig til Sametingets årsregnskap og Sametingets årsmelding 2009 sak 006/10.

Sametingets regnskap for 2009 viser et regnskapsmessig underskudd på kr 4 666 324. Sametinget refordelte ved revidert budsjett for 2009 den opparbeidede egenkapital på kr 8 314 962. Ved årsavslutning 2009 viser det seg at Sametinget ikke har klart å bruke opp den opparbeidede egenkapitalen, inklusiv årsoverskuddet for 2008 på kr 8 314 962. Det vil si at Sametinget ved revidert budsjett for 2010 vil refordele kr 3 648 638.

Fordeling av ekstra tildelinger og refordeling av budsjettet for 2010 fremgår av nedenforstående tabeller med tilhørende omtale av de enkelte poster.

Bevilgninger fra departementene

Totaltabell Sametingets samlede inntekter -revidert budsjett 2010

Kap.Post	Beskrivelse	Budsjett -10	Ekstra tildeling	Refordel.bud	Rev.bud-10
680.50	Arbeids-og inkluderingsdepartementet - AID	215 136 000	0	0	215 136 000
206.50	Kunnskapsdepartementet - KD	34 355 000	0	0	34 355 000
231.50	Kunnskapsdepartementet - KD	13 339 000	0	0	13 339 000
1429.50	Miljøverndepartementet - MD	3 000 000	0	0	3 000 000
320.53	Kultur- og kirke departementet - KKD	65 353 000	0	0	65 353 000
724.21	Helse- og omsorgsdepartementet - HOD	6 500 000	0	0	6 500 000
1147.50	Landsbruksdepartementet - LD	2 000 000	0	0	2 000 000
1147.50	Landsbruksdepartementet - LD	2 000 000	0	0	2 000 000
Totalt bevilget I		341 683 000	0	0	341 683 000
540.54	AID - Avkastning Samefolkets fond	4 650 000	0	0	4 650 000
Totalt bevilget II		346 333 000	0	0	346 333 000

Sametingets budsjett for 2010 er på totalt kr 341 683 000, eksklusiv avkastning til Samefolkets fond på kr 4 650 000.

Sametingets samlede inntekter og utgifter

Sametingets samlede inntekter og utgifter

	Budsjett -10	Ekstra tildeling	Refordeling bud	Rev.bud-10
Driftsinntekter				
Bevilgninger fra departementene	341 683 000	0	0	341 683 000
Avkastning Samefolkets fond	9 000 000	0	0	9 000 000
Sum driftsinntekter	350 683 000	0	0	350 683 000
Virkemidler				
Oppkløring	31 330 000	0	0	31 330 000
Språk	57 881 000	0	0	57 881 000
Kultur	83 245 000	0	1 938 638	85 183 638
Næring	34 630 000	0	0	34 630 000
Miljø- og kulturvern	2 000 000	0	0	2 000 000
Helse- og sosialsatsing	3 350 000	0	0	3 350 000
Samiske organisasjoner	4 151 000	0	0	4 151 000
Andre virkemidler	10 432 000	0	600 000	11 032 000
Samefolkets fond	9 000 000	0	0	9 000 000
Andre tiltak	2 650 000	0	0	2 650 000
Sum virkemidler	238 669 000	0	2 538 638	241 207 638
Sum driftsinntekter - virkemidler	112 014 000	0	-2 538 638	109 475 362
Driftskostnader				
Drift politisk nivå	22 014 000	0	360 000	22 374 000
Drift administrasjon	85 430 000	0	600 000	86 030 000
Spesielle prosjekter	4 570 000	0	150 000	4 720 000
Sum driftskostnader	112 014 000	0	1 110 000	113 124 000
ÅRSRESULTAT	0	0	-3 648 638	-3 648 638

Fordeling av overskuddet

Tabellene nedenfor viser fordelingen av overskuddet på kr 3 648 638.

Opplæring

Samletabell - Samisk opplæring

Benevnelse	Budsjett -10	Ekstra tildeling	Refordel.bud	Rev.bud-10
Søkerbasert tilskudd	26 530 000	0	0	26 530 000
Tiltak for å styrke læremiddelproduksjon	4 800 000	0	0	4 800 000
Sum	31 330 000	0	0	31 330 000

Søkerbaserte tilskudd - Samisk opplæring

Post	Benevnelse	Budsjett -10	Ekstra tildeling	Refordel.bud	Rev.bud-10
100	Læremidler	11 875 000	0	0	11 875 000
101	Kompetanseheving	4 750 000	0	0	4 750 000
102	Barnhager	9 905 000	0	0	9 905 000
Sum		26 530 000	0	0	26 530 000

Søkerbaserte tilskudd - Kompetanseheving

Post	Benevnelse	Budsjett -10	Ekstra tildeling	Refordel.bud	Rev.bud-10
10100	Stipend for samiske elever i videregående skole	2 400 000	0	0	2 400 000
10101	Faglig kompetanseheving	800 000	0	-800 000	0
10102	Stipend for høyere utdanning	1 550 000	0	800 000	2 350 000
Sum		4 750 000	0	0	4 750 000

I Sametingets budsjett 2010 er det avsatt kr 800 000 til post 10101 faglig kompetanse. Ordningen hadde en søknadsfrist 1. mars 2010. Det var ingen søknader til ordningen. På bakgrunn av dette omdisponeres midlene på kr 800 000 til Stipend for høyere utdanning post 10102.

Sametinget er med i arbeidsgruppen for nasjonal rekrutteringsstrategi for samisk høyere utdanning. Den nasjonale rekrutteringskampanjen og planene om oppstart av nye studier i lule- og sørsamisk språk fra høsten 2010 vil medføre nye stipendsøknader til høsten 2010. Det er derfor behov for ytterligere midler for å imøtekomme behovene.

I sametingsbudsjett 2010 er det avsatt kr 1 550 000 til stipend for høyere utdanning, posten økes med kr 800 000 i forhold til ordnært budsjett. Stipendordningene har to søknadsfrister, hvor det totale avsatte beløpet er brukt ved første søknadsfrist. Det vil derfor være behov for øke denne posten til de søknader som forventes å komme inn til høsten på de nevnte prioriteringene under.

Prioritering for høsten 2010 (søknadsfrist 1. oktober 2010):

- Førskole- og allmennlærerstudenter med samisk i fagkretsen – kr 400 000
- Høyere utdanning i sør,- eller lulesamisk språk – kr 150 000
- Tolkeutdanning for samiske tolker og translatører – kr 100 000
- Videreutdanning innen forebygging og rehabilitering av psykososiale lidelser blant samiske barn og unge – kr 150 000

Kultur

Samletabell - Samisk Kultur

Benevnelse	Budsjett -10	Ekstra tildeling	Refordel.bud	Rev.bud-10
Direkte tilskudd	62 491 000	0	1 938 638	64 429 638
Søkerbasert tilskudd	15 239 000	0	0	15 239 000
Kunstneravtalen	5 515 000	0	0	5 515 000
Sum	83 245 000	0	1 938 638	85 183 638

Direkte tilskudd - Samisk kultur

Post	Benevnelse	Budsjett -10	Ekstra tildeling	Refordel.bud	Rev.bud-10
202	Samiske kulturhus	9 238 000	0	0	9 238 000
204	Samiske festivlaer	2 951 000	0	0	2 951 000
205	Samisk idrett	2 416 000	0	0	2 416 000
206	Samiske teatre	17 197 000	0	0	17 197 000
208	Samiske publikasjoner	3 036 000	0	0	3 036 000
250	Mobile bibliotek tjenester	6 374 000	0	100 000	6 474 000
210	Museer	21 279 000	0	1 838 638	23 117 638
Sum		62 491 000	0	1 938 638	64 429 638

Tilskudd til de samiske bokbussene

Post	Benevnelse	Budsjett -10	Ekstra tildeling	Refordel.bud	Rev.bud-10
20900	Karassjok	557 000	0	0	557 000
20901	Porsanger	557 000	0	0	557 000
20902	Kautokeino	250 000	0	0	250 000
20903	Tana/Nesseby	1 534 000	0	0	1 534 000
20904	Kåfjord	609 000	0	100 000	709 000
20905	Lulesamisk	1 321 000	0	0	1 321 000
20906	Sørsamisk	1 546 000	0	0	1 546 000
Sum		6 374 000	0	100 000	6 474 000

Det avsettes kr 100 000 ved revidert budsjett 2010 til Kåfjord bokbuss.

Museer

Post	Benevnelse	Budsjett -10	Ekstra tildeling	Refordel.bud	Rev.bud-10
21002	Gállogiedde museum	96 000	0	0	96 000
21003	Árran Julevsame guovddasj/lulesamisk senter	3 684 000	0	600 000	4 284 000
21004	Saemien Sijte	2 370 000	0	0	2 370 000
21007	Museumsreformen	0	0	638 638	638 638
21008	RidduDuottar museum	7 802 000	0	0	7 802 000
21009	Tana og Varanger mueumssiida	6 127 000	0	0	6 127 000
21010	Vardobáiki museum	600 000	0	600 000	1 200 000
21011	Senter for nordlige folk AS / Davvi álbmogiid guovdd	600 000	0	0	600 000
Sum		21 279 000	0	1 838 638	23 117 638

I tråd med vedtak i sak 06/07 Delutredning for samisk museumsvirksomhet i Nordre Nordland og Troms avsettes det kr 600 000 i revidert budsjett 2010 til Árran lulesamiske senter post 21003.

Det avsettes kr 638 638 ved revidert budsjett 2010 til oppfølging av museumsreformen post 21007, jf. melding om samisk institusjonsutvikling. Herunder øremerkes kr 40 000 til brukergruppen for planlegging av samisk kunstmuseum.

I tråd med vedtak i sak 06/07 Delutredning for samisk museumsvirksomhet i Nordre Nordland og Troms. Avsettes det kr 600 000 i revidert budsjett 2010 til Várdobáiki museum.

Næring

Under kapittel 7.2.1 Duodjiinstitusjoner, post 30100 Duodjeinstituhitta, tillegg til siste setning: Dersom det ikke foreligger grunnlag for videre drift av Duodjeinstituhitta i 2010 (jfr. sak R 77/10) kan gjenstående midler omdisponeres til ordninger som sikrer veiledningstjenesten innenfor duodji. Midlene forvaltes av sametingsrådet

Andre virkemidler

Samletabell - Andre virkemidler

Benevnelse	Budsjett -10	Ekstra tildeling	Refordel.bud	Rev.bud-10
Virkemidler til Sametingsrådet disposisjon	6 200 000	0	600 000	6 800 000
Virkemidler til møtelederskapets disposisjon	4 232 000	0	0	4 232 000
Sum	10 432 000	0	600 000	11 032 000

Virkemidler til Sametingsrådet disposisjon

Post	Benevnelse	Budsjett -10	Ekstra tildeling	Refordel.bud	Rev.bud-10
500	Regionale utviklingsmidler	3 500 000	0	0	3 500 000
501	Frie virkemidler	300 000	0	0	300 000
510	Likestillingstiltak	300 000	0	0	300 000
505	Internasjonale tiltak	1 350 000	0	0	1 350 000
507	Oppfølging av institusjonsmelding	0	0	350 000	350 000
508	Senter for samisk opplæring	500 000	0	0	500 000
509	Verddeprikket	250 000	0	0	250 000
511	Skrive og lesehjelp til eldre samer	0	0	250 000	250 000
Sum		6 200 000	0	600 000	6 800 000

Sametingsrådet vedtok 21. august 2009, senere forelagt plenum, sin melding om samisk institusjonsutvikling "Samiske institusjoner og det sivile samiske samfunnet". I meldingen foreslås tiltak som berører de enkelte institusjonene direkte hva gjelder styreoppnevninger, organisasjonsform og sammenslåinger, og at tiltakene skal følges opp i dialog mellom de enkelte institusjonene og Sametinget. Det viser seg at institusjonene har ulik behov for prosesser for å imøtekomme institusjonsmeldingen, spesielt i forhold til juridiske spørsmål. Det avsettes kr 350 000 ved revidert budsjett 2010 til oppfølging av institusjonsmeldingen.

Det avsettes kr 250 000 ved revidert budsjett 2010 til etablering av en ambulerende tjeneste som skal gi samiskspråklige eldre lese- og skrivebistand.

Andre tiltak

Konferanser i regi av Sametinget

Et prioritert tiltak i sametingsrådets melding "Samiske institusjoner og det sivile samfunn" er at Sametinget skal ha styreoppnevningensmyndighet i alle institusjoner der Sametinget gir direkte tilskudd. Sametinget oppnevner representanter til styret i stiftelser og aksjeselskap, både i flertall og mindretall, i en rekke av samiske institusjoner. Det å inneha vervet som styremedlem eller leder har mange utfordringer. Det finnes ikke noe fasitsvar på hva er et godt styrearbeid. For å forberede den enkelte i vervet som styremedlem i et styre i en stiftelse eller aksjeselskap vil det være behov at den enkelte får innblikk i styrearbeidet - rolle, ansvar og oppgaver.

Sametinget arrangerer et opplæringsprogram for Sametinget styrerepresentanter i de ulike samiske institusjonene. Tema er styrearbeidet - rolle, ansvar og oppgave.

Språkkonferansen utgår i 2010.

Driftsutgifter politisk nivå

Driftsutgifter Politisk nivå

Post 01	Benevnelse	Budsjett -10	Ekstra tildeling	Refordel.bud	Rev.bud-10
1010	Sametingets plenum	9 300 000	0	0	9 300 000
1110	Sametingets møtelederskap	1 252 000	0	360 000	1 612 000
1120	Sametingets kontrollkomite	200 000	0	0	200 000
1310	Samisk parlamentarisk råd	500 000	0	0	500 000
1410	Sametingets tilskuddstyre	1 000 000	0	0	1 000 000
1510	Sametingsrådet	8 587 000	0	0	8 587 000
1610	Sametingets språkstyre	350 000	0	0	350 000
1620	Samisk språknemnd	500 000	0	0	500 000
1910	Sametingets ungdomspolitisk utvalg (SUPU)	325 000	0	0	325 000
Sum		22 014 000	0	360 000	22 374 000

Som følge av endringer i forretningsorden avsettes kr 360 000 ved revidert budsjett 2010 til følgende tiltak:

- Økning på kr 100 000 til plenumsledelsen på bakgrunn av følgende forhold:
- Endringer i rangordningen ved representasjoner medfører økte representasjonsutgifter til plenumsledelsen, jf. § 33 i forretningsorden.
- Plenumsledelsen utpeker Sametingets deltakere til representasjoner, møter og konferanser på vegne av Sametingets plenum, jf. § 8 pkt g i forretningsorden.
- Det at sametingsrådet ikke lenger er en del av plenum og komiteene innebærer et større behov for komiteene for å oppdatere seg på faglige spørsmål ved i større utstrekning enn tidligere å delta på konferanser, seminarer med mer. Det avsettes kr 100 000 til formålet.
- I tillegg avsettes kr 110 000 til dekning av arbeidsgivers andel av pensjonspremie til statens pensjonskasse for 2010. Det ble ved revidert budsjett for 2009 avsatt kr 52 000 til dette formålet. Det viser seg at avsetning gjort i 2009 var for lite, derfor er det behov for å øke med kr 110 000.
- I tillegg avsettes det kr 50 000 til kulturinnslag ved plenumsåpninger.

Driftsutgifter administrasjons nivå

Driftsutgifter administrasjon

Post 01	Benevnelse	Budsjett -10	Ekstra tildeling	Refordel.bud	Rev.bud-10
-	Driftsutgifter administrasjon,	85 430 000	0	600 000	86 030 000
-	Spesielle prosjekter	4 570 000	0	150 000	4 720 000
Sum		90 000 000	0	750 000	90 750 000

Det avsettes kr 600 000 ved revidert budsjett 2010 til av kjøp av tilleggsarealer:

- Erverv av tilleggsareal på ca 10 dekar til Sametinget fra gnr 9 bnr 198 fra Finnmarkseiendommen (Fefo).
- Erverv av tilleggsareal på ca 8 dekar til Sametinget fra gnr 9 bnr 25 fra Karasjok kommune.

Spesielle prosjekter

Benevnelse	Budsjett -10	Ekstra tildeling	Refordel.bud	Rev.bud-10
- Samisk korrekturprogram - Divvun	1 250 000	0	0	1 250 000
- Bygningsvernprosjekter	200 000	0	0	200 000
- Verdiskapningsprogrammet	150 000	0	0	150 000
- Østsamisk kulturmiljø i skoltebyen	300 000	0	150 000	450 000
- Kvalitetsutvikling i samisk barnehager	300 000	0	0	300 000
- Sametingsvalget	370 000	0	0	370 000
- Bortsetting, avlevering, innbinding av STs arkiver	500 000	0	0	500 000
- Samisk læremiddelportal	1 500 000	0	0	1 500 000
Sum	4 570 000	0	150 000	4 720 000

Det avsettes kr 150 000 ved revidert budsjett 2010 til videre restaurering av Frans Halonen-huset i Skoltebyen. Det mest nødvendige restaureringen er arbeidet er med vann og kloakk og rengjøring av interiørene.

Plan- og finanskomiteens innstilling

Innledning

Sametingsrådet har fremmet revidert budsjett 2010. Sametinget har i 2009 et regnskapsmessig underskudd på kr 4 666 324,-. Ved årsavslutning 2009 viser det seg at Sametinget ikke har klart å bruke opp den opparbeidede egenkapital samt årsoverskudd for 2008 på kr 8 314 962. Det betyr at Sametinget ved revidert budsjett 2010 kan refordele totalt kr 3 648 638.

Merknader

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiets sametingsgruppe (Ap) Sten Erling Jønsson, Hilde Anita Nyvoll, Ronny Wilhelmsen, Willy Ørnebakk og Ragnhild Melleby Aslaksen, medlemmene fra Norske samers riksforbund (NSR) Ann-Mari Thomassen, Rolf Johansen, Jarle Jonassen, medlemmet fra Árja Alf Isaksen, medlemmet fra Samer bosatt i Sør-Norge (SbS) Johan Mikkel Sara og medlemmet fra Fremskrittspartiet (Frp) Arthur Tørfoss, fremmer følgende merknad:

Duodjeinstituhta (DI) er et landsdekkende, faglig kompetansesenter for duodji og som gir direkte service til duodjutøverne. Derfor er det viktig at DI sikres videre drift gjennom bevilgninger fra Sametinget.

DI har fått en avtale med SIVA om sletting av gjeld som medfører at DI får en positiv egenkapital og kan drives i henhold til stiftelsesloven.

Når alle formaliteter er i orden og DI kan bekrefte dette, må Sametinget snarest utbetale det resterende tilskuddet som er holdt igjen.

En eventuell omorganisering av DI sin virksomhet må gjøres i samarbeid med DI sitt styre.

Komiteen, med unntak av medlemmet fra Fremskrittspartiet (Frp) fremmet følgende merknad:

Sametinget hadde i 2009 og tidligere støtteordningen til investering av maskiner og jordbruksredskaper som et virkemiddel å opprettholde sysselsetting og bruksstruktur. Ved evaluering av det geografiske virkeområdet for Sametingets tilskuddsordning for næringsutvikling, i arbeidet med en helhetlig næringspolitikk samt Sametingets budsjett for 2011 må man vurdere slike tiltak igjen.

Komiteens medlemmer fra Norske samers riksforbund (NSR), fremmer følgende merknad:

Disse medlemmene viser til spørsmål vedr kostnadene forbundet med omorganiseringa av det politiske systemet, og til rådsmedlem Vibeke Larsens svar med opplysning om at hver sametingsrepresentant medfører utgifter i størrelsesorden 200.000 – 250.000 kroner på årsbasis.

De reelle kostnadene på årsbasis fremkommer etter dette slik:

Driftsutgifter politisk nivå

Økt kostnad sametingsrepresentanter når Sametingsrådet trekkes ut (5 repr)

Kr 200.000-250.000 pr repr)

Sum 1 000 000 – 1 250 000

5 nye representanter i Sametinget koster i størrelsesorden kr 1 000 000 til 1 250 000 pr. år.

Komiteens medlemmer fra Norske samers riksforbund (NSR) og Samer bosatt i Sør-Norge (SbS), fremmer følgende merknad:

Disse medlemmene beklager denne manglende forståelsen fra sentrale myndigheter når det gjelder utviklingsbehovene i det samiske samfunnet. Det er på høy tid vurderingene til samenes folkevalgte organ får større vekt når det gjelder økonomiske avsetninger. Retten til selvbestemmelse for samene handler om at vi samer har en udiskutabel rett til vår fortid, nåtid og fremtid som et folk. Disse medlemmene anser Sametingets mulighet til å påvirke bevilgningene til samiske formål som helt grunnleggende for det samiske folkets selvbestemmelse.

Disse medlemmene registrerer at sametingsrådet bekrefter at sametingsrådet ikke har lyktes med å få gjennomslag for Sametingets budsjettmessige behov. Når regjeringen la frem sitt reviderte nasjonalbudsjett, kom det ingen tilleggsbevilgninger til samiske formål.

NSRs sametingsgruppe har på denne bakgrunnen sendt brev til Sametingsrådet og bedt om avklaring om arbeidet med Sametingets budsjettmessige behov og hvilke krav som er stilt fra Sametingets side ved de ulike anledningene. Når har møtet med finansministeren funnet sted i forhold til revidert budsjett 2010 og hvilke krav ble fremmet på dette møtet fra Sametingets side?

Disse medlemmene konstaterer at søknadsrutinene for tilskuddsordningene i noen grad bevirker at aktuelle tilskuddsmottakere ikke kommer i betraktning for tildeling, eksempelvis samiske språk og kultursentre. Vi ber derfor om at det innføres to søknadsfrister under språkprosjekter. Dette for å sikre forutsigbarhet for institusjonene.

Komiteenes medlemmer fra Norske samers riksforbund (NSR) og framskrittspartiet (Frp), fremmet følgende merknad:

I følge ny forretningsorden er parlamentarismen på Sametinget utvidet ved at rådet er trekt ut av plenum og ikke lenger tilhører det besluttende organ. Det tilsier at Kontrollutvalget som skal utøve en parlamentarisk kontroll vil få en mer krevende arbeidsmengde i fremtiden.

Kontrollutvalgets utredninger og konklusjoner som Kontrollutvalget fremmer skal ikke kunne trekkes i tvil med hensyn til habilitet. Derfor bør Kontrollutvalgets sekretariat organiseres utenfor Sametingets administrasjon.

Forslag

Forslag fra *Arbeiderpartiets sametingsgruppe (AP), Arjas sametingsgruppe, Samer bosatt i Sør-Norge (SbS) og Norske samers riksforbund (NSR)*:

Forslag 1

Tilleggsforslag til kapitel kultur, muséer

Fotnote til post 21003: Kr 600 000,- skal brukes til pitesamisk museumsoppbygging i henhold til delutredningen.

Fotnote til post 21010: Kr 600 000,- til markasamisk museumsoppbygging i henhold til delutredningen

Forslag fra Norske samers riksforbund (NSR):

Forslag 2

5 Språk

Strategier:

Nytt kulepunkt

Sámediggi galgá aktiivvalaččat bagadit ja bearráigeahččat ahte guovttegielalašvuoda doarjagat geavahuvvojit sámelága giellanjuolggadusaid eavttuid mielde ja Sámedikki ulbmiljuksama eavttuid ja juolludaneavttuid mielde.

/

Sametinget skal aktivt veilede og holde tilsyn for at bruken av tospråklighetsmidler er i henhold til samelovens språkregler, Sametingets kriterier for måloppnåelse og tildelingskriterier.

5.2.2 Samiske språksentre

Post 15300 – 15309 økes med 500 000 med 50 000 til hvert språksenter

6.2.4 Samiske Teater

Post 2600 Beavivvášš Sámi Nášunalteahter økes med 300 000

Post 2601 Áarjelhsaemien teatere økes med 100 000

6.2.7 Museer

Post 21007 museumsreformen reduseres kr 600 000

6.3.1.3 Kulturtiltak for barn og unge

Prioriteringer for 2010

Nytt kulepunkt

Etablering av "Sámi mánáid teahter" i Deatnu-Tana- forprosjekt

7 Næring

Rådets forslag til tilleggssetning under kap 7.2.1. post Duodjeinstituhtta, strykes.

7.3.1.3 Jordbruk

Post 30010 Jordbruk økes med 300 000

Prioriteringer for 2010:

Nytt kulepunkt

Tilskudd til innkjøp landbruksmaskiner/samarbeidstiltak om landbruksmaskiner

11 Andre virkemidler – virkemidler til sametingsrådets disposisjon

Post 507 Tillegg i tekst: Oppfølging av institusjonsmelding - Alta siida

12 Andre tiltak som ikke er virkemidler

Siste setning erstattes med : Språkkonferanse avholdes i 2010

Driftsutgifter politisk nivå

Post 1510 Sametingsrådet reduseres med 200.000
Post 1120 Sametingets kontrollutvalg økes med 100.000
Post 1110 Sametingets møtelederskap økes med 100.000

Det totale budsjettbehovet for komiteenes arbeid (post 1110 møtelederskapet) er minimum kr 600.000 pr år. For dekning av utgiftene 2. halvår 2010 budsjetter det med totalt 400.000. Ved budsjetteringen for 2011 må man se til at det helårlige behovet dekkes inn.

Driftsutgifter administrasjon

Post 01 Reduseres med 600.000

Kjøp av tilleggsarealer til Sametingsbygget tas inn i budsjett 2011.

Forslag fra *Framskriftspartiets (FrP)*:

Forslag 3

Fordeling av overskuddet på 3 648 638,-

Kultur: direkte tilskudd museer - 1 838 638

Driftsutgifter politisk nivå - 360 000

Driftsutgifter administrativt nivå - 750 000

Opplæring: Støtte utdanning av

samisktalende lærere 2 948 638

MERKNAD: Midlene settes på post: 10102 Stipend for høyere utdanning, under overskriften søkerbaserte tilskudd – kompetanseheving.

Under denne posten skal disse midlene prioriteres til Førskole- og allmennlærerstudenter med samisk i fagkretsen. På denne posten står det per dato 400 000. Denne økes da med 2 948 638.

Komiteens tilrådning

Komiteen har ikke flere merknader eller forslag og rå Sametinget til å vedta følgende:

Sametinget støtter for øvrig Sametingsrådets forslag til innstilling.

III Votering

Av 39 representanter var 39 til stede. Voteringen ble gjennomført i følgende rekkefølge:

- Forslag 1 ble vedtatt med 36 stemmer mot 3 stemmer.
- Forslag 2 ble forkastet med 24 stemmer. 15 stemte for.
- Forslag 3 ble forkastet med 36 stemmer. 3 stemte for.
- Komiteens tilrådning ble vedtatt med 36 stemmer mot 3 stemmer.

IV Protokolltilførsler

Det ble ikke fremmet noen protokolltilførsler i saken.

V Taleliste og replikkordskifte

Innlegg	Replikk
1 Ragnhild Melby Aslaksen, saksordfører	Rolf Johansen
	Vibeke Larsen
	Arthur Johan Tørfoss
Ragnhild Melby Aslaksen	

2	Ann-Mari Thomassen	Willy Ørnebakk
		Ronny Wilhelmsen
		Hilde Anita Nyvoll
	Ann-Mari Thomassen	
3	Willy Ørnebakk	Ronny Wilhelmsen
		Rolf Johansen
		Geir Tommy Pedersen
	Willy Ørnebakk	
4	Geir Tommy Pedersen	Willy Ørnebakk
	Ann-Mari Thomassen, forretningsorden	
		Sten Erling Jønsson
		Skjalg Jensen
	Geir Tommy Pedersen	
5	Jarle Jonassen	Willy Ørnebakk
		Ann-Mari Thomassen
	Jarle Jonassen	
6	Hilde Anita Nyvoll	Ann-Mari Thomassen
		Rolf Johansen
	Hilde Anita Nyvoll	
7	Ronny Wilhelmsen	Ann-Mari Thomassen
		Rolf Johansen
	Ronny Wilhelmsen	
8	Ragnhild M. Aslaksen	
9	Sten Erling Jønsson	
10	Solveig Tangeraaas	
11	Rolf Johansen	
12	Mathis Nils Eira	
13	Arthur Tørfoss	
14	Geir Tommy Pedersen	
15	Toril Bakken Kåven	
16	Vibeke Larsen	
	Ragnhild Melby Aslaksen, saksordfører	
	Willy Ørnebakk, til forretningsorden	
	Ann-Mari Thomassen, til forretningsorden	
	Toril Bakken Kåven, til forretningsorden	

VI Sametingets vedtak

Sametinget er definert som en nettobudsjettert virksomhet, derfor beholder og fordeler Sametinget sine budsjettoverskudd. Eventuelt underskudd dekkes inn ved neste års budsjett. Sametinget foretar årlige budsjettrevisjoner i plenum i mai måned, på bakgrunn av vedtaket av årsmelding i februar som også inkluderer årsregnskapet.

Sametinget kan forvalte post 50-midler tildelt fra departementene fritt. Dette gjelder ikke øremerkede midler som kommer fra andre departementale poster, så som postene 22 og 72. Tilleggsbevilgningene vil likevel tas med i det reviderte budsjettet.

Det vises for øvrig til Sametingets årsregnskap og Sametingets årsmelding 2009 sak 006/10.

Sametingets regnskap for 2009 viser et regnskapsmessig underskudd på kr 4 666 324. Sametinget refordelte ved revidert budsjett for 2009 den opparbeidede egenkapital på kr 8 314 962. Ved årsavslutning 2009 viser det seg at Sametinget ikke har klart å bruke opp den opparbeidede egenkapitalen, inklusiv årsoverskuddet for 2008 på kr 8 314 962. Det vil si at Sametinget ved revidert budsjett for 2010 vil refordele kr 3 648 638.

Fordeling av ekstra tildelinger og refordeling av budsjettet for 2010 fremgår av nedenforstående tabeller med tilhørende omtale av de enkelte poster.

Bevilgninger fra departementene

Totaltabell Sametingets samlede inntekter -revidert budsjett 2010

Kap.Post	Beskrivelse	Budsjett -10	Ekstra tildeling	Refordel.bud	Rev.bud-10
680.50	Arbeids-og inkluderingsdepartementet - AID	215 136 000	0	0	215 136 000
206.50	Kunnskapsdepartementet - KD	34 355 000	0	0	34 355 000
231.50	Kunnskapsdepartementet - KD	13 339 000	0	0	13 339 000
1429.50	Miljøverndepartementet - MD	3 000 000	0	0	3 000 000
320.53	Kultur- og kirke departementet - KKD	65 353 000	0	0	65 353 000
724.21	Helse- og omsorgdepartementet - HOD	6 500 000	0	0	6 500 000
1147.50	Landsbruksdepartementet - LD	2 000 000	0	0	2 000 000
1147.50	Landsbruksdepartementet - LD	2 000 000	0	0	2 000 000
Totalt bevilget I		341 683 000	0	0	341 683 000
540.54	AID - Avkastning Samefolkets fond	4 650 000	0	0	4 650 000
Totalt bevilget II		346 333 000	0	0	346 333 000

Sametingets budsjett for 2010 er på totalt kr 341 683 000, eksklusiv avkastning til Samefolkets fond på kr 4 650 000.

Sametingets samlede inntekter og utgifter

Sametingets samlede inntekter og utgifter

	Budsjett -10	Ekstra tildeling	Refordeling bud	Rev.bud-10
Driftsinntekter				
Bevilgninger fra departementene	341 683 000	0	0	341 683 000
Avkastning Samefolkets fond	9 000 000	0	0	9 000 000
Sum driftsinntekter	350 683 000	0	0	350 683 000
Virkemidler				
Opplæring	31 330 000	0	0	31 330 000
Språk	57 881 000	0	0	57 881 000
Kultur	83 245 000	0	1 938 638	85 183 638
Næring	34 630 000	0	0	34 630 000
Miljø- og kulturvern	2 000 000	0	0	2 000 000
Helse- og sosialsatsing	3 350 000	0	0	3 350 000
Samiske organisasjoner	4 151 000	0	0	4 151 000
Andre virkemidler	10 432 000	0	600 000	11 032 000
Samefolkets fond	9 000 000	0	0	9 000 000
Andre tiltak	2 650 000	0	0	2 650 000
Sum virkemidler	238 669 000	0	2 538 638	241 207 638
Sum driftsinntekter - virkemidler	112 014 000	0	-2 538 638	109 475 362
Driftskostnader				
Drift politisk nivå	22 014 000	0	360 000	22 374 000
Drift administrasjon	85 430 000	0	600 000	86 030 000
Spesielle prosjekter	4 570 000	0	150 000	4 720 000
Sum driftskostnader	112 014 000	0	1 110 000	113 124 000
ÅRSRESULTAT	0	0	-3 648 638	-3 648 638

Fordeling av overskuddet

Tabellene nedenfor viser fordelingen av overskuddet på kr 3 648 638.

Opplæring

Samletabell - Samisk opplæring

Benevnelse	Budsjett -10	Ekstra tildeling	Refordel.bud	Rev.bud-10
Søkerbasert tilskudd	26 530 000	0	0	26 530 000
Tiltak for å styrke læremiddelproduksjonen	4 800 000	0	0	4 800 000
Sum	31 330 000	0	0	31 330 000

Søkerbaserte tilskudd - Samisk opplæring

Post	Benevnelse	Budsjett -10	Ekstra tildeling	Refordel.bud	Rev.bud-10
100	Læremidler	11 875 000	0	0	11 875 000
101	Kompetanseheving	4 750 000	0	0	4 750 000
102	Barnhager	9 905 000	0	0	9 905 000
Sum		26 530 000	0	0	26 530 000

Søkerbaserte tilskudd - Kompetanseheving

Post	Benevnelse	Budsjett -10	Ekstra tildeling	Refordel.bud	Rev.bud-10
10100	Stipend for samiske elever i videregående skole	2 400 000	0	0	2 400 000
10101	Faglig kompetanseheving	800 000	0	-800 000	0
10102	Stipend for høyere utdanning	1 550 000	0	800 000	2 350 000
Sum		4 750 000	0	0	4 750 000

I Sametingets budsjett 2010 er det avsatt kr 800 000 til post 10101 faglig kompetanse. Ordningen hadde en søknadsfrist 1. mars 2010. Det var ingen søknader til ordningen. På bakgrunn av dette omdisponeres midlene på kr 800 000 til Stipend for høyere utdanning post 10102.

Sametinget er med i arbeidsgruppen for nasjonal rekrutteringsstrategi for samisk høyere utdanning. Den nasjonale rekrutteringskampanjen og planene om oppstart av nye studier i lule- og sørsamisk språk fra høsten 2010 vil medføre nye stipendsøknader til høsten 2010. Det er derfor behov for ytterlige midler for å imøtekomme behovene.

I sametingsbudsjett 2010 er det avsatt kr 1 550 000 til stipend for høyere utdanning, posten økes med kr 800 000 i forhold til ordnært budsjett. Stipendordningene har to søknadsfrister, hvor det totale avsatte beløpet er brukt ved første søknadsfrist. Det vil derfor være behov for øke denne posten til de søknader som forventes å komme inn til høsten på de nevnte prioriteringene under.

Prioritering for høsten 2010 (søknadsfrist 1. oktober 2010):

- Førskole- og allmennlærerstudenter med samisk i fagkretsen – kr 400 000
- Høyere utdanning i sør,- eller lulesamisk språk – kr 150 000
- Tolkeutdanning for samiske tolker og translatører – kr 100 000
- Videreutdanning innen forebygging og rehabilitering av psykososiale lidelser blant samiske barn og unge – kr 150 000

Kultur

Samletabell - Samisk Kultur

Benevnelse	Budsjett -10	Ekstra tildeling	Refordel.bud	Rev.bud-10
Direkte tilskudd	62 491 000	0	1 938 638	64 429 638
Søkerbasert tilskudd	15 239 000	0	0	15 239 000
Kunstneravtalen	5 515 000	0	0	5 515 000
Sum	83 245 000	0	1 938 638	85 183 638

Direkte tilskudd - Samisk kultur

Post	Benevnelse	Budsjett -10	Ekstra tildeling	Refordel.bud	Rev.bud-10
202	Samiske kulturhus	9 238 000	0	0	9 238 000
204	Samiske festivlaer	2 951 000	0	0	2 951 000
205	Samisk idrett	2 416 000	0	0	2 416 000
206	Samiske teatre	17 197 000	0	0	17 197 000
208	Samiske publikasjoner	3 036 000	0	0	3 036 000
250	Mobile bibliotektenester	6 374 000	0	100 000	6 474 000
210	Museer	21 279 000	0	1 838 638	23 117 638
Sum		62 491 000	0	1 938 638	64 429 638

Tilskudd til de samiske bokbussene

Post	Benevnelse	Budsjett -10	Ekstra tildeling	Refordel.bud	Rev.bud-10
20900	Karasjok	557 000	0	0	557 000
20901	Porsanger	557 000	0	0	557 000
20902	Kautokeino	250 000	0	0	250 000
20903	Tana/Nesseby	1 534 000	0	0	1 534 000
20904	Kåfjord	609 000	0	100 000	709 000
20905	Lulesamisk	1 321 000	0	0	1 321 000
20906	Sorsamisk	1 546 000	0	0	1 546 000
Sum		6 374 000	0	100 000	6 474 000

Det avsettes kr 100 000 ved revidert budsjett 2010 til Kåfjord bokbuss.

Museer

Post	Benevnelse	Budsjett -10	Ekstra tildeling	Refordel.bud	Rev.bud-10
21002	Gáalogiedde museum	96 000	0	0	96 000
21003	Árran Julevsame guovddasj/lulesamisk senter	a) 3 684 000	0	600 000	4 284 000
21004	Saemien Sijte	2 370 000	0	0	2 370 000
21007	Museumsreformen	0	0	638 638	638 638
21008	RidduDuottar museum	7 802 000	0	0	7 802 000
21009	Tana og Varanger mueumssüida	6 127 000	0	0	6 127 000
21010	Vardobáiki museum	b) 600 000	0	600 000	1 200 000
21011	Senter for nordlige folk AS / Davvi álbmogiid guovdd	600 000	0	0	600 000
Sum		21 279 000	0	1 838 638	23 117 638

a) Kr 600 000 skal brukes til pitesamisk museumsoppbygging i henhold til delutredningen

b) Kr 600 000 skal brukes til markasamisk museumsoppbygging i henhold til delutredningen

I tråd med vedtak i sak 06/07 Delutredning for samisk museumsvirksomhet i Nordre Nordland og Troms avsettes det kr 600 000 i revidert budsjett 2010 til Árran lulesamiske senter post 21003.

Det avsettes kr 638 638 ved revidert budsjett 2010 til oppfølging av museumsreformen post 21007, jf. melding om samisk institusjonsutvikling. Herunder øremerkes kr 40 000 til brukergruppen for planlegging av samisk kunstmuseum.

I tråd med vedtak i sak 06/07 Delutredning for samisk museumsvirksomhet i Nordre Nordland og Troms. Avsettes det kr 600 000 i revidert budsjett 2010 til Vardobáiki museum.

Næring

Under kapittel 7.2.1 Duodjiinstitusjoner, post 30100 Duodjeinstituhitta, tillegg til siste setning: Dersom det ikke foreligger grunnlag for videre drift av Duodjeinstituhitta i 2010 (jfr. sak R 77/10) kan gjenstående midler omdisponeres til ordninger som sikrer veiledningstjenesten innenfor duodji. Midlene forvaltes av sametingsrådet

Andre virkemidler

Samletabell - Andre virkemidler

Benevnelse	Budsjett -10	Ekstra tildeling	Refordel.bud	Rev.bud-10
Virkemidler til Sametingsrådet disposisjon	6 200 000	0	600 000	6 800 000
Virkemidler til møtelederskapets disposisjon	4 232 000	0	0	4 232 000
Sum	10 432 000	0	600 000	11 032 000

Virkemidler til Sametingsrådet disposisjon

Post	Benevnelse	Budsjett -10	Ekstra tildeling	Refordel.bud	Rev.bud-10
500	Regionale utviklingsmidler	3 500 000	0	0	3 500 000
501	Frie virkemidler	300 000	0	0	300 000
510	Likestillingstiltak	300 000	0	0	300 000
505	Internasjonale tiltak	1 350 000	0	0	1 350 000
507	Oppfølging av institusjonsmelding	0	0	350 000	350 000
508	Senter for samisk opplæring	500 000	0	0	500 000
509	Verddeprosjektet	250 000	0	0	250 000
511	Skrive og lesehjelp til eldre samer	0	0	250 000	250 000
Sum		6 200 000	0	600 000	6 800 000

Sametingsrådet vedtok 21. august 2009, senere forelagt plenum, sin melding om samisk institusjonsutvikling "Samiske institusjoner og det sivile samiske samfunnet". I meldingen foreslås tiltak som berører de enkelte institusjonene direkte hva gjelder styreoppnevninger, organisasjonsform og sammenslåinger, og at tiltakene skal følges opp i dialog mellom de enkelte institusjonene og Sametinget. Det viser seg at institusjonene har ulike behov for prosesser for å imøtekomme institusjonsmeldingen, spesielt i forhold til juridiske spørsmål. Det avsettes kr 350 000 ved revidert budsjett 2010 til oppfølging av institusjonsmeldingen.

Det avsettes kr 250 000 ved revidert budsjett 2010 til etablering av en ambulerende tjeneste som skal gi samiskspråklige eldre lese- og skrivebistand.

Andre tiltak

Konferanser i regi av Sametinget

Et prioritert tiltak i sametingsrådets melding "Samiske institusjoner og det sivile samfunn" er at Sametinget skal ha styreoppnevningensmyndighet i alle institusjoner der Sametinget gir direkte tilskudd. Sametinget oppnevner representanter til styre i stiftelser og aksjeselskap, både i flertall og mindretall, i en rekke av samiske institusjoner. Det å inneha vervet som styremedlem eller leder har mange utfordringer. Det finnes ikke noe fasitsvar på hva er et godt styrearbeid. For å forberede den enkelte i vervet som styremedlem i et styre i en stiftelse eller aksjeselskap vil det være behov at den enkelte får innblikk i styrearbeidet - rolle, ansvar og oppgaver.

Sametinget arrangerer et opplæringsprogram for Sametinget styrerepresentanter i de ulike samiske institusjonene. Tema er styrearbeidet - rolle, ansvar og oppgave.

Språkkonferansen utgår i 2010.

Driftsutgifter politisk nivå

Driftsutgifter Politisk nivå

Post 01	Benevnelse	Budsjett -10	Ekstra tildeling	Refordel.bud	Rev.bud-10
1010	Sametingets plenum	9 300 000	0	0	9 300 000
1110	Sametingets møtelederskap	1 252 000	0	360 000	1 612 000
1120	Sametingets kontrollkomite	200 000	0	0	200 000
1310	Samisk parlamentarisk råd	500 000	0	0	500 000
1410	Sametingets tilskuddstyre	1 000 000	0	0	1 000 000
1510	Sametingsrådet	8 587 000	0	0	8 587 000
1610	Sametingets språkstyre	350 000	0	0	350 000
1620	Samisk språknemnd	500 000	0	0	500 000
1910	Sametingets ungdomspolitisk utvalg (SUPU)	325 000	0	0	325 000
Sum		22 014 000	0	360 000	22 374 000

Som følge av endringer i forretningsorden avsettes kr 360 000 ved revidert budsjett 2010 til følgende tiltak:

- Økning på kr 100 000 til plenumsledelsen på bakgrunn av følgende forhold:
- Endringer i rangordningen ved representasjoner medfører økte representasjonsutgifter til plenumsledelsen, jf. § 33 i forretningsorden.
- Plenumsledelsen utpeker Sametingets deltakere til representasjoner, møter og konferanser på vegne av Sametingets plenum, jf. § 8 pkt g i forretningsorden.
- Det at sametingsrådet ikke lenger er en del av plenum og komiteene innebærer et større behov for komiteene for å oppdatere seg på faglige spørsmål ved i større utstrekning enn tidligere å delta på konferanser, seminarer med mer. Det avsettes kr 100 000 til formålet.
- I tillegg avsettes kr 110 000 til dekning av arbeidsgivers andel av pensjonspremie til statens pensjonkasse for 2010. Det ble ved revidert budsjett for 2009 avsatt kr 52 000 til dette formålet. Det viser seg at avsetning gjort i 2009 var for lite, derfor er det behov for å øke med kr 110 000.
- I tillegg avsettes det kr 50 000 til kulturinnslag ved plenumsåpninger.

Driftsutgifter administrasjons nivå

Driftsutgifter administrasjon

Post 01	Benevnelse	Budsjett -10	Ekstra tildeling	Refordel.bud	Rev.bud-10
-	Driftsutgifter administrasjon,	85 430 000	0	600 000	86 030 000
-	Spesielle prosjekter	4 570 000	0	150 000	4 720 000
Sum		90 000 000	0	750 000	90 750 000

Det avsettes kr 600 000 ved revidert budsjett 2010 til av kjøp av tilleggsarealer:

- Erverv av tilleggsareal på ca 10 dekar til Sametinget fra gnr 9 bnr 198 fra Finnmarkseiendommen (Fefo).
- Erverv av tilleggsareal på ca 8 dekar til Sametinget fra gnr 9 bnr 25 fra Karasjok kommune.

Spesielle prosjekter

	Benevnelse	Budsjett -10	Ekstra tildeling	Refordel.bud	Rev.bud-10
-	Samisk korrekturprogram - Divvun	1 250 000	0	0	1 250 000
-	Bygningsvernprosjekter	200 000	0	0	200 000
-	Verdiskapningsprogrammet	150 000	0	0	150 000
-	Østsamisk kulturmiljø i skoltebyen	300 000	0	150 000	450 000
-	Kvalitetsutvikling i samisk barnehager	300 000	0	0	300 000
-	Sametingsvalget	370 000	0	0	370 000
-	Bortsetting, avlevering, innbinding av STs arkiver	500 000	0	0	500 000
-	Samisk læremiddelportal	1 500 000	0	0	1 500 000
Sum		4 570 000	0	150 000	4 720 000

Det avsettes kr 150 000 ved revidert budsjett 2010 til videre restaurering av Frans Halonen-huset i Skoltebyen. Det mest nødvendige restaureringen er arbeidet er med vann og kloakk og rengjøring av interiørene.

Behandlingen av saken ble avsluttet 09.06.10 kl. 16.40.

Originalspråk: Norsk

Sak 21/10

Sametingets mineralveileder for undersøkelser og drift på mineralressurser

Arkivsaknr.
10/58

Behandlinger

Politisk nivå	Møtedato	Saksnr.
Sametingsrådet	28.04.10	R 069/10
Nærings- og kulturkomiteen	26.-28.05.10	NKK 006/10
Sametingets plenum	08 - 11.06.10	21/10

Saken påbegynt 10.06.10 kl. 09.00

I Vedlegg

Nr.	Dok. dato	Avsender/Mottaker	Tittel
1	28.04.10	Sametingsrådet	Sak R 069/10 – Sametingets mineralveileder for undersøkelser og drift på mineralressurser
2		Nærings- og handelsdepartementet	Ot.prp. nr. 43 (2008-2009) Mineralloven
3		Stortingets næringskomite	Innst. O. nr. 89 (2008-2009)
4		Sametinget	Sak 47/08 Minerallov
5		Sametinget	Sak 27/09 Stortingets behandling av Ot.prp. nr. 43 (2008-2009)
6	14.09.09	Nærings- og handelsdepartementet	Høring – Forslag til forskrift til ny minerallov
7		Sametingsrådet	Sak 154/09 Forslag til forskrift til ny mineralloven – uttalelse
8	22.12.09	Nærings- og handelsdepartementet	Ny mineralloven trer i kraft 1. januar 2010
9	10.06.09	Sametinget	Høring – Om retningslinjer om bruk av mineraler staten hevder eiendomsretten til i tradisjonelle samiske områder
10	01.12.09	Norsk Bergindustri	Om retningslinjer om bruk av mineraler staten hevder eiendomsretten til i tradisjonelle samiske områder
11	16.11.09	Store norske Gull	Høring – Forslag til retningslinjer for bruk av som staten hevder eiendomsretten til i tradisjonelle samiske områder
12	19.08.09	Helse- og omsorgsdepartementet	Forslag til retningslinjer av mineraler staten hevder eiendomsretten til i tradisjonelle samiske områder – Høring
13	21.08.09	Kommunal- og regionaldepartementet	Forslag til retningslinjer om bruk av mineraler staten hevder eiendomsretten til i tradisjonelle samiske områder – Høring
14	06.08.09	Kunnskapsdepartementet	Høring – forslag til retningslinjer for bruk av mineraler staten hevder eiendomsretten til i tradisjonelle samiske områder
15	15.12.09	Finmarkseiendommen	Høring – Forslag til retningslinjer for bruk av mineraler staten hevder eiendomsretten til i tradisjonelle samiske områder
16	16.09.09	Finmark fylkeskommune	Vedr. høring – forslag til retningslinjer for bruk av mineraler staten hevder eiendomsretten til i tradisjonelle samiske områder
17	05.11.09	Finmark fylkeskommune	Svar på høring – Forskrift til mineralloven
18	09.11.09	Nordland fylkeskommune	Høring – Om retningslinjer om bruk av mineraler staten hevder eiendomsretten til i tradisjonelle samiske områder
19	13.11.09	Troms fylkeskommune	Høring – Forslag til retningslinjer for bruk av mineraler staten hevder eiendomsretten til i tradisjonelle samiske områder

20	18.11.09	Fylkesmannen i Sør-Trøndelag	Høring – Forslag til retningslinjer for bruk av mineraler staten hevder eiendomsretten til i tradisjonelle samiske områder
21	06.10.09	Vest-Finnmark Regionråd	Høring – Sametingets forslag til retningslinjer for bruk av mineraler staten hevder eiendomsretten til i tradisjonelle samiske områder
22	21.08.09	Alta kommune	Svar – Høring – Forslag til retningslinjer for bruk av mineraler staten hevder eiendomsretten til i tradisjonelle samiske områder
23	13.10.09	Måsøy kommune	Sak 33/09 Høring – Forslag til retningslinjer for bruk av mineraler staten hevder eiendomsretten til i tradisjonelle samiske områder
24	20.10.09	Sør-Varanger kommune	Høring – Forslag til retningslinjer for bruk av mineraler staten hevder eiendomsretten til i tradisjonelle samiske områder
25	27.10.09	Karlsøy kommune	Høring – Forskrift til retningslinjer for bruk av mineraler staten hevder eiendomsretten til
26	04.12.09	Harstad kommune	Kunngjøring av vedtak: Høring – Forslag til retningslinjer for bruk av mineraler staten hevder eiendomsretten til i tradisjonelle samiske områder

II Forslag og merknader

Sametingsrådets forslag til innstilling:

I

Mineralloven Stortinget vedtok 10.06.09 og som trådte i kraft 01.01.10 har som formålet å fremme og sikre samfunnsmessig forsvarlig forvaltning og bruk av mineralressursene i samsvar med prinsippene om bærekraftig utvikling. Loven skal også ivareta naturgrunnlaget for samisk kultur, næringsliv og samfunnsliv, samt anvendes i samsvar med folkerettens regler om urfolk og minoriteter.

Som del av en helhetlig mineral- og næringspolitikk for Sametinget fastsetter Sametinget en konkret mineralveileder som klargjør Sametingets rolle ved undersøkelser, utvinning og drift i hele det tradisjonelle samiske området. Dette omfatter både metaller, som staten hevder eiendomsretten til, og industrimineraler, byggeråstoff og naturstein, som er grunneiers mineraler. Mineralveilederen har i tillegg som særlig formål å sikre rettssikkerheten og forutberegneligheten for berørte samiske interessene ved forvaltning og utnyttelse av mineraler i samiske områder.

Utnyttelsen av mineralressurser i tradisjonelle samiske områder skal ses i sammenheng med andre typer inngrep som direkte berører og kan true eksistensgrunnlaget for samisk kultur, næringer, bosetning og levested. Sametinget er opptatt av at de til en hver tid strengeste miljømessige standarder legges til grunn ved beslutninger om drift på mineraler. Drift må skje slik at forurensninger og avfall ikke fører til helseskade eller skader naturens evne til produksjon og selvfornyelse.

Sametinget har ansvar for å ta helhetlig hensyn til alle berørte samiske interesser ved mineralvirksomhet. Dette gjelder både hensynet til behovet som tradisjonelle samiske næringer og utmarksbruk har for sikring av sitt arealgrunnlag og det behovet samiske samfunn har for arbeidsplasser og verdiskapning basert på ny utnyttelse av ressursene.

Sametingets nye rolle etter plan- og bygningsloven pålegger også Sametinget et større ansvar for å ivareta samiske hensyn ved at Sametinget kan reise innsigelse til planer som vesentlig berører naturgrunnlaget for samisk kultur i hele det tradisjonelle samiske området. I tillegg har finnmarksloven særlige saksbehandlingsregler for hvordan samiske interesser skal tas hensyn til ved endret bruk av utmark. Statens konsultasjonsplikt overfor Sametinget og direkte berørte samiske interesser skal også ivaretas i beslutningsprosesser knyttet til undersøkelser, prøveuttak, utvinningsrett og driftskonsesjon av mineralressurser.

Sametinget vil aktivt sikre naturgrunnlaget for samisk kultur, og ivareta samenes land- og ressursrettigheter etter folkeretten, intern rett og samiske sedvaner. I tillegg vil Sametinget sikre direkte berørte samiske

interessers aktive deltakelse ved beslutninger om bruk og forvaltning av mineralressurser. Folkeretten er rammen for et partnerskap mellom Sametinget, myndigheter og selskaper om mineralvirksomhet i tradisjonelle samiske områder. Undersøkelser og drift på mineralressursene vil bare slik kunne skje i full respekt for og ved aktiv etterlevelse av de globale menneskerettighetene, og slik bidra til en rettferdig og bærekraftig utvikling. Det vises her særlig til FNs konvensjon om sivile og politiske rettigheter artikkel 1 og 27, ILO konvensjonen nr. 169 artikkel 6, 7 og 15 og FNs erklæring om urfolks rettigheter artikkel 19 og 32.

Samene skal, gjennom Sametinget, kunne forhandle om undersøkelser og drift på mineralressurser for å kunne ta del i fordelene ved slik virksomhet. Ingen mineralvirksomhet kan skje uten et på forhånd fritt informert samtykke fra direkte berørte samiske interesser, og særlig Sametinget som samenes representative organ.

Sametinget vil aktivt bidra til dialog med næringsliv, samiske interesser, og lokale, regionale og sentrale myndigheter for å styrke oppmerksomheten mot mineralressursene og ulike aktørers ansvar for å sette seg inn i og opp tre i samsvar med internasjonale standarder for urfolks rettigheter.

Sametinget har som målsetting at næringsvirksomhet på mineralressurser i tradisjonelle samiske områder skal vær til gagn for og direkte styrker og utvikler samisk kultur og lokalsamfunn. Slik virksomhet må samtidig skje i sameksistens med, og ikke til fortregning for tradisjonelle samiske næringer og tradisjonell samisk kulturbasert høsting.

II

Sametinget fastsetter følgende mineralveileder for sikringen av hensynet til samiske kultur, næringsutøvelse og samfunnsliv ved planer om faktiske undersøkelser, prøveuttak og drift av mineralressurser i tradisjonelle samiske områder:

1 Formål

- 1.1 Denne veilederen skal legge til rette for at hensynet til samisk kultur, næringsutøvelse og samfunnsliv vektlegges og ivaretas ved planer om bruk av mineralressurser.
- 1.2 Veilederen fastsetter Sametingets forventninger til selskaper og samarbeidsform med selskaper som ønsker å etablere enighet med Sametinget om faktiske undersøkelser, prøveuttak og planer om søknader om driftskonsesjon på mineralressurser.
- 1.3 Veilederen er ment å sikre at den retten samene har i henhold til folkerettens regler om urfolk og minoriteter etterfølges.

2 Virkeområde

- 2.1 Veilederen anvendes ved faktiske undersøkelsesarbeider, prøveuttak og planer om søknad om driftskonsesjon av metaller.
- 2.2 Veilederen anvendes for industrimineraler, byggeråstoffer og naturstein i tradisjonelle samiske områder hvor samiske landrettigheter ikke er anerkjent og hvor Statskog SF i dag disponerer grunnen.
- 2.3 Veilederen gjelder for det tradisjonelle samiske området som omfattes av Finnmark, Troms, Nordland og Nord-Trøndelag, samt kommunene Osen, Roan, Åfjord, Bjugn, Rissa, Selbu, Meldal, Rennebu, Oppdal, Midtre Gauldal, Tydal, Holtålen og Røros i Sør-Trøndelag fylke, Engerdal og Rendalen, Os, Tolga, Tynset og Folldal kommuner i Hedmark fylke og Surnadal, Rindal og Sunndal kommuner i Møre og Romsdal fylke.

3 Opplysninger og vurderinger av samiske interesser

- 3.1 Den som er gitt undersøkelsesrett etter mineralloven § 13 utarbeider rapport med opplysninger og vurderinger av samiske interesser som kan bli direkte berørt av faktiske undersøkelsesarbeider og eventuelle prøveuttak etter minerallovens §§ 19 og 20.

- 3.2 Den som er gitt utvinningsrett etter mineralloven §§ 29 og 30 utarbeider en konsekvensutredning etter plan- og bygningslovens kapittel 4 og 14 og Sametingets planveileder før søknad om drift etter minerallovens § 43.
- 3.3 Når Statsskog SF vurderer å inngå avtale om undersøkelser på industrimineraler, byggeråstoff og naturstein bør de se til at det blir utarbeidet rapport med opplysninger og vurderinger av samiske interesser som kan bli berørt av undersøkelser, eventuell prøveuttak og drift.
- 3.4 Utarbeidet rapport og konsekvensutredning foreligger som grunnlag for forhandlinger om henholdsvis faktiske undersøkelser og drift, jf. denne veilederens punkt 4.

Forhandlinger

Den som vil foreta faktiske undersøkelsesarbeider og prøveuttak, og den som vil søke om driftskonsesjon etter minerallovens §§ 13, 20 og 43, kontakter Sametinget for å avtale nærmere om gjennomføring av forhandlinger om dette.

Det gjennomføres egne forhandlinger for faktiske undersøkelsesarbeider, for planer om søknad om prøveuttak, og for planer om søknad om driftskonsesjon. Ved planer om søknad om utvinningsrett utarbeides felles dokument om at forhandlinger gjennomføres i forkant av eventuell søknad om driftskonsesjon.

Det gjennomføres egne konsultasjoner med Statsskog SF om de vurderes å inngå avtaler med selskap om undersøkelser, prøveuttak eller drift av industrimineraler, byggeråstoff og naturstein.

Sametinget kan avklare med direkte berørte samiske interesser om deltakelse i slike forhandlinger. Etter på forhånd informert samtykke kan Sametinget ivareta direkte berørte samiske interesser i forhandlingene.

Den som vil foreta arbeider i henhold til veiledningspunkt 4.1 kan bes å dekke de faktiske kostnader ved gjennomføring av forhandlinger.

Avtale, protokoll og innhold

Avtale om faktiske undersøkelsesarbeider og avtale om prøveuttak kan omfatte omfang, undersøkelsesperiode, aktivitetstidspunkt, atkomst, lagring av utstyr mv., og tiltak for å hindre skader eller ulemper for eksisterende og tradisjonell bruk.

Avtale om at det søkes driftskonsesjon kan omfatte utvinningsområde, utvinnings- og driftsplan, bortfall av avtale om drift ikke igangsettes etter en viss tid eller innstilles over en lengre periode. Avtalen kan omfatte tiltak for å hindre skader eller ulemper for eksisterende og tradisjonell bruk.

Det utarbeides protokoll fra konsultasjoner med Statsskog SF der det framkommer om og hva en er enig om skal inngå i opsjons- og driftsavtaler med selskap.

Det skal vurderes vilkår om kompensasjon til fordel for samisk kultur, næringsutøvelse og samfunnsliv i form av arbeidsplasser, språkstyrking, kompetanse- og kapasitetsbygging mv.

Det skal vurderes vilkår om og ordninger for økonomisk vederlag som utgjør del av nytteverdien ved utvinning og drift.

Det kan settes vilkår om revidering av avtalen etter en nærmere angitt tid. Avtalen skal revideres for revidering av konsesjon etter mineralloven § 43.

Om det ikke inngås avtale om planlagte arbeider og søknader, skal det utarbeides en forhandlingsprotokoll som partene godkjenner.

Nærings- og kulturkomiteens innstilling

Innledning

Etter at Stortinget vedtok den nye mineralloven ble det viktig for Sametinget å kunne ha en direkte påvirkning på den fremtidige mineralvirksomheten i de samiske områdene i Norge. Mineralveilederen som Nærings og kulturkomiteen har behandlet skal være Sametingets veileder for hvordan samisk kultur, næring og bosetning blir ivaretatt ved mineralvirksomhet i de samiske områdene.

Merknader

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiets sametingsgruppe (Ap) Knut Store, Arild Pettersen Inga, Heidi Persdatter Greiner Haaker, Margit Eli Anti Oskal og Skjalg Jensen, medlemmet fra Árja Olaf Eliassen og medlemmet fra Nordkalottfolket Toril Bakken Kåven,

ser at mineralveilederen er et viktig verktøy i forhold til å sikre samiske interesser i forbindelse med mineraldrift i samiske områder. Som basis for forhandlinger med eventuelle mineralselskaper, må det foreligge en helhetlig næringspolitikk og i særdeleshet mineralpolitikk. Sametingets politikk innenfor mineralutvikling fremkommer av flere ulike dokumenter og vedtak, blant annet sak 47/08, sak 27/09 Dette, sammen med saksutredningen i denne saken er et godt grunnlag for en helhetlig politikk innenfor mineralvirksomhet som næring i samiske områder.

Komiteen ber om at sametingets mineralpolitikk stadfestes som helhet, enten som del av en sak om helhetlig samisk næringspolitikk, eller som eget politikkområde. Viktige tema til klargjøring vil være etiske retningslinjer, opprydding etter endt gruvedrift, eierstrukturer og miljøstandarder.

Medlemmene fra Norske samers riksforbund (NSR), Geir Tommy Pedersen, Cecilie Grape og Mathis N. Eira

Mineralvirksomhet i Samiske områder

Komiteens medlemmer fra NSR, Geir Tommy Pedersen, Cecilie Grape, Mathis Nilsen Eira viser til Sametingets vedtak i sak 47/08 og 27/09. Stortinget vedtok 10.06.09 mineralloven og denne trådte i kraft 01.01.10. Disse medlemmene konstaterer at loven ikke oppfylder statens folkerettslige forpliktelser ovenfor samene og kan ikke gi sitt samtykke til mineralloven, og at Sametinget på denne bakgrunn heller ikke kan gi sin tilslutning til de aktiviteter lovforslaget søker å regulere.

Disse medlemmene mener at Sametinget aktivt må sikre naturgrunnlaget for samisk kultur, og ivareta samens land- og ressursrettigheter etter folkeretten, intern rett, historiske rettigheter, samt samisk rettsforståelse og bruk.

Disse medlemmene mener at minerallovforslaget regulerer erverv og utvinning av mineralressurser, uten at forslaget sikrer tilstrekkelig vern i forhold samens rettigheter ved inngrep, deltakelse i beslutningsprosesser og tilføring av nytteverdi ved utvinning.

Disse medlemmene konstaterer at loven slik den nå foreligger ikke gir grunnlag for samarbeid for mineralbasert næringsutvikling i tradisjonelle samiske områder. Medlemmene ønsker et lovverk som gir forutsigbarhet for alle parter og mulighet for sameksistens mellom tradisjonelle og nye næringer. En av konsekvensene av loven slik den nå foreligger medfører at loven i stedet for å fremme mineralvirksomhet setter hindringer for slik virksomhet i det tradisjonelle samiske bosetningsområdet så lenge loven ikke ivaretar samiske rettigheter. Medlemmene advarer mot en utvikling hvor ny industriell aktivitet truer tradisjonell bruksutøvelse eller samiske næringer og gjennom dette det materielle grunnlaget for den samiske kulturen.

Disse medlemmene mener at Sametinget må utarbeide en helhetlig rammeverk for mineralvirksomhet gjeldende for samiske tradisjonelle områder, som også innebærer etiske standarder for Sametingets mineralpolitikk. Dette rammeverket vil danne grunnlag for forhandlinger mellom Sametinget og mineralselskaper om mineralvirksomhet i samiske områder.

Et slikt rammeverk vil omfatte etiske retningslinjer for slik virksomhet, miljøhensyn, sosiale og kulturelle hensyn, økonomisk vederlag og Sametingets rolle som næringsutvikler og aktør i samiske områder, herunder avklaring av forretningsmessig eierskap i tilknytning til den industrielle virksomhet og deltakelse i industriutviklingen.

Disse medlemmene mener at Sametinget må uforme en modell for forhandlinger som klargjør på hvilken måte forhandlinger skal foregå og hva som skal inngå i eventuelle avtaler. I forhold til den enkelte forhandling må det først inngås en avtale om hvilke parter som er del av forhandlingene, samt betingelsene og rammene for forhandlingene.

Disse medlemmene mener at Sametinget har ansvar for å ta et helhetlig hensyn til alle berørte samiske interesser i sin behandling av mineralvirksomhet, folkeretten er en del av rammene for mineralvirksomhet i samiske områder. Disse medlemmene vil understreke at undersøkelser og drift på mineralressursene vil bare kunne skje i full respekt for og ved aktiv etterlevelse av de globale menneskerettighetene, og vil slik bidra til en rettferdig og bærekraftig utvikling.

Medlemmet fra Flyttsamelisten (Fsl) Per A. Bæhr

har sett at ut fra den nye plan- og bygningsloven har Sametinget fått en rolle som gir Sametinget ansvaret med å ivareta samiske hensyn ved at Sametinget har innsigelsesrett i forhold til slike planer som har store innvirkninger på naturgrunnlaget for samisk kultur i det hele tradisjonelle samiske området.

Reindrifta har en slik rolle ut fra den nye plan- og bygningsloven. Reindriften hadde også en slik rolle ut fra den forrige plan- og bygningsloven, nemlig å ivareta reindriften sine interesser.

Man må først utrede hvilken virkning en slik mineralveileder kan ha på den rollen som f.eks. reindrifta, andre primærnæringer og andre interesser har og hadde, i forhold til tidligere og nåværende plan- og bygningslov og grunnlovens § 105 b, før man kan vedta en slik mineralplanveileder.

Forslag

Fra NSR

Forslag 1

Mineralvirksomhet i Samiske områder

Sametinget viser til Sametingets vedtak i sak 47/08 og 27/09. Stortinget vedtok 10.06.09 mineralloven og denne trådte i kraft 01.01.10. Sametinget konstaterer at loven ikke oppfyller statens folkerettslige forpliktelser ovenfor samene og kan ikke gi sitt samtykke til mineralloven. Dette innebærer at Sametinget på denne bakgrunn heller ikke kan gi sin tilslutning til de aktiviteter lovforslaget søker å regulere.

Sametinget vil aktivt sikre naturgrunnlaget for samisk kultur, og ivareta samens land- og ressursrettigheter etter folkeretten, intern rett, historiske rettigheter, samt samisk rettsforståelse og bruk.

Minerallovforslaget regulerer erverv og utvinning av mineralressurser, uten at forslaget sikrer tilstrekkelig vern i forhold samens rettigheter ved inngrep, deltakelse i beslutningsprosesser og tilføring av nytteverdi ved utvinning.

Sametinget konstaterer at loven slik den nå foreligger ikke gir grunnlag for samarbeid for mineralbasert næringsutvikling i tradisjonelle samiske områder. Sametinget ønsker et lovverk som gir forutsigbarhet for alle parter og mulighet for sameksistens mellom tradisjonelle og nye næringer. En av konsekvensene av

loven slik den nå foreligger medfører at loven i stedet for å fremme mineralvirksomhet setter hindringer for slik virksomhet i det tradisjonelle samiske bosetningsområdet så lenge loven ikke ivaretar samiske rettigheter. Sametinget advarer mot en utvikling hvor ny industriell aktivitet truer tradisjonell bruksutøvelse eller samiske næringer og gjennom dette det materielle grunnlaget for den samiske kulturen.

Sametinget vil utarbeide en helhetlig rammeverk for mineralvirksomhet gjeldende for samiske tradisjonelle områder, som også innebærer etiske standarder for Sametingets mineralpolitikk. Dette rammeverket vil danne grunnlag for forhandlinger mellom Sametinget og mineralselskaper om mineralvirksomhet i samiske områder.

Et slikt rammeverk vil omfatte etiske retningslinjer for slik virksomhet, miljøhensyn, sosiale og kulturelle hensyn, økonomisk vederlag og Sametingets rolle som næringsutvikler og aktør i samiske områder, herunder avklaring av forretningsmessig eierskap i tilknytning til den industrielle virksomhet og deltakelse i industriutviklingen.

Sametinget vil uforme en modell for forhandlinger som klargjør på hvilken måte forhandlinger skal foregå og hva som skal inngå i eventuelle avtaler. I forhold til den enkelte forhandling må det først inngås en avtale om hvilke parter som er del av forhandlingene, samt betingelsene og rammene for forhandlingene.

Sametinget har ansvar for å ta et helhetlig hensyn til alle berørte samiske interesser ved mineralvirksomhet, folkeretten er en del av rammen for mineralvirksomhet i samiske områder. Leting, undersøkelser og drift på mineralressursene vil bare kunne skje i full respekt for og ved aktiv etterlevelse av de globale menneskerettighetene, og vil slik bidra til en rettferdig og bærekraftig utvikling.

Fra FSL og Árja

Forslag 2

Saken utsettes

Man må først utrede hvordan denne mineralplanveilederen kan virke inn på reindriftas, andre primærnærings og andre interessers rolle før og nå i forhold til tidligere og nåværende plan- og bygningslov og grunnlovens § 105.

Fra FrP

Forslag 3

Mineralutvinning er regulert i lover og forskrifter gitt av Storting og Regjering. Konsesjoner gis av direktoratet. I den grad det skal gis vilkår som skal begrense skadevirkninger og bidra til bærekraftig utvikling, skal disse sikre allmenne interesser for alle innbyggere.

Komiteens tilrådning

Komiteen har ikke flere merknader eller forslag og rår Sametinget til å vedta følgende:

Sametinget støtter for øvrig Sametingsrådets forslag til innstilling.

III Votering

Av 39 representanter var 36 til stede. Voteringen ble gjennomført i følgende rekkefølge:

- Forslag 1 ble forkastet med 22 stemmer. 14 stemte for.
- Forslag 2 ble forkastet med 19 stemmer. 17 stemte for.
- Forslag 3 ble forkastet med 33 stemmer. 3 stemte for.
- Komiteens tilrådning vedtatt med 19 stemmer mot 17 stemmer.

IV Protokolltilførsler

Protokolltilførsel fra Aud Marthinsen, Fremskrittspartiet:

Frp sametingsgruppe er ikke enig til innledningsavsnittet i mineralsaken.

Frp ba om avstemning for det avsnittet. Men avstemningen ble avvist.

V Taleliste og replikkordskifte

	Innlegg	Replikk
1	Skjalg Jensen, saksordfører	Geir Tommy Pedersen
		Ann-Mari Thomassen
		Per Andersen Bæhr
	Skjalg Jensen	
2	Geir Tommy Pedersen	Skjalg Jensen
		Jørn Are Gaski
		Cecilie Grape
	Geir Tommy Pedersen	
3	Per Andersen Bæhr	Alf Isaksen
		Geir Tommy Pedersen
		Heidi Persdatter Greiner Haaker
	Per Andersen Bæhr	
	Geir Tommy Pedersen, til forretningsorden	
4	Aud Marthinsen	
5	Silje Karine Muotka	Skjalg Jensen
		Jørn Are Gaski
	Silje Karine Muotka	
6	Mariann Wollmann Magga	Jørn Are Gaski
7	Mathis Nilsen Eira	
8	Egil Olli	
9	Skjalg Jensen	
10	Geir Tommy Pedersen	
	Per Andersen Bæhr, til forretningsorden	
11	Ann-Mari Thomassen	
12	Alf Isaksen	
	Ann-Mari Thomassen, til forretningsorden	
13	Jørn Are Gaski	
14	Lailá Susanne Vars	
	Geir Tommy Pedersen, til forretningsorden	
	Skjalg Jensen, saksordfører	
	Geir Tommy Pedersen, til forretningsorden	
	Heidi Persdatter Greiner Haaker, til forretningsorden	
	Alf Isaksen, til forretningsorden	
	Aud Marthinsen, til forretningsorden	
	Aud Marthinsen, til forretningsorden	
	Geir Tommy Pedersen, til forretningsorden	

VI Sametingets vedtak

I

Mineralloven Stortinget vedtok 10.06.09 og som trådte i kraft 01.01.10 har som formålet å fremme og sikre samfunnsmessig forsvarlig forvaltning og bruk av mineralressursene i samsvar med prinsippene om bærekraftig utvikling. Loven skal også ivareta naturgrunnlaget for samisk kultur, næringsliv og samfunnsliv, samt anvendes i samsvar med folkerettens regler om urfolk og minoriteter.

Som del av en helhetlig mineral- og næringspolitikk for Sametinget fastsetter Sametinget en konkret mineralveileder som klargjør Sametingets rolle ved undersøkelser, utvinning og drift i hele det tradisjonelle samiske området. Dette omfatter både metaller, som staten hevder eiendomsretten til, og industrimineraler, byggeråstoff og naturstein, som er grunneiers mineraler. Mineralveilederen har i tillegg som særlig formål å sikre rettssikkerheten og forutberegneligheten for berørte samiske interessene ved forvaltning og utnyttelse av mineraler i samiske områder.

Utnyttelsen av mineralressurser i tradisjonelle samiske områder skal ses i sammenheng med andre typer inngrep som direkte berører og kan true eksistensgrunnlaget for samisk kultur, næringer, bosetning og levesett. Sametinget er opptatt av at de til en hver tid strengeste miljømessige standarder legges til grunn ved beslutninger om drift på mineraler. Drift må skje slik at forurensninger og avfall ikke fører til helseskade eller skader naturens evne til produksjon og selvfornyelse.

Sametinget har ansvar for å ta helhetlig hensyn til alle berørte samiske interesser ved mineralvirksomhet. Dette gjelder både hensynet til behovet som tradisjonelle samiske næringer og utmarksbruk har for sikring av sitt arealgrunnlag og det behovet samiske samfunn har for arbeidsplasser og verdiskapning basert på ny utnyttelse av ressursene.

Sametingets nye rolle etter plan- og bygningsloven pålegger også Sametinget et større ansvar for å ivareta samiske hensyn ved at Sametinget kan reise innsigelse til planer som vesentlig berører naturgrunnlaget for samisk kultur i hele det tradisjonelle samiske området. I tillegg har finnmarksloven særlige saksbehandlingsregler for hvordan samiske interesser skal tas hensyn til ved endret bruk av utmark. Statens konsultasjonsplikt overfor Sametinget og direkte berørte samiske interesser skal også ivaretas i beslutningsprosesser knyttet til undersøkelser, prøveuttak, utvinningsrett og driftskonsesjon av mineralressurser.

Sametinget vil aktivt sikre naturgrunnlaget for samisk kultur, og ivareta samenes land- og ressursrettigheter etter folkeretten, intern rett og samiske sedvaner. I tillegg vil Sametinget sikre direkte berørte samiske interessers aktive deltakelse ved beslutninger om bruk og forvaltning av mineralressurser. Folkeretten er rammen for et partnerskap mellom Sametinget, myndigheter og selskaper om mineralvirksomhet i tradisjonelle samiske områder. Undersøkelser og drift på mineralressursene vil bare slik kunne skje i full respekt for og ved aktiv etterlevelse av de globale menneskerettighetene, og slik bidra til en rettferdig og bærekraftig utvikling. Det vises her særlig til FNs konvensjon om sivile og politiske rettigheter artikkel 1 og 27, ILO konvensjonen nr. 169 artikkel 6, 7 og 15 og FNs erklæring om urfolks rettigheter artikkel 19 og 32.

Samene skal, gjennom Sametinget, kunne forhandle om undersøkelser og drift på mineralressurser for å kunne ta del i fordelene ved slik virksomhet. Ingen mineralvirksomhet kan skje uten et på forhånd fritt informert samtykke fra direkte berørte samiske interesser, og særlig Sametinget som samenes representative organ.

Sametinget vil aktivt bidra til dialog med næringsliv, samiske interesser, og lokale, regionale og sentrale myndigheter for å styrke oppmerksomheten mot mineralressursene og ulike aktørers ansvar for å sette seg inn i og opptre i samsvar med internasjonale standarder for urfolks rettigheter.

Sametinget har som målsetting at næringsvirksomhet på mineralressurser i tradisjonelle samiske områder skal vær til gagn for og direkte styrker og utvikler samisk kultur og lokalsamfunn. Slik virksomhet må

samtidige skjeb i sameksistens med, og ikke til fortregning for tradisjonelle samiske næringer og tradisjonell samisk kulturbasert høsting.

II

Sametinget fastsetter følgende mineralveileder for sikringen av hensynet til samiske kultur, næringsutøvelse og samfunnsliv ved planer om faktiske undersøkelser, prøveuttak og drift av mineralressurser i tradisjonelle samiske områder:

1 Formål

1.1 Denne veilederen skal legge til rette for at hensynet til samisk kultur, næringsutøvelse og samfunnsliv vektlegges og ivaretas ved planer om bruk av mineralressurser.

1.2 Veilederen fastsetter Sametingets forventninger til selskaper og samarbeidsform med selskaper som ønsker å etablere enighet med Sametinget om faktiske undersøkelser, prøveuttak og planer om søknader om driftskonsesjon på mineralressurser.

1.3 Veilederen er ment å sikre at den retten samene har i henhold til folkerettens regler om urfolk og minoriteter etterfølges.

2 Virkeområde

2.1 Veilederen anvendes ved faktiske undersøkelsesarbeider, prøveuttak og planer om søknad om driftskonsesjon av metaller.

2.2 Veilederen anvendes for industrimineraler, byggeråstoffer og naturstein i tradisjonelle samiske områder hvor samiske landrettigheter ikke er anerkjent og hvor Statskog SF i dag disponerer grunnen.

2.3 Veilederen gjelder for det tradisjonelle samiske området som omfattes av Finnmark, Troms, Nordland og Nord-Trøndelag, samt kommunene Osen, Roan, Åfjord, Bjugn, Rissa, Selbu, Meldal, Rennebu, Oppdal, Midtre Gauldal, Tydal, Holtålen og Røros i Sør-Trøndelag fylke, Engerdal og Rendalen, Os, Tolga, Tynset og Folldal kommuner i Hedmark fylke og Surnadal, Rindal og Sunndal kommuner i Møre og Romsdal fylke.

3 Opplysninger og vurderinger av samiske interesser

3.1 Den som er gitt undersøkelsesrett etter mineralloven § 13 utarbeider rapport med opplysninger og vurderinger av samiske interesser som kan bli direkte berørt av faktiske undersøkelsesarbeider og eventuelle prøveuttak etter minerallovens §§ 19 og 20.

3.2 Den som er gitt utvinningsrett etter mineralloven §§ 29 og 30 utarbeider en konsekvensutredning etter plan- og bygningslovens kapittel 4 og 14 og Sametingets planveileder før søknad om drift etter minerallovens § 43.

3.3 Når Statskog SF vurderer å inngå avtale om undersøkelser på industrimineraler, byggeråstoff og naturstein bør de se til at det blir utarbeidet rapport med opplysninger og vurderinger av samiske interesser som kan bli berørt av undersøkelser, eventuell prøveuttak og drift.

3.4 Utarbeidet rapport og konsekvensutredning foreligger som grunnlag for forhandlinger om henholdsvis faktiske undersøkelser og drift, jf. denne veilederens punkt 4.

4 Forhandlinger

4.1 Den som vil foreta faktiske undersøkelsesarbeider og prøveuttak, og den som vil søke om driftskonsesjon etter minerallovens §§ 13, 20 og 43, kontakter Sametinget for å avtale nærmere om gjennomføring av forhandlinger om dette.

4.2 Det gjennomføres egne forhandlinger for faktiske undersøkelsesarbeider, for planer om søknad om prøveuttak, og for planer om søknad om driftskonsesjon. Ved planer om søknad om

utvinningsrett utarbeides felles dokument om at forhandlinger gjennomføres i forkant av eventuell søknad om driftskonsesjon.

- 4.3 Det gjennomføres egne konsultasjoner med Statskog SF om de vurderes å inngå avtaler med selskap om undersøkelser, prøveuttak eller drift av industrimineraler, byggeråstoff og naturstein.
- 4.4 Sametinget kan avklare med direkte berørte samiske interesser om deltakelse i slike forhandlinger. Etter på forhånd informert samtykke kan Sametinget ivareta direkte berørte samiske interesser i forhandlingene.
- 4.5 Den som vil foreta arbeider i henhold til veiledningspunkt 4.1 kan bes å dekke de faktiske kostnader ved gjennomføring av forhandlinger.
- 5 Avtale, protokoll og innhold
  - 5.1 Avtale om faktiske undersøkelsesarbeider og avtale om prøveuttak kan omfatte omfang, undersøkelsesperiode, aktivitetstidspunkt, atkomst, lagring av utstyr mv., og tiltak for å hindre skader eller ulemper for eksisterende og tradisjonell bruk.
  - 5.2 Avtale om at det søkes driftskonsesjon kan omfatte utvinningsområde, utvinnings- og driftsplan, bortfall av avtale om drift ikke igangsettes etter en viss tid eller innstilles over en lengre periode. Avtalen kan omfatte tiltak for å hindre skader eller ulemper for eksisterende og tradisjonell bruk.
  - 5.3 Det utarbeides protokoll fra konsultasjoner med Statskog SF der det framkommer om og hva en er enig om skal inngå i opsjons- og driftsavtaler med selskap.
  - 5.4 Det skal vurderes vilkår om kompensasjon til fordel for samisk kultur, næringsutøvelse og samfunnsliv i form av arbeidsplasser, språkstyrking, kompetanse- og kapasitetsbygging mv.
  - 5.5 Det skal vurderes vilkår om og ordninger for økonomisk vederlag som utgjør del av nytteverdien ved utvinning og drift.
  - 5.6 Det kan settes vilkår om revidering av avtalen etter en nærmere angitt tid. Avtalen skal revideres før revidering av konsesjon etter mineralloven § 43.
  - 5.7 Om det ikke inngås avtale om planlagte arbeider og søknader, skal det utarbeides en forhandlingsprotokoll som partene godkjenner.

Behandlingen av saken ble avsluttet 10.06.10 kl. 14.30.

Originalspråk: Norsk

Sak 22/10

Reinbeitekonvensjonsforhandlingene mellom Norge og Sverige

Arkivsaknr.
10/482

Behandlinger

Politisk nivå	Møtedato	Saksnr.
Sametingsrådet	12.01.10	R 16/10
Oppvekst-, omsorg- og utdanningskomiteen	09. – 11.02.10	004/10
Sametingets plenum	23. – 27.02.10	08/10
Oppvekst-, omsorg- og utdanningskomiteen	26. – 28.05.10	OOUK 007/10
Sametingets plenum	08. – 11.06.10	22/10

Saken påbegynt 10.06.10 kl. 11.00

I Vedlegg

Nr.	Dok. dato	Avsender/Mottaker	Tittel
1	12.01.10		Sak R 16/10 Reinbeitekonvensjonsforhandlingene mellom Norge og Sverige
2		Sametingets plenum	Sak 26/09 Reinbeitekonvensjonsforhandlingene mellom Norge og Sverige
3			Konvensjon mellom Norge og Sverige om grenseoverskridende reindrift
4			Områdeprotokoll til konvensjon mellom Norge og Sverige om grenseoverskridende reindrift
5			Ansvarsfordeling mellom Norge og Sverige for oppføring og vedlikehold av gjerder
6			Vedtekter for Norsk-svensk reinbeitememnden og Norsk-svensk overprøvningsnemnden
7	U 15.07.09	Sametinget	Høringsnotat om ny konvensjon mellom Norge og Sverige om grenseoverskridende reindrift
8	I	Saanti Sijte / Essand Reinbeitedistrikt	Hørings svar
9	I	Idar Bransfjell	Høringsnotat om ny konvensjon mellom Norge og Sverige, om grenseoverskridende reindrift
10	I 15.12.09	Länsstyrelsen Jämtland Län	Søknad om endring av beitetider
11	I 07.12.09	Byrkije reinbeitedistrikt	Byrkijes syn på reinbeitekonvensjonen
12	I 25.11.09	Saltfjellet reinbeitedistrikt	Høringsnotat om ny konvensjon mellom Norge og Sverige om grenseoverskridende reindrift
13	I 09.09.09	Advokat Geir Haugen	Innsigelse fra helligskogen reinbeitedistrikt - Kopi av brev til Landbruks- og Matdepartementet
14	I 30.11.09	Troms reindriftssamers fylkeslag	Høringsuttalelse reinbeitekonvensjon
15	I 10.05.09	Troms reindriftssamers fylkeslag	Ny reinbeitekonvensjon mellom Norge og Sverige. Uttalelse fra Troms reindriftsamers fylkeslag.
16	I 24.11.09	Gaske Dajven Båatsoe Tjieltie / Nord-Trøndelag reinsamslag	Uttalelse ang. ny reinbeitekonvensjon
17	I 11.11.09	Gielas Reinbeitedistrikt	Høringsnotat om ny konvensjon mellom Norge og Sverige om grenseoverskridende reindrift
18	I 18.10.09	Røssåga/Toven reinbeitedistrikt	Ad høringsuttalelse om ny konvensjon mellom Norge og Sverige
19	I 03.10.09	Skjomen Reinbeitedistrikt	Høringsnotat om ny konvensjon mellom Norge og Sverige om grenseoverskridende reindrift
20	I 11.12.09	Stállonjårga/ Hjertind-Altevaan Reinbeitedistrikt	Høringsuttalelse utkast til ny reinbeitekonvensjon fra Stállonjårga/ Hjertind-Altevaan reinbeitedistrikt
21	I	Oppvekst-, omsorgs- og	Presisering til forslag fra Arbeiderpartiets

II Forslag og merknader

Sametingsrådets forslag til innstilling:

Sametinget er i hovedsak tilfreds med det framforhandlede konvensjonsutkast. Dette gjelder de preambulære avsnitt som bekrefter samenes posisjon som urfolk i de to stater, videre henvisningen til første kodicill til grensetraktaten av 1751, mest omtalt som Lappekodisillen, som bekrefter rett til utnyttelse av rettigheter etter gammel sedvane, og ikke minst den kilde til harmonisering av samiske rettigheter i Norge og Sverige som framkommer ved henvisning til protokoll 3 i Sveriges erklæring om tiltrødelse til Den europeiske union. Særskilt gjelder dette protokollens henvisning til de internasjonalt gjeldende rettslige normer som gjelder urfolk.

Til art. 2.

Sametinget kan tiltre de formål som er angitt i denne artikkel og ser fram til muligheter for å utvide grunnlaget for å fremme og utvikle dette samarbeidet ytterligere innenfor rammen av en nordisk samekonvensjon.

Til art. 4.

Under praktisering av denne bestemmelse bør det legges vekt på de prinsipper som er lagt til grunn i ILO-k 169 art. 16 om begrensninger i adgangen til å forflytte eller fortrenge urfolk fra sine områder og vilkår om et på forhånd avgitt informert samtykke, eller at det foreligger tvingende omstendigheter som gjennomføres under særskilte prosedyrer for å sikre urfolks rettigheter. De samme prinsipper er bekreftet i FNs urfolkserklæring art. 10. Den mer lempelige praksis som kan ha funnet sted i Sverige og som frister bl.a. norske industrielle interesser til etableringer som medfører inngrep i reindriftsområdene bør endres. En jevnførelse til denne artikkelen framkommer i områdeprotokollen art. 48 hvor det land som har gitt slik tillatelse til inngrep som vesentlig kan vanskeliggjøre reinbeiting før konvensjonen trer i kraft er forpliktet til å gjennomføre tiltak slik at beite sikres.

Til artikkene 5 og 6 samt kapittel 3 om Norsk-svenske reinbeitememnden, kapittel 4 om Norsk-svenske overprøvningsnemnden og kapittel 5 Felles bestemmelser for Norsk-svenske reinbeitememnden og Norsk - Svenske overprøvningsnemnden.

Opprettelsen av en Norsk – Svensk reinbeitememnd og en Norsk-svensk overprøvningsnemnd anses å være et framskritt sammenliknet med de tidligere reinbeitekonvensjoner mellom de to land. Sametingenes adgang til å delta i beslutninger om sammensetningen av disse organene er et ytterligere framskritt.

Etableringen av disse institusjonene innebærer en erkjennelse om at en konvensjon om den grenseoverskridende reindrift skal ivareta interesser og problemstillinger som vanskelig kan reguleres gjennom detaljerte bestemmelser for en virksomhet som er dynamisk og hvor detaljeringsnivået vanskelig kan imøtekomme alle aktuelle behov. Sametingenes innflytelse i sammensetningen av disse organene forventes å få innflytelse med hensyn til de overordnede prinsipper som måtte bli lagt til grunn, spesielt så lang dette gjelder de felles overordnede interesser for samenes større fellesskap.

Sametinget har merket seg oppfordringen fra Tromssa Boazosápmelaččaid Fylkasearvi/ Troms Reindriftsamers Fylkeslag om å vektlegge besittelse av nødvendig kunnskap i grenseoverskridende reindrift og sikring av involverte reindriftsamere som medlemmer i de aktuelle nemndene. Det konstateres at en av de regjeringsoppnevnte medlemmene fra hver side skal ha bred kunnskap om reindrift og oppnevnes etter forslag fra reindriftsnæringen i landet. Sametingene på norsk og svensk side skal fremme forslag på leder som oppnevnes av regjeringene i fellesskap. Det forutsettes at vurdering av aktuelle kandidater vil søke å ivareta alle aktuelle hensyn når den tid måtte komme.

Sametinget konstaterer at så vel reinbeitememnden og overprøvningsnemnden er domstolsliknende organer og at saksbehandlingsreglene i store trekk sammenfaller med de prosessuelle regler som gjelder for de ordinære domstoler.

Sametinget har merket seg Helligskogen reinbeitedistrikts betenkeligheter framført ved advokat Geir Haugen om begrensninger i adgangen til å begjære Overprøvningsnemndens avgjørelser overprøvd av de

nasjonale domstoler. Siden den norsk-svenske overprøvningsnemden forutsettes gitt kompetanse til å avgjøre spørsmål som berører interesser i to land, har vi forståelse for slike begrensninger. Tvist om forståelse eller etterlevelse av mellomstatlige avtaler avgjøres ofte av et omforent organ eller av internasjonal domstol. Den kompetanse som forutsettes lagt til Reinbeitenemnden og Overprøvningsnemnden skal utøves under de formål som er angitt i konvensjonens art. 2 og at de gjensidige forpliktelser til å tilrettelegge for oppfyllelse av de overflyttende reindrifsamers reelle behov blir ivarettatt.

For øvrig har Sametinget med bakgrunn i innsigelser fra innlandsreinbeitedistriktene i Troms og Skjomen og Saltfjellet reinbeitedistrikt i Nordland merket seg at Reinbeitenemnden i henhold til artikkel 12 har kompetanse til å fatte bl.a. vedtak om unntak fra bestemmelser i områdeprotokollen i tilfeller hvor dette måtte anses nødvendig.

Med bakgrunn i de samme innsigelser synes det å være behov for spesiell oppmerksomhet knyttet til sikring av nødvendige vinterbeiter for de ovenfor nevnte distrikter. Dersom disse behov ikke kan sikres gjennom unntak fra områdeprotokollen, jf. pkt. 7, forutsetter Sametinget at reinbeitenemnden og Overprøvningsnemnden tillegges nødvendig adgang til å fremme initiativ til vedtak om nødvendige endringer i områdeprotokollen, forutsatt at dette ikke kan løses på annen måte.

Til art. 7

Denne bestemmelse åpner for inngåelse av godkjente avtaler om samarbeid mellom reinbeitedistrikt og sameby og aksept for at slike avtaler kan innebære fravikelse fra områdeprotokollen. Sametinget er tilfreds med at slik mulighet til å etablere omforente løsninger ved avtale mellom de direkte berørte reinbeitedistrikt og samebyer blir omtalt i konvensjonsteksten. Det legges i denne sammenheng til grunn at inngåtte avtaler mellom berørte parter oftere vil gi uttrykk for hva partene selv finner rasjonelt og rimelig, og til nytte for berørte parter.

Til art. 8

Det vises til kommentarer overfor om reindriften i Troms samtidig som det konstateres at adgangen til å reise sak for domstolene i respektive land om eventuelle krav om rettigheter etablert ved alders tids bruk eller urminnes hävd har vært til stede uavhengig av tidligere konvensjonsbestemmelser.

Det som framstår som nytt i utkastets art. 8 er at eventuelt krav om erstatning for manglende mulighet til å realisere eventuelle tilkjente rettigheter nå synes å skulle kunne fremmes mot den stat hvor den urealiserbare rettighet ligger. Det forutsettes at så lenge svenske reindrifsamers manglende adgang til nyttiggjøring av rettigheter på norsk side ble forårsaket av tidligere reinbeitekonvensjoner, ville krav om erstatning måtte fremmes overfor den svenske stat som hadde den folkerettslige kompetanse til å inngå avtale med den norske stat med et negativt innhold for egne undersåtter. Sametinget er ukjent med om slike krav har blitt fremmet.

Om slik passivitet kan få virkning i tilfelle krav mot den norske stat er ikke vurdert.

Sametinget konstaterer at det framforhandlede utkast er underskrevet av den norske landbruksminister og den svenske jordbruksminister. Det tas til etterretning av dette innebærer en gjensidig forpliktelse til å avstå fra enhver handling som er i strid med forhandlingsresultatet.

Sametingets innflytelse over det ferdigforhandlede utkastet er således begrenset til enten samtykke eller avvisning av konvensjonsutkastet. Sametinget vil likevel forutsette at dersom det kan konstateres åpenbare feil eller misforståelser under forhandlingene, bør disse rettes. Således også dersom det kan konstateres at forhandlingsdelegasjonene ikke har oppfattet eller fått kunnskap om allerede etablert enighet mellom reinbeitedistrikt og sameby i aktuelle spørsmål som er behandlet i områdeprotokollen.

Sametinget konstaterer at de fleste vinterbeiteområder som er tildelt reinbeitedistrikter fra norsk side, betinger flytting med bil. Bruk av disse vinterbeitene vil bli meget kostnadskrevenende. Sametinget forutsetter at det etableres tilskuddsordninger som kan bidra til å dekke utgiftene til frakt og ekstra infrastruktur for å kunne nyttiggjøre seg disse vinterbeitene.

Komiteens tilrådning:

Komiteen råder Sametinget til å vedta følgende:

Sametinget ber om at saken behandles ved neste komitemøte og plenum. Dette fordi Sametinget ikke kan se at grunnlaget for en behandling av saken er tilstede på det nåværende tidspunkt. Komiteen trenger mere tid på å sette seg bedre inn i saken.

Sametingets vedtak fra plenumsmøte 23. - 27.02.10

- Se vedtak i sak 01/10 konstituering

Oppvekst-, omsorgs- og utdanningskomiteens innstilling

Innledning

Komiteen har behandlet sak 22/10 Reinbeitekonvensjonsforhandlingene mellom Norge og Sverige. Komiteen har behandlet sametingsrådets innstilling til høring. I forbindelse med grensetraktaten mellom Norge og Sverige av 1751, ble det inngått en særskilt avtale om samenes fortsatte rett til å gjøre bruk av land og vann på begge sider av grensen og etter "gammel sædvane" flytte med sine rein høst og vår over grensen inn i det andre land for der å kunne gjøre seg nytte av land og strand til eget og sine dyrs underhold.

Sametinget har saken til høring før endelig behandling i Stortinget.

Merknader

Komiteens, medlemmer fra Norske samers riksforbund (NSR) Silje Karine Muotka, Kirsti Guvsám, Trond Are Anti, Åge Nordkild og Miriam Paulsen, fremmet følgende merknad:

Reinbeitekonvensjonen

Komiteen vil fremheve at det er viktig å få på plass konvensjonen som regulerer reinbeiteforholdene mellom Norge og Sverige.

Komiteen registrerer at høringsrundene som Sametinget har gjennomført avdekker at deler av områdeprotokollen ikke kan sies å harmonere med de intensjonene i konvensjonen art 2 hvor formålet som oppgis med konvensjonen skal være å sikre et langsiktig grunnlag for en økologisk, økonomisk og kulturell bærekraftig reindrift.

Komiteen konstaterer at konvensjonsteksten artikkel 7 representerer en løsning hvor reinbeitedistrikt og samebyer har anledning til å gjøre interne avtaler for bruken av beitearealer. Komiteen vil fremheve denne delen av konvensjonsforslaget som et sentralt element i forhold til å finne lokale løsninger som kan tre i funksjon fremfor konvensjonens fremforhandlede områdeprotokoll ved behov.

Komiteen mener det er viktig med dialog og forhandlinger mellom partene, og ser det som svært viktig at reinbeitedistrikter/samebyer kommer til enighet seg i mellom om fordeling av arealer.

Komiteen mener at de berørte parter har en konsultasjonsrett, og at dette medfører en plikt for den norske staten i å konsultere berørte parter og at staten fortsatt har denne plikten etter at konvensjonen er trådt i kraft.

Komiteen konstaterer at forhandlingsutvalget ikke hadde vurdering av rettsgrunnlagene som en del av mandatet, blant annet som følge av Sametingets tidligere reservasjoner. Komiteen vil peke på at det er behov for at en rettighetskomisjon for reindriften opprettes for å gjennomgå de respektive rettighetsgrunnlagene. NSRs sametingsgruppe fremmet forslag om opprettelse av en rettighetskomisjon for reindriften for sametingsrådet i februar 2008.

Forslag fra Arbeiderpartiets sametingsgruppe (Ap) Geir Johnsen, Mariann Wollmann Magga, Jørn Are Gaski og Anne Helene Saari, medlemmet fra Árja Odd Iver Sara, medlemmet fra Áarjel-Saemiej Gielh (ÁaSG) Ida Marie Bransfjell og medlemmet fra Flyttsamelista (FsL) Anders Somby jr

Forslag 1

1. avsnitt erstattes med:

Sametinget viser til innstillingen fra Norsk-Svensk Reinbeitekommissjon av 1997, og de prosessene som har ledet til det framforhandlede utkastet til ny norsk-svensk reinbeitekonvensjon. Sametinget slutter seg til det overordnede formålet med reinbeitekonvensjonen som er å fremme og utvikle samarbeid på tvers av landegrensene, mellom reinbeitedistrikter og enkelte sidaer, samarbeid som gir både økonomisk og kulturelt bærekraftig reindrift i begge land. Sametinget mener at det er av avgjørende betydning for at formålet med konvensjonen oppnås, at konvensjonen sikrer forutsigbarhet, åpenhet og trygge rammer for den grenseoverskridende reindriften.

Sametingets behandling av konvensjonsutkastet, herunder skriftlig høringsrunde og muntlig høring i saken, har gitt tinget utfyllende opplysninger i saken som har vært av stor betydning for Sametingets vedtak.

Sametinget konstaterer at reinbeitekonvensjonen med tilhørende områdeprotokoller for områdene sør for Saltfjellet på en tilfredsstillende måte ivaretar reindriften på norsk side. Sametinget ser imidlertid at det er problematisk hvis reinbeitekonvensjonen med de foreslåtte områdeprotokollene fra Saltfjellet reinbeitedistrikt og nordover gjøres gjeldende så lenge det etter Sametingets oppfatning har vært både åpenbare mangler i prosessen forut for fastsettelse av områdeprotokollene for disse områdene og manglende hensyntaken til den faktiske bruken som er utøvd av reindriftssamene på norsk side. Dette gjelder særlig mangel på anerkjennelse av nødvendig og forsvarlig vinterbeiteland for enkelte distrikter, slik som Hjerttind/Stallonjarga, Mauken, Helligskogen, Gielas, Skjomen og Saltfjellet reinbeitedistrikter.

For å avhjelpe på de manglene som forhandlingsprosessen har hatt i de nordlige områdene mener derfor Sametinget at det er behov for at det igangsettes en snarlig prosess med nyforhandlinger om områdeprotokoller for områdene Hjerttind/Stallonjarga, Mauken, Helligskogen, Gielas, Skjomen og Saltfjellet hvor man kommer frem til en rimelig fordeling av beitearealer mellom reinbeitedistriktene på norsk og svensk side. Sametinget ønsker å bidra til at Staten kan finne egnet måte for nyforhandlinger med det formål å oppnå enighet, forutsigbarhet og godt samarbeid mellom reinbeitedistriktene på begge sider av grensen. En slik prosess må sikre nødvendig deltakelse fra de berørte reinbeitedistrikter i tråd med konvensjonsutkastets formål.

Det tas til etterretning av dette innebærer en gjensidig forpliktelse til å avstå fra enhver handling som er i strid med forhandlingsresultatet. Sametinget forutsetter at de åpenbare manglene under forhandlingene som har ført til at enkelte områdeprotokoller i områdene fra Saltfjellet og nordover ikke tar hensyn til de norske reinbeitedistriktenes behov for forsvarlig beiteland, rettes opp ved en igangsetting av en prosess som vil sikre konvensjonsutkastets formål om styrking av det grenseoverskridende reindriftssamarbeidet.

Til artikkel 6:

Artikkel 6, nest siste avsnitt, 2. setning endres til:

Sametinget har merket seg Helligskogen reinbeitedistrikts betenkeligheter om begrensninger i adgangen til å begjære Overprøvningsnemndens avgjørelser overprøvd av de nasjonale domstoler.

Artikkel 6, siste avsnitt erstattes med:

Sametinget anerkjenner de inngåtte områdeprotokoller unntatt områdeprotokollene for reinbeitedistriktene Hjerttind/Stallonjarga, Mauken, Helligskogen, Gielas, Skjomen og Saltfjellet, jfr. de paragrafer som omhandler disse distrikt i områdeprotokollen. Disse reinbeitedistriktene som får en betydelig reduksjon i sine tradisjonelle vinterbeiter som en følge av reinbeitekonvensjonen, har et særlig vern etter Grunnlovens § 110 a og da de står i fare for å miste naturgrunnlaget for sin næring og kultur. Disse reinbeitedistriktene, skal gjennom å tilføres ressurser settes i stand til å kunne føre videre

avtaleforhandlinger. Det påhviler Staten i å ta et slikt ansvar og Sametinget forutsetter at dette ansvaret oppfylles.

Til artikkel 7:

Siste setning erstattes med:

Sametinget viser imidlertid til sitt prinsipielle syn når det gjelder de nordligste konvensjonsområdene, hvor det etter tingets syn må igangsettes en ny prosess med hensyn til områdeprotokoller som vil muliggjøre et slikt fremtidig samarbeid og fravikelse om fremforhandlet protokoll som artikkel 7 forutsetter.

Til artikkel 8:

2. avsnitt, 3. setning erstattes med:

Sametinget forutsetter at de åpenbare manglene under forhandlingene som har ført til enkelte områdeprotokoller i områdene fra Saltfjellet og nordover ikke tar hensyn til de norske reinbeitedistriktenes behov for forsvarlig beiteland, rettes opp ved en igangsetting av en prosess som vil sikre konvensjonsutkastets formål om styrking av det grenseoverskridende reindriftssamarbeidet.

Siste avsnitt erstattes med:

Sametinget konstaterer at de fleste vinterbeiteområder som er tildelt reinbeitedistrikter fra norsk side betinger flytting av rein med bil. Bruk av konvensjonsbeitene vil kunne medføre store kostnader for reinbeitedistriktene, både med hensyn til selve flyttingen og med oppbygging av ny infrastruktur. Sametinget forutsetter at Staten etablerer nye økonomiske ordninger knyttet til Reinbeitekonvensjonen, som fullt ut kompensere merkostnadene ved bruk av konvensjonsbeiter på svensk side.

Sametinget har merket seg at enkelte reinbeitedistrikter ikke har deltatt i reinbeitekonvensjonsforhandlingene, og forutsetter at reinbeitedistrikt som mener å ikke være hørt i konvensjonsarbeidet blir gitt anledning til dette i det videre arbeidet.

Fra Norske samers riksforbund (NSR) Silje Karine Muotka, Kirsti Guvsám, Trond Are Anti, Åge Nordkild og Miriam Paulsen

Forslag 2

Tilleggsforslag etter siste avsnitt:

Behovet for en egen rettighetskommisjon for reindrifta

Sametinget konstaterer at forhandlingsutvalget ikke hadde vurdering av rettsgrunnlagene som en del av mandatet, blant annet som følge av Sametingets tidligere reservasjoner. Sametinget vil peke på at det er behov for at en rettighetskommisjon for reindrifta opprettes for å gjennomgå de respektive rettighetsgrunnlagene. NSRs sametingsgruppe fremmet forslag om opprettelse av en rettighetskommisjon for reindrifta for sametingsrådet i oktober 2008.

Fra Fremskrittspartiet (FrP) Hans Eriksen

Forslag 3

Alternativt forslag til rådets innstilling:

Saken om Reinbeitekonvensjonen er godt utredet og belyst i saksfremlegget. Dette er en grenseoverskridende problemstilling, og våre to lands nasjonalforsamlinger avgjør denne saken uten Sametingets innblanding.

Komiteens tilrådning

Komiteen har ikke flere merknader eller forslag og rå Sametinget til å vedta følgende:

Sametinget støtter for øvrig Sametingsrådets forslag til innstilling.

Forslag 4, representant Geir Tommy Pedersen, NSRs sametingsgruppe

NSR støtter sametingsrådets forslag til innstilling i sin helhet som følger:

Sametinget er i hovedsak tilfreds med det framforhandlede konvensjonsutkast. Dette gjelder de preambulære avsnitt som bekrefter samenes posisjon som urfolk i de to stater, videre henvisningen til første kodicill til grensetraktaten av 1751, mest omtalt som Lappekodisillen, som bekrefter rett til utnyttelse av rettigheter etter gammel sedvane, og ikke minst den kilde til harmonisering av samiske rettigheter i Norge og Sverige som framkommer ved henvisning til protokoll 3 i Sveriges erklæring om tiltredelse til Den europeiske union. Særskilt gjelder dette protokollens henvisning til de internasjonalt gjeldende rettslige normer som gjelder urfolk.

Til art. 2.

Sametinget kan tiltre de formål som er angitt i denne artikkel og ser fram til muligheter for å utvide grunnlaget for å fremme og utvikle dette samarbeidet ytterligere innenfor rammen av en nordisk samekonvensjon.

Til art. 4.

Under praktisering av denne bestemmelse bør det legges vekt på de prinsipper som er lagt til grunn i ILO-k 169 art. 16 om begrensninger i adgangen til å forflytte eller fortrenge urfolk fra sine områder og vilkår om et på forhånd avgitt informert samtykke, eller at det foreligger tvingende omstendigheter som gjennomføres under særskilte prosedyrer for å sikre urfolks rettigheter. De samme prinsipper er bekreftet i FNs urfolkserklæring art. 10. Den mer lempelige praksis som kan ha funnet sted i Sverige og som frister bl.a. norske industrielle interesser til etableringer som medfører inngrep i reindriftsområdene bør endres. En jevnførelse til denne artikkelen framkommer i områdeprotokollen art. 48 hvor det land som har gitt slik tillatelse til inngrep som vesentlig kan vanskeliggjøre reinbeiting før konvensjonen trer i kraft er forpliktet til å gjennomføre tiltak slik at beite sikres.

Til artikkene 5 og 6 samt kapittel 3 om Norsk-svenske reinbeitenemnden, kapittel 4 om Norsk-svenske overprøvningsnemnden og kapittel 5 Felles bestemmelser for Norsk-svenske reinbeitenemnden og Norsk-svenske overprøvningsnemnden.

Opprettelsen av en Norsk –svensk reinbeitenemnd og en Norsk-svensk overprøvningsnemnd anses å være et framskritt sammenliknet med de tidligere reinbeitekonvensjoner mellom de to land. Sametingenes adgang til å delta i beslutninger om sammensetningen av disse organene er et ytterligere framskritt. Etableringen av disse institusjonene innebærer en erkjennelse om at en konvensjon om den grenseoverskridende reindrift skal ivareta interesser og problemstillinger som vanskelig kan reguleres gjennom detaljerte bestemmelser for en virksomhet som er dynamisk og hvor detaljeringsnivået vanskelig kan imøtekomme alle aktuelle behov. Sametingenes innflytelse i sammensetningen av disse organene forventes å få innflytelse med hensyn til de overordnede prinsipper som måtte bli lagt til grunn, spesielt så lang dette gjelder de felles overordnede interesser for samenes større fellesskap.

Sametinget har merket seg oppfordringen fra Tromssa Boazosápmelaččaid Fylkasearvi/ Troms Reindriftsamers Fylkeslag om å vektlegge besittelse av nødvendig kunnskap i grenseoverskridende reindrift og sikring av involverte reindriftsamer som medlemmer i de aktuelle nemndene. Det konstateres at en av de regjeringsoppnevnte medlemmene fra hver side skal ha bred kunnskap om reindrift og oppnevnes etter forslag fra reindriftsnæringen i landet. Sametingene på norsk og svensk side skal fremme forslag på leder som oppnevnes av regjeringene i fellesskap. Det forutsettes at vurdering av aktuelle kandidater vil søke å ivareta alle aktuelle hensyn når den tid måtte komme.

Sametinget konstaterer at så vel reinbeitenemnden og overprøvningsnemnden er domstolsliknende organer og at saksbehandlingsreglene i store trekk sammenfaller med de prosessuelle regler som gjelder for de ordinære domstoler.

Sametinget har merket seg Helligskogen reinbeitedistrikts betenkeligheter framført ved advokat Geir Haugen om begrensninger i adgangen til å begjære Overprøvningsnemndens avgjørelser overprøvd av de nasjonale domstoler. Siden den norsk-svenske overprøvningsnemnden forutsettes gitt kompetanse til å avgjøre spørsmål som berører interesser i to land, har vi forståelse for slike begrensninger. Tvist om

forståelse eller etterlevelse av mellomstilige avtaler avgjøres ofte av et omforent organ eller av internasjonal domstol.

Den kompetanse som forutsettes lagt til Reinbeitenemnden og Overprøvningsnemnden skal utøves under de formål som er angitt i konvensjonens art. 2 og at de gjensidige forpliktelser til å tilrettelegge for oppfyllelse av de overflyttende reindriftsamers reelle behov blir ivarettatt.

For øvrig har Sametinget med bakgrunn i innsigelser fra innlandsreinbeitedistriktene i Troms og Skjomen og Saltfjellet reinbeitedistrikt i Nordland merket seg at Reinbeitenemnden i henhold til artikkel 12 har kompetanse til å fatte bl.a. vedtak om unntak fra bestemmelser i områdeprotokollen i tilfeller hvor dette måtte anses nødvendig.

Med bakgrunn i de samme innsigelser synes det å være behov for spesiell oppmerksomhet knyttet til sikring av nødvendige vinterbeiter for de ovenfor nevnte distrikter. Dersom disse behov ikke kan sikres gjennom unntak fra områdeprotokollen, jf. pkt. 7, forutsetter Sametinget at reinbeitenemnden og Overprøvningsnemnden tillegges nødvendig adgang til å fremme initiativ til vedtak om nødvendige endringer i områdeprotokollen, forutsatt at dette ikke kan løses på annen måte.

Til art. 7

Denne bestemmelse åpner for inngåelse av godkjente avtaler om samarbeid mellom reinbeitedistrikt og sameby og aksept for at slike avtaler kan innebære fravikelse fra områdeprotokollen. Sametinget er tilfreds med at slik mulighet til å etablere omforente løsninger ved avtale mellom de direkte berørte reinbeitedistrikt og samebyer blir omtalt i konvensjonsteksten. Det legges i denne sammenheng til grunn at inngåtte avtaler mellom berørte parter oftere vil gi uttrykk for hva partene selv finner rasjonelt og rimelig, og til nytte for berørte parter.

Til art. 8

Det vises til kommentarer overfor om reindriften i Troms samtidig som det konstateres at adgangen til å reise sak for domstolene i respektive land om eventuelle krav om rettigheter etablert ved alders tids bruk eller urminnes hävd har vært til stede uavhengig av tidligere konvensjonsbestemmelser.

Det som framstår som nytt i utkastets art. 8 er at eventuelt krav om erstatning for manglende mulighet til å realisere eventuelle tilkjente rettigheter nå synes å skulle kunne fremmes mot den stat hvor den urealiserbare rettighet ligger. Det forutsettes at så lenge svenske reindriftsamers manglende adgang til nyttiggjøring av rettigheter på norsk side ble forårsaket av tidligere reinbeitekonvensjoner, ville krav om erstatning måtte fremmes overfor den svenske stat som hadde den folkerettslige kompetanse til å inngå avtale med den norske stat med et negativt innhold for egne undersåtter. Sametinget er ukjent med om slike krav har blitt fremmet.

Om slik passivitet kan få virkning i tilfelle krav mot den norske stat er ikke vurdert.

Sametinget konstaterer at det framforhandlede utkast er underskrevet av den norske landbruksminister og den svenske jordbruksminister. Det tas til etterretning av dette innebærer en gjensidig forpliktelse til å avstå fra enhver handling som er i strid med forhandlingsresultatet.

Sametingets innflytelse over det ferdigforhandlede utkastet er således begrenset til enten samtykke eller avvisning av konvensjonsutkastet. Sametinget vil likevel forutsette at dersom det kan konstateres åpenbare feil eller misforståelser under forhandlingene, bør disse rettes. Således også dersom det kan konstateres at forhandlingsdelegasjonene ikke har oppfattet eller fått kunnskap om allerede etablert enighet mellom reinbeitedistrikt og sameby i aktuelle spørsmål som er behandlet i områdeprotokollen.

Sametinget konstaterer at de fleste vinterbeiteområder som er tildelt reinbeitedistrikter fra norsk side, betinger flytting med bil. Bruk av disse vinterbeitene vil bli meget kostnadskrevenende. Sametinget forutsetter at det etableres tilskuddsordninger som kan bidra til å dekke utgiftene til frakt og ekstra infrastruktur for å kunne nyttiggjøre seg disse vinterbeitene.

III Votering

Av 39 representanter var 36 til stede. Voteringen ble gjennomført i følgende rekkefølge:

- Forslag 1 ble vedtatt med 21 stemmer mot 15 stemmer

- Forslag 3 ble forkastet med 33 stemmer. 3 stemte for.
- Forslag 4 ble forkastet med 24 stemmer. 12 stemte for.
- Komiteens tilrådning ble vedtatt med 33 mot 3 stemmer.
- Forslag 2 ble trukket.

IV Protokolltilførsler

Det ble ikke fremmet noen protokolltilførsler i saken.

V Taleliste og replikkordskifte

	Innlegg	Replikk
1	Geir Johnsen, saksordfører	Miriam Paulsen
		Silje Karine Muotka
		Jørn Are Gaski
	Geir Johnsen	
2	Anne Helene Saari	Silje Karine Muotka
		Miriam Paulsen
		Jørn Are Gaski
	Anne Helene Saari	
3	Egil Olli	Silje Karine Muotka
		Miriam Paulsen
		Sten Erling Jønsson
	Egil Olli	
4	Hans J. Eriksen	Jørn Are Gaski
		Miriam Paulsen
		Sten Erling Jønsson
	Hans J. Eriksen	
5	Silje Karine Muotka	Anders Somby jr.
	Silje Karine Muotka	
6	Anders Somby jr.	Jørn Are Gaski
		Miriam Paulsen
		Geir Johnsen
	Anders Somby jr.	
7	Geir Tommy Pedersen	
8	Sten Erling Jønsson	
9	Miriam Paulsen	
10	Jørn Are Gaski	
11	Jarle Jonassen	
12	Mariann Wollmann Magga	
13	Jovna Z. Dunfjell	
14	Anne Helene Saari	
15	Per Andersen Bæhr	
16	Silje Karine Muotka	
17	Ann-Mari Thomassen	
18	Ronny Willhelmsen	
19	Alf Isaksen	
	Geir Johnsen, saksordfører	
	Silje Karine Muotka, til forretningsorden	

VI Sametingets vedtak

Sametinget viser til innstillingen fra Norsk-Svensk Reinbeitekommissjon av 1997, og de prosessene som har ledet til det framforhandlede utkastet til ny norsk-svensk reinbeitekonvensjon. Sametinget slutter seg til det overordnede formålet med reinbeitekonvensjonen som er å fremme og utvikle samarbeid på tvers av landegrensene, mellom reinbeitedistrikter og enkelte siidaer, samarbeid som gir både økonomisk og kulturelt bærekraftig reindrift i begge land. Sametinget mener at det er av avgjørende betydning for at formålet med konvensjonen oppnås, at konvensjonen sikrer forutsigbarhet, åpenhet og trygge rammer for den grenseoverskridende reindriften.

Sametingets behandling av konvensjonsutkastet, herunder skriftlig høringsrunde og muntlig høring i saken, har gitt tinget utfyllende opplysninger i saken som har vært av stor betydning for Sametingets vedtak.

Sametinget konstaterer at reinbeitekonvensjonen med tilhørende områdeprotokoller for områdene sør for Saltfjellet på en tilfredsstillende måte ivaretar reindriften på norsk side. Sametinget ser imidlertid at det er problematisk hvis reinbeitekonvensjonen med de foreslåtte områdeprotokollene fra Saltfjellet reinbeitedistrikt og nordover gjøres gjeldende så lenge det etter Sametingets oppfatning har vært både åpenbare mangler i prosessen forut for fastsettelse av områdeprotokollene for disse områdene og manglende hensyntaken til den faktiske bruken som er utøvd av reindriftssamene på norsk side. Dette gjelder særlig mangel på anerkjennelse av nødvendig og forsvarlig vinterbeiteland for enkelte distrikter, slik som Hjertind/Stallonjarga, Mauken, Helligskogen, Gielas, Skjomen og Saltfjellet reinbeitedistrikter.

For å avhjelpe på de manglene som forhandlingsprosessen har hatt i de nordlige områdene mener derfor Sametinget at det er behov for at det igangsettes en snarlig prosess med nyforhandlinger om områdeprotokoller for områdene Hjertind/Stallonjarga, Mauken, Helligskogen, Gielas, Skjomen og Saltfjellet hvor man kommer frem til en rimelig fordeling av beitearealer mellom reinbeitedistriktene på norsk og svensk side. Sametinget ønsker å bidra til at Staten kan finne egnet måte for nyforhandlinger med det formål å oppnå enighet, forutsigbarhet og godt samarbeid mellom reinbeitedistriktene på begge sider av grensen. En slik prosess må sikre nødvendig deltakelse fra de berørte reinbeitedistrikter i tråd med konvensjonsutkastets formål.

Det tas til etterretning av dette innebærer en gjensidig forpliktelse til å avstå fra enhver handling som er i strid med forhandlingsresultatet. Sametinget forutsetter at de åpenbare manglene under forhandlingene som har ført til at enkelte områdeprotokoller i områdene fra Saltfjellet og nordover ikke tar hensyn til de norske reinbeitedistriktenes behov for forsvarlig beiteland, rettes opp ved en igangsetting av en prosess som vil sikre konvensjonsutkastets formål om styrking av det grenseoverskridende reindriftssamarbeidet.

Til art. 2.

Sametinget kan tiltre de formål som er angitt i denne artikkel og ser fram til muligheter for å utvide grunnlaget for å fremme og utvikle dette samarbeidet ytterligere innenfor rammen av en nordisk samekonvensjon.

Til art. 4.

Under praktisering av denne bestemmelse bør det legges vekt på de prinsipper som er lagt til grunn i ILO-k 169 art. 16 om begrensninger i adgangen til å forflytte eller fortrenge urfolk fra sine områder og vilkår om et på forhånd avgitt informert samtykke, eller at det foreligger tvingende omstendigheter som gjennomføres under særskilte prosedyrer for å sikre urfolks rettigheter. De samme prinsipper er bekreftet i FN's urfolkserklæring art. 10. Den mer lempelige praksis som kan ha funnet sted i Sverige og som frister bl.a. norske industrielle interesser til etableringer som medfører inngrep i reindriftsområdene bør endres. En jevnførelse til denne artikkelen framkommer i områdeprotokollen art. 48 hvor det land som har gitt slik tillatelse til inngrep som vesentlig kan vanskeliggjøre reinbeiting før konvensjonen trer i kraft er forpliktet til å gjennomføre tiltak slik at beite sikres.

Til artikkene 5 og 6 samt kapittel 3 om Norsk-svenske reinbeite nemnden, kapittel 4 om Norsk-svenske overprøvningsnemnden og kapittel 5 Felles bestemmelser for Norsk-svenske reinbeite nemnden og Norsk - Svenske overprøvningsnemnden.

Opprettelsen av en Norsk – Svensk reinbeite nemnd og en Norsk-svensk overprøvningsnemnd anses å være et framskritt sammenliknet med de tidligere reinbeitekonvensjoner mellom de to land. Sametingenes adgang til å delta i beslutninger om sammensetningen av disse organene er et ytterligere framskritt. Etableringen av disse institusjonene innebærer en erkjennelse om at en konvensjon om den grenseoverskridende reindrift skal ivareta interesser og problemstillinger som vanskelig kan reguleres gjennom detaljerte bestemmelser for en virksomhet som er dynamisk og hvor detaljeringsnivået vanskelig kan imøtekomme alle aktuelle behov. Sametingenes innflytelse i sammensetningen av disse organene forventes å få innflytelse med hensyn til de overordnede prinsipper som måtte bli lagt til grunn, spesielt så lang dette gjelder de felles overordnede interesser for samenes større fellesskap. Sametinget har merket seg oppfordringen fra Tromsø Boazosápmelaččaid Fylkasearvi/ Troms Reindriftsamers Fylkeslag om å vektlegge besittelse av nødvendig kunnskap i grenseoverskridende reindrift og sikring av involverte reindriftsamere som medlemmer i de aktuelle nemndene. Det konstateres at en av de regjeringsoppnevnte medlemmene fra hver side skal ha bred kunnskap om reindrift og oppnevnes etter forslag fra reindriftsnæringen i landet. Sametingene på norsk og svensk side skal fremme forslag på leder som oppnevnes av regjeringene i fellesskap. Det forutsettes at vurdering av aktuelle kandidater vil søke å ivareta alle aktuelle hensyn når den tid måtte komme.

Sametinget konstaterer at så vel reinbeite nemnden og overprøvningsnemnden er domstolsliknende organer og at saksbehandlingsreglene i store trekk sammenfaller med de prosessuelle regler som gjelder for de ordinære domstoler.

Sametinget har merket seg Helligskogen reinbeitedistrikts betenkeligheter om begrensninger i adgangen til å begjære Overprøvningsnemndens avgjørelser overprøvd av de nasjonale domstoler. Siden den norsk-svenske overprøvningsnemnden forutsettes gitt kompetanse til å avgjøre spørsmål som berører interesser i to land, har vi forståelse for slike begrensninger. Tvist om forståelse eller etterlevelse av mellomstilige avtaler avgjøres ofte av et omforent organ eller av internasjonal domstol.

Den kompetanse som forutsettes lagt til Reinbeite nemnden og Overprøvningsnemnden skal utøves under de formål som er angitt i konvensjonens art. 2 og at de gjensidige forpliktelser til å tilrettelegge for oppfyllelse av de overflyttende reindriftsamers reelle behov blir ivarettatt.

Sametinget anerkjenner de inngåtte områdeprotokoller unntatt områdeprotokollene for reinbeitedistriktene Hjerttind/Stallonjarga, Mauken, Helligskogen, Gielas, Skjomen og Saltfjellet, jfr. de paragrafer som omhandler disse distrikt i områdeprotokollen. Disse reinbeitedistriktene som får en betydelig reduksjon i sine tradisjonelle vinterbeiter som en følge av reinbeitekonvensjonen, har et særlig vern etter Grunnlovens § 110 a og da de står i fare for å miste naturgrunnlaget for sin næring og kultur. Disse reinbeitedistriktene, skal gjennom å tilføres ressurser settes i stand til å kunne føre videre avtaleforhandlinger. Det påhviler Staten i å ta et slikt ansvar og Sametinget forutsetter at dette ansvaret oppfylles.

Til art. 7

Denne bestemmelse åpner for inngåelse av godkjente avtaler om samarbeid mellom reinbeitedistrikt og sameby og aksept for at slike avtaler kan innebære fravikelse fra områdeprotokollen. Sametinget er tilfreds med at slik mulighet til å etablere omforente løsninger ved avtale mellom de direkte berørte reinbeitedistrikt og samebyer blir omtalt i konvensjonsteksten. Sametinget viser imidlertid til sitt prinsipielle syn når det gjelder de nordligste konvensjonsområdene, hvor det etter tingets syn må igangsettes en ny prosess med hensyn til områdeprotokoller som vil muliggjøre et slikt fremtidig samarbeid og fravikelse om fremforhandlet protokoll som artikkel 7 forutsetter.

Til art. 8

Det vises til kommentarer overfor om reindriften i Troms samtidig som det konstateres at adgangen til å reise sak for domstolene i respektive land om eventuelle krav om rettigheter etablert ved alders tids bruk eller urminnes hävd har vært til stede uavhengig av tidligere konvensjonsbestemmelser.

Det som framstår som nytt i utkastets art. 8 er at eventuelt krav om erstatning for manglende mulighet til å realisere eventuelle tilkjente rettigheter nå synes å skulle kunne fremmes mot den stat hvor den urealiserbare rettighet ligger. Det forutsettes at så lenge svenske reindriftsamers manglende adgang til nyttiggjøring av rettigheter på norsk side ble forårsaket av tidligere reinbeitekonvensjoner, ville krav om erstatning måtte fremmes overfor den svenske stat som hadde den folkerettslige kompetanse til å inngå avtale med den norske stat med et negativt innhold for egne undersåtter. Sametinget er ukjent med om slike krav har blitt fremmet.

Om slik passivitet kan få virkning i tilfelle krav mot den norske stat er ikke vurdert.

Sametinget konstaterer at det framforhandlede utkast er underskrevet av den norske landbruksminister og den svenske jordbruksminister. Det tas til etterretning av dette innebærer en gjensidig forpliktelse til å avstå fra enhver handling som er i strid med forhandlingsresultatet.

Sametinget forutsetter at de åpenbare manglene under forhandlingene som har ført til enkelte områdeprotokoller i områdene fra Saltfjellet og nordover ikke tar hensyn til de norske reinbeitedistriktenes behov for forsvarlig beiteland, rettes opp ved en igangsetting av en prosess som vil sikre konvensjonsutkastets formål om styrking av det grenseoverskridende reindriftssamarbeidet.

Sametinget vil likevel forutsette at dersom det kan konstateres åpenbare feil eller misforståelser under forhandlingene, bør disse rettes. Således også dersom det kan konstateres at forhandlingsdelegasjonene ikke har oppfattet eller fått kunnskap om allerede etablert enighet mellom reinbeitedistrikt og sameby i aktuelle spørsmål som er behandlet i områdeprotokollen.

Sametinget konstaterer at de fleste vinterbeiteområder som er tildelt reinbeitedistrikter fra norsk side betinger flytting av rein med bil. Bruk av konvensjonsbeitene vil kunne medføre store kostnader for reinbeitedistriktene, både med hensyn til selve flyttingen og med oppbygging av ny infrastruktur. Sametinget forutsetter at Staten etablerer nye økonomiske ordninger knyttet til Reinbeitekonvensjonen, som fullt ut kompenserer merkostnadene ved bruk av konvensjonsbeiter på svensk side.

Sametinget har merket seg at enkelte reinbeitedistrikter ikke har deltatt i reinbeitekonvensjonsforhandlingene, og forutsetter at reinbeitedistrikt som mener å ikke være hørt i konvensjonsarbeidet blir gitt anledning til dette i det videre arbeidet.

Behandlingen av saken ble avsluttet 10.06.10 kl. 14.15.

Originalspråk: norsk

Sak 23/10

Sametingets planveileder for sikring av naturgrunnlaget for samisk kultur, næringsutøvelse og samfunnsliv for planlegging etter plan- og bygningslovens plandel

Arkivsaknr.
10/255

Behandlinger

Politisk nivå	Møtedato	Saksnr.
Sametingsrådet	28.04.10	R 065/10
Nærings- og kulturkomiteen	26.–28.05.10	NKK 007/10
Sametingets plenum	08-11.06.10	23/10

Saken påbegynt 10.06.10 kl. 14.30

I Vedlegg

Nr.	Dok. dato	Avsender/Mottaker	Tittel
1	28.04.10	Sametingsrådet	Sak R 065/10 Sametingets planveileder for sikring av naturgrunnlaget for samisk kultur,- næringsutøvelse og samfunnsliv for planlegging etter plan- og bygningslovens plandel
2	14.01.10	Sametinget	Høringsbrev med høringsnotat og vedlegg
3	23.03.10	Fiskeri- og kystdepartementet	Høringsuttalelse
4	28.01.10	Kunnskapsdepartementet	Høringsuttalelse
5	30.03.10	Fornyings-, administrasjons- og kirke departementet	Høringsuttalelse
6	14.04.10	Miljøvern departementet	Høringsuttalelse
7	29.03.10	Forsvarsdepartementet	Høringsuttalelse
8	31.03.10	Landbruks- og matdepartementet	Høringsuttalelse
9	09.03.10	Statens vegvesen	Høringsuttalelse
10	26.03.10	Fylkesmannen i Finnmark	Høringsuttalelse
11	23.03.10	Fylkesmannen i Sør-Trøndelag	Høringsuttalelse
12	22.03.10	Reindriftsforvaltningen	Høringsuttalelse
13	26.03.10	Riksantikvaren	Høringsuttalelse
14	26.03.10	NVE	Høringsuttalelse
15	30.03.10	Finnmark fylkeskommune	Høringsuttalelse
16	06.04.10	Nordland fylkeskommune	Høringsuttalelse
17	01.03.10	Nord-Trøndelag fylkeskommune	Høringsuttalelse
18	18.03.10	Tana kommune	Høringsuttalelse
19	22.03.10	Midtre Gauldal kommune	Høringsuttalelse
20	25.03.10	Alta kommune	Høringsuttalelse
21	25.03.10	Lebesby kommune	Høringsuttalelse
22	19.03.10	Røros kommune	Høringsuttalelse
23	26.03.10	Kautokeino kommune	Høringsuttalelse
24	25.03.10	Gaske Dajven Båatso Tjilte/Nord-Trøndelag reinsamelag	Høringsuttalelse
25	26.03.10	NBR/NRL	Høringsuttalelse
26	26.03.10	KS Nord-Trøndelag	Høringsuttalelse
27	26.03.10	Utmarkskommunenes sammenslutning	Høringsuttalelse

II Forslag og merknader

Sametingsrådets forslag til innstilling:

Ny plandel i plan- og bygningsloven ble vedtatt av Stortinget 05.06.08 og trådte i kraft 01.07.09. Sametinget ga i Sak 24/07 sitt samtykke til lovforslaget. Formålet med loven er å fremme bærekraftig utvikling til beste for den enkelte, samfunnet og framtidige generasjoner ved at planlegging etter loven bidrar til å samordne statlige, regionale og kommunale oppgaver som gir grunnlag for vedtak om bruk og vern av ressurser. Plandelens bestemmelse om oppgaver og hensyn i planleggingen utfyller formålsbestemmelsen for lovens plansystem. Et viktig hensyn å ta i planleggingen er etter loven å sikre naturgrunnlaget for samisk kultur, næringsutøvelse og samfunnsliv.

Styrkingen av samiske interesser i, og Sametingets nye oppgave og rolle etter plan- og bygningsloven krever klargjøring av hensynene som må tas for sikringen av naturgrunnlaget for samisk kultur. Sametinget fastsetter derfor en egen planveileder. Planveilederen er ikke juridisk bindende, men gir en systematisert og samlet oversikt over de hensyn som skal tas og som følger av gjeldende rett. I tillegg legger internasjonale rettsstandarder for urfolks rettigheter viktige premisser for hensyn som må tas.

Det samiske samfunnet er sammensatt, og representerer ikke én interesse. Dette betyr at det vil være tilfeller der ulike samiske hensyn må avveies i forhold til hverandre. En god lokal planprosess hvor direkte berørte samiske interesser aktivt involveres i planarbeidet er derfor særlig viktig. Dette kan også utvikles til arenaer for konfliktløsning og samarbeid. Sametinget har ansvar for å ta helhetlig ansvar for alle samiske interesser ved planlegging etter plan- og bygningsloven. Dette gjelder hensynet til behovet for ulike tradisjonelle samiske næringer og behovet for ny næringsvirksomhet. Samisk kulturutøvelse og næringer som er truet og sterkt presset, som kulturbasert høsting, utmarksnæringer, sjøsamisk fiske og kombinasjonsbruk og reindrift, må det tas spesielt hensyn til i planarbeidet.

God planlegging etter plan- og bygningsloven stiller store krav til kompetanse og kapasitet hos planmyndighetene og Sametinget om samisk kultur og hensyn som skal tas i planleggingen. Sametinget forventer at de nye oppgavene som følger av ny plan- og bygningslov følges opp av Regjeringen med en budsjettmessig styrking av planmyndigheten og Sametinget.

II

Sametinget fastsetter følgende planveileder for sikring av naturgrunnlaget for samisk kultur, næringsutøvelse og samfunnsliv for planlegging etter plan- og bygningsloven:

1 Formål

- 1.1 Planveilederen formål er å legge til rette for at alle planer, konsekvensutredninger og vedtak som følger plan- og bygningslovens plandel sikrer naturgrunnlaget for samisk kultur, næringsutøvelse og samfunnsliv.
- 1.2 Planveilederen er innenfor sitt virkeområde ment å ivareta den retten samene har etter gjeldende rett og i henhold til folkerettens regler om urfolk og minoriteter.

2 Virkeområde

- 2.1 Planveilederen gjelder utarbeiding av planstrategier, planer, utredningsprogram, og vedtak som statlig, regionale og kommunale organer treffer etter plan- og bygningslovens plandel, samt andre lover hvor reglene om innsigelse etter plan- og bygningslovens gjelder.
- 2.2 Planveilederen gjelder for det tradisjonelle samiske området som omfattes av Finnmark, Troms, Nordland og Nord-Trøndelag, samt kommunene Osen, Roan, Åfjord, Bjugn, Rissa, Selbu, Meldal, Rennebu, Oppdal, Midtre Gauldal, Tydal, Holtålen og Røros i Sør-Trøndelag fylke, Engerdal og Rendalen, Os, Tolga, Tynset og Folldal kommuner i Hedmark fylke og Surnadal, Rindal og Sunndal kommuner i Møre og Romsdal fylke.

3 Ansvar

- 3.1 Sametinget har overordnet ansvar for generell oppfølging og veiledning i forhold til planveilederen. Sametinget skal med utgangspunkt i planveilederen delta med informasjon av betydning for planleggingen til planmyndighetene. Sametinget kan gi uttalelse og eventuelt fremme innsigelse til kommuneplanens arealdel og reguleringsplan, fremme innsigelse ved behandling av konsesjonssaker etter vassdragsreguleringsloven, energiloven og vannressursloven, og kreve regionale planer brakt inn for departementet, dersom planene tilsidesetter eller ikke ivaretar interesser av vesentlig betydning for samisk kultur eller næringsutøvelse.
- 3.2 Statlig, regional og kommunal planmyndighet har ansvar for å legge Sametingets planveileder til grunn for planleggingen etter plan- og bygningslovens plandel, samt andre lover hvor reglene om innsigelse etter plan- og bygningslovens gjelder.

4 Prinsipper i planleggingen

Prinsipper for statlige, regionale og kommunale organer som utarbeider planstrategier, planer, fastsetter utredningsprogram og fatter vedtak etter plan- og bygningslovens plandel, samt behandler konsesjonssaker etter plan- og bygningsloven er å:

- a. vurdere særskilte tiltak som kan bidra til å sikre naturgrunnlaget for samisk kultur, næringsutøvelse og samfunnsliv.
- b. legge vesentlig vekt på hensynet til naturgrunnlaget for samisk kultur, næringsutøvelse og samfunnsliv, slik at det bevares eller fremmes gjennom planen og ikke trues.
- c. vurdere hvorvidt de samlede effekter av tidligere og planlagte planer og tiltak innenfor bruksområdet gir tilstrekkelig mulighet til fortsatt bruk
- d. legge tradisjonell kunnskap om og bruk av området til grunn for utforming av planer
- e. iverksette aktive tiltak for å sikre reell medvirkning der siktemålet er å oppnå informert samtykke fra direkte berørte samiske interesser og lokalsamfunn, herunder samiske barn
- f. legge til rette for at samisktalende parter kan benytte samisk både skriftlig og muntlig

5 Hensyn å ta i forhold til samisk kultur

Planleggingen bør legge til rette for å opprettholde bosettingsmønster og lokalsamfunn som bidrar til å sikre samisk kultur, næringsutvikling og samfunnsliv basert på naturgrunnlaget.

- 5.1 Barn bør i sine nærmiljø sikres arealer og anlegg som gir mulighet for samhandling med andre barn for opprettholdelse og utvikling av sin samiske kultur og identitet. Det bør vies oppmerksomhet på tiltak som viderefører kontakt og overfører kunnskap mellom generasjonene.
- 5.2 Utbygging for hytter og hytteområder bør som hovedregel skje etter reguleringsplan der også aktuelle infrastrukturtiltak til slike hytteområder inngår i planen. Hyttebebyggelse bør være mest mulig samlet for å konsentrere belastningen på naturgrunnlaget for samisk kultur, næringsutøvelse og samfunnsliv.
- 5.3 For lokalisering og organisering av spredt bolig-, fritids- og næringsbebyggelse i kommuneplanens arealdel bør det legges vekt på generasjoners tilhørighet til og bruk av bosted og landskap, herunder tradisjonell utmarksbruk og bruk av kyst- og fjordområder.
- 5.4 Planer og tiltak skal ikke krenke eller virke skjæmmende for samiske hellige steder, gravplasser eller andre steder av særskilt kulturhistorisk betydning.

6 Hensyn å ta i forhold til samisk næringsutøvelse og ressursbruk

- 6.1 Kommuneplanens arealdel og reguleringsplaner skal i nødvendig utstrekning sikre arealene til tradisjonelle fiskeplasser og gyteområder av vesentlig betydning for fiske i samiske kyst- og

fjordområder. Lokaliteter for oppdrettsanlegg for torsk skal ikke etableres i gyteområder for vill torsk.

- 6.2 Kommuneplanens arealdel og reguleringsplaner skal sikre at endret arealbruk i samiske kyst- og fjordområder ikke medføre irreversibel skade eller ødeleggelse av lokalt fiske av vesentlig betydning for befolkningen i et bestemt område.
  - 6.3 Kommuneplanens arealdel og reguleringsplaner skal i nødvendig utstrekning sikre dyrka og dyrkbar jord for jordbruksproduksjon og beiteområder for så stor buskap som bruket kan vinterfø.
  - 6.4 Kommuneplanens arealdel og reguleringsplaner skal i nødvendig utstrekning sikre viktige arealer for tradisjonell utmarksbruk. Dette gjelder blant annet områder for jakt, fiske, vedhugst, sanking av bær, urter og sennagress, samt uttak av virke for duodji som enkeltpersoner eller grupper av personer helt eller delvis har sitt livsgrunnlag knyttet til utnyttelsen av.
  - 6.5 Kommuneplanens arealdel og reguleringsplaner skal i nødvendig utstrekning sikre arealer for reindrifta. Dette gjelder blant annet nødvendige vår-, sommer-, høst- og vinterbeiter, herunder flyttleier, trekkveier, drivningsleier, slakte- og merkeplasser, og kalvings-, luftings-, brunst- og paringsområder. Reindriftens flyttleier må ikke stenges.
- 7 Kompensasjon ved skade, ulempe eller fortrengsel

I vurderingen av om enkeltvedtak etter plan- og bygningslovens bestemmelser medfører skade, ulempe eller fortrengsel for tradisjonell bruk kan det legges vekt på om disse kompenseres med tiltak til fordel for samisk kultur, næringsutøvelse eller samfunnsliv i form av arbeidsplasser, språkstyrking, kompetanse- og kapasitetsbygging mv.

- 8 Forholdet til Sametingets retningslinjer for vurdering av samiske hensyn ved endret bruk av meahcci/utmark i Finnmark, jf. finnmarksloven § 4

Statlige, regionale og kommunale myndigheter i Finnmark må legge Sametingets retningslinjer etter finnmarksloven § 4 til grunn for sine vurderinger i arealplanleggingen. Siden det er en innholdsmessig samordning av retningslinjene etter finnmarksloven § 4 og Sametingets planveileder kan planmyndigheten velge å benytte Sametingets planveileder som et tillegg til Sametinget retningslinjer etter finnmarksloven § 4.

Nærings- og kulturkomiteens innstilling

Innledning

Sametingets planveileder danner grunnlag for sikring av naturgrunnlaget for samisk kultur, næringsutøvelse og samfunnsliv. Ny plandel i Plan- og bygningsloven ble vedtatt av Stortinget 05.06.08 og trådte i kraft 01.01.09. Sametinget ga i sak 24/07 sitt samtykke til lovforslaget. Mineralvirksomhet i Samiske områder

Forslag

Fra Arbeiderpartiets sametingsgruppe (Ap) Knut Store, Arild Pettersen Inga, Heidi Persdatter Greiner Haaker, Margit Eli Anti Oskal og Skjalg Jensen, fra Norske samers riksforbund (NSR) Mathis N. Eira, Geir Tommy Pedersen og Cecilie Grape, fra Árja Olaf Eliassen, fra Flyttsamelista (Fsl) Per A. Bæbr og fra Nordkalottfolket Toril Bakken Kåven,

Forslag 1

Tillegg tredje avsnitt siste setning i Sametingsrådets forslag til innstilling:

Samisk kulturutøvelse og næringer som er truet og sterkt presset, som kulturbasert høsting, utmarksnæringer, sjøsamisk fiske og kombinasjonsbruk, jordbruk og reindrift, må det tas spesiell hensyn til i planarbeidet.

Punkt 6.3

Tillegg:

... som bruket kan vinterfø, samt arealer for nødvendige installasjoner.

Punkt 6.4

Endring:

Stryk ordet ”samt” i 3. linje.

Tillegg siste setning; Dette gjelder blant annet områder for jakt, fiske, vedhugst, sanking av bær, urter og sennagress, samt uttak av virke for duodji som enkeltpersoner eller grupper av personer helt eller delvis har sitt livsgrunnlag knyttet til utnyttelsen av, samt arealer for nødvendige installasjoner.

6.5 endres til å lyde som følger:

Kommuneplandelens arealdel og reguleringsplaner skal i nødvendig utstrekning sikre arealer for reindrifta, dette gjelder blant annet nødvendig vår-, sommer-, høst- vinterbeite, herunder flytteleier, trekkveier, drivningsleier, slakte-, og merkeplasser, og kalvings- luftings-, brunst- og parringsområder, samt arealer for nødvendige installasjoner.

Punkt 7 Kompensasjon ved skade, ulemper eller fortrengsel

Punkt 7 endres til å lyde som følger:

I vurderingen av enkel om vedtak etter plan- og bygningslovens bestemmelser medfører skade, ulempe eller fortrengsel, for tradisjonell bruk, kan det legges vekt om disse kompenseres med tiltak til fordel for samisk kultur, næringsutøvelse eller samfunnsliv.

Fra FrP

Forslag 2

Første avsnitt i Sametingsrådets forslag til innstilling endres til å lyde som følger:

formålsbestemmelsen for lovens plansystem. Et viktig hensyn å ta i planleggingen er etter loven å sikre naturgrunnlaget for allmennhetens interesse hva gjelder kultur, næringsutøvelse og samfunnsliv.

(Ny tekst er understreket)

Resten av innstillingen fra rådet strykes.

Komiteens tilrådning

Komiteen har ikke flere merknader eller forslag og rår Sametinget til å vedta følgende:

Sametinget støtter for øvrig Sametingsrådets forslag til innstilling.

III Votering

Av 39 representanter var 36 til stede. Voteringen ble gjennomført i følgende rekkefølge:

- Forslag 1 ble vedtatt med 33 stemmer mot 3 stemmer.
- Forslag 2 ble forkastet med 33 stemmer. 3 stemte for.
- Komiteens tilrådning ble vedtatt med 33 stemmer mot 3 stemmer.

IV Protokolltilførsler

Det ble ikke fremmet noen protokolltilførsler i saken.

V Taleliste og replikkordskifte

	Innlegg	Replikk
1	Mathis Nilsen Eira, saksordfører	
2	Knut Store	
3	Aud Marthinsen	
4	Silje Karine Muotka	
5	Gunn-Britt Retter	
6	Skjalg Jensen	
7	Elin K Henriksen	
8	Olaf Eliassen	Anders Somby jr.
	Olaf Eliassen	
9	Per Andersen Bæhr	
10	Geir Tommy Pedersen	
11	Olaf Eliassen	
	Mathis Nilsen Eira, saksordfører	

VI Sametingets vedtak

I

Ny plandel i plan- og bygningsloven ble vedtatt av Stortinget 05.06.08 og trådte i kraft 01.07.09. Sametinget ga i Sak 24/07 sitt samtykke til lovforslaget. Formålet med loven er å fremme bærekraftig utvikling til beste for den enkelte, samfunnet og framtidige generasjoner ved at planlegging etter loven bidrar til å samordne statlige, regionale og kommunale oppgaver som gir grunnlag for vedtak om bruk og vern av ressurser. Plandelens bestemmelse om oppgaver og hensyn i planleggingen utfyller formålsbestemmelsen for lovens plansystem. Et viktig hensyn å ta i planleggingen er etter loven å sikre naturgrunnlaget for samisk kultur, næringsutøvelse og samfunnsliv.

Styrkingen av samiske interesser i, og Sametingets nye oppgave og rolle etter plan- og bygningsloven krever klargjøring av hensynene som må tas for sikringen av naturgrunnlaget for samisk kultur. Sametinget fastsetter derfor en egen planveileder. Planveilederen er ikke juridisk bindende, men gir en systematisert og samlet oversikt over de hensyn som skal tas og som følger av gjeldende rett. I tillegg legger internasjonale rettsstandarder for urfolks rettigheter viktige premisser for hensyn som må tas.

Det samiske samfunnet er sammensatt, og representerer ikke én interesse. Dette betyr at det vil være tilfeller der ulike samiske hensyn må avveies i forhold til hverandre. En god lokal planprosess hvor direkte berørte samiske interesser aktivt involveres i planarbeidet er derfor særlig viktig. Dette kan også utvikles til arenaer for konfliktløsning og samarbeid. Sametinget har ansvar for å ta helhetlig ansvar for alle samiske interesser ved planlegging etter plan- og bygningsloven. Dette gjelder hensynet til behovet for ulike tradisjonelle samiske næringer og behovet for ny næringsvirksomhet. Samisk kulturutøvelse og næringer som er truet og sterkt presset, som kulturbasert høsting, utmarksnæringer, sjøsamisk fiske og kombinasjonsbruk, jordbruk og reindrift, må det tas spesiell hensyn til i planarbeidet.

God planlegging etter plan- og bygningsloven stiller store krav til kompetanse og kapasitet hos planmyndighetene og Sametinget om samisk kultur og hensyn som skal tas i planleggingen. Sametinget forventer at de nye oppgavene som følger av ny plan- og bygningslov følges opp av Regjeringen med en budsjettmessig styrking av planmyndigheten og Sametinget.

II

Sametinget fastsetter følgende planveileder for sikring av naturgrunnlaget for samisk kultur, næringsutøvelse og samfunnsliv for planlegging etter plan- og bygningsloven:

1 Formål

- 1.1 Planveilederen formål er å legge til rette for at alle planer, konsekvensutredninger og vedtak som følger plan- og bygningslovens plandel sikrer naturgrunnlaget for samisk kultur, næringsutøvelse og samfunnsliv.
- 1.2 Planveilederen er innenfor sitt virkeområde ment å ivareta den retten samene har etter gjeldende rett og i henhold til folkerettens regler om urfolk og minoriteter.

2 Virkeområde

- 2.1 Planveilederen gjelder utarbeiding av planstrategier, planer, utredningsprogram, og vedtak som statlig, regionale og kommunale organer treffer etter plan- og bygningslovens plandel, samt andre lover hvor reglene om innsigelse etter plan- og bygningslovens gjelder.
- 2.2 Planveilederen gjelder for det tradisjonelle samiske området som omfattes av Finnmark, Troms, Nordland og Nord-Trøndelag, samt kommunene Osen, Roan, Åfjord, Bjugn, Rissa, Selbu, Meldal, Rennebu, Oppdal, Midtre Gauldal, Tydal, Holtålen og Røros i Sør-Trøndelag fylke, Engerdal og Rendalen, Os, Tolga, Tynset og Folldal kommuner i Hedmark fylke og Surnadal, Rindal og Sunndal kommuner i Møre og Romsdal fylke.

3 Ansvar

- 3.1 Sametinget har overordnet ansvar for generell oppfølging og veiledning i forhold til planveilederen. Sametinget skal med utgangspunkt i planveilederen delta med informasjon av betydning for planleggingen til planmyndighetene. Sametinget kan gi uttalelse og eventuelt fremme innsigelse til kommuneplanens arealdel og reguleringsplan, fremme innsigelse ved behandling av konsesjonssaker etter vassdragsreguleringsloven, energiloven og vannressursloven, og kreve regionale planer brakt inn for departementet, dersom planene tilsidesetter eller ikke ivaretar interesser av vesentlig betydning for samisk kultur eller næringsutøvelse.
- 3.2 Statlig, regional og kommunal planmyndighet har ansvar for å legge Sametingets planveileder til grunn for planleggingen etter plan- og bygningslovens plandel, samt andre lover hvor reglene om innsigelse etter plan- og bygningslovens gjelder.

4 Prinsipper i planleggingen

Prinsipper for statlige, regionale og kommunale organer som utarbeider planstrategier, planer, fastsetter utredningsprogram og fatter vedtak etter plan- og bygningslovens plandel, samt behandler konsesjonssaker etter plan- og bygningsloven er og:

- a. vurdere særskilte tiltak som kan bidra til å sikre naturgrunnlaget for samisk kultur, næringsutøvelse og samfunnsliv.
- b. legge vesentlig vekt på hensynet til naturgrunnlaget for samisk kultur, næringsutøvelse og samfunnsliv, slik at det bevares eller fremmes gjennom planen og ikke trues.
- c. vurdere hvorvidt de samlede effekter av tidligere og planlagte planer og tiltak innenfor bruksområdet gir tilstrekkelig mulighet til fortsatt bruk
- d. legge tradisjonell kunnskap om og bruk av området til grunn for utforming av planer
- e. iverksette aktive tiltak for å sikre reell medvirkning der siktemålet er å oppnå informert samtykke fra direkte berørte samiske interesser og lokalsamfunn, herunder samiske barn
- f. legge til rette for at samisktalende parter kan benytte samisk både skriftlig og muntlig

5 Hensyn å ta i forhold til samisk kultur

Planleggingen bør legge til rette for å opprettholde bosettingsmønster og lokalsamfunn som bidrar til å sikre samisk kultur, næringsutvikling og samfunnsliv basert på naturgrunnlaget.

- 5.1 Barn bør i sine nærmiljø sikres arealer og anlegg som gir mulighet for samhandling med andre barn for opprettholdelse og utvikling av sin samiske kultur og identitet. Det bør vies oppmerksomhet på tiltak som viderefører kontakt og overfører kunnskap mellom generasjonene.
- 5.2 Utbygging for hytter og hytteområder bør som hovedregel skje etter reguleringsplan der også aktuelle infrastrukturtiltak til slike hytteområder inngår i planen. Hyttebebyggelse bør være mest mulig samlet for å konsentrere belastningen på naturgrunnlaget for samisk kultur, næringsutøvelse og samfunnsliv.
- 5.3 For lokalisering og organisering av spredt bolig-, fritids- og næringsbebyggelse i kommuneplanens arealdel bør det legges vekt på generasjoners tilhørighet til og bruk av bosted og landskap, herunder tradisjonell utmarksbruk og bruk av kyst- og fjordområder.
- 5.4 Planer og tiltak skal ikke krenke eller virke skjemmende for samiske hellige steder gravplasser eller andre steder av særskilt kulturhistorisk betydning.

6 Hensyn å ta i forhold til samisk næringsutøvelse og ressursbruk

- 6.1 Kommuneplanens arealdel og reguleringsplaner skal i nødvendig utstrekning sikre arealene til tradisjonelle fiskeplasser og gyteområder av vesentlig betydning for fiske i samiske kyst- og fjordområder. Lokaliteter for oppdrettsanlegg for torsk skal ikke etableres i gyteområder for vill torsk.
- 6.2 Kommuneplanens arealdel og reguleringsplaner skal sikre at endret arealbruk i samiske kyst- og fjordområder ikke medføre irreversibel skade eller ødeleggelse av lokalt fiske av vesentlig betydning for befolkningen i et bestemt område.
- 6.3 Kommuneplanens arealdel og reguleringsplaner skal i nødvendig utstrekning sikre dyrka og dyrkbar jord for jordbruksproduksjon og beiteområder for så stor buskap som bruket kan vinterfø, samt arealer for nødvendig installasjoner.
- 6.4 Kommuneplanens arealdel og reguleringsplaner skal i nødvendig utstrekning sikre viktige arealer for tradisjonell utmarksbruk. Dette gjelder blant annet områder for jakt, fiske, vedhugst, sanking av bær, urter og sennagress, uttak av virke for duodji som enkeltpersoner eller grupper av personer helt eller delvis har sitt livsgrunnlag knyttet til utnyttelsen av, samt arealer for nødvendig installasjoner.
- 6.5 Kommuneplanens arealdel og reguleringsplaner skal i nødvendig utstrekning sikre arealer for reindriften. Dette gjelder blant annet nødvendige vår-, sommer-, høst-, vinterbeite, herunder flytteleier, trekkveier, drivningsleier, slakte- og merkeplasser, og kalvings-, luftings, brunst- og parringsområder, samt arealer for nødvendige installasjoner..

7 Kompensasjon ved skade, ulempe eller fortrengsel

I vurderingen av om enkeltvedtak etter plan- og bygningslovens bestemmelser medfører skade, ulempe eller fortrengsel, for tradisjonell bruk, kan det legges vekt om disse kompenseres med tiltak til fordel for samisk kultur, næringsutøvelse eller samfunnsliv.

- 8 Forholdet til Sametingets retningslinjer for vurdering av samiske hensyn ved endret bruk av meahcci/utmark i Finnmark, jf. finnmarksloven § 4

Statlige, regionale og kommunale myndigheter i Finnmark må legge Sametingets retningslinjer etter finnmarksloven § 4 til grunn for sine vurderinger i arealplanleggingen. Siden det er en innholdsmessig

samordning av retningslinjene etter finnmarksloven § 4 og Sametingets planveileder kan planmyndigheten velge å benytte Sametingets planveileder som et tillegg til Sametinget retningslinjer etter finnmarksloven § 4.

Behandlingen av saken ble avsluttet 10.06.10 kl. 15.35.

Originalspråk: Norsk

Sak 24/10

Tanavassdraget - lokal forvaltning

Arkivsaknr.
10/1521

Behandlinger

Politisk nivå	Møtedato	Saksnr.
Sametingsrådet	28.04.10	R 68/10
Oppvekst-, omsorg- og utdanning	26. – 28.05.10	OOUK 08/10
Sametingets plenum	8. – 11.06.10	24/10

Saken påbegynt 10.06.10 kl. 15.35

I Vedlegg

Nr.	Dok. dato	Avsender/Mottaker	Tittel
1	28.04.10	Sametingetsrådet	Sak R 68/10 Tanavassdraget – Lokal forvaltning
2		Miljøverndepartementet	Høring – utvalgsrapport om lokal forvaltning av Tanavassdraget
3		Miljøverndepartementet	Forslag til lokal forvaltning av fisk og fisket i Tanavassdraget. Tanautvalgets rapport 2009

II Forslag og merknader

Sametingsrådets forslag til innstilling:

Tanautvalgets arbeid er en oppfølging av finnmarkslovens kapittel 4 for Tanavassdraget. De grunnleggende føringene for arbeidet er nedfelt i Stortingets vedtak og merknader i saken. Det følger direkte av finnmarksloven at fiskeforvaltningen skal være lokal og rettighetsbasert. De særskilte rettighetene er dels nedfelt i lov, blant annet Tanaloven, og følger dels av alders tids bruk og lokale sedvaner.

Fisket i Tanavassdraget har stor betydning for samisk kultur. Sametinget har i flere sammenhenger framhevet at det er viktig at de forvaltningsmessige ordninger for dette fisket baseres på samisk rettsforståelse og bruk.

Sametinget vil berømme Tanautvalget for et grundig og velbegrunnet arbeid, og vil legge vekt på at utvalget står enstemmig bak sitt forslag.

I all hovedsak støtter Sametinget Tanautvalgets forslag. Forslaget bidrar til å stadfeste rettigheter etter lov, alders tids bruk og sedvane.

Sametinget kan ikke uten videre stille seg bak forslaget til ordning for klagebehandling. Klageordningen må vurderes mer inngående, der momenter som at det er en rettighet som skal forvaltes, at det er et organ av privatrettslig karakter som etableres og at kunnskap i samisk rettskultur og språk må legges til grunn for valg av løsning må inngå.

Sametinget ber om at Miljøverndepartementet snarest gjennomfører konsultasjoner for oppfølging av Tanautvalgets forslag. Dersom det som følge av konsultasjonene framkommer substansielle endringer av forslag til forskrift og lovendring, samt Sametingets uttalelse til disse, må endelig utkast forelegges Sametinget for behandling i plenum.

Oppvekst-, omsorgs- og utdanningskomiteens innstilling

Innledning

Komiteen har behandlet høringsuttalelse i sak Tanavassdraget - lokal forvaltning.

Forslag

Fra Arbeiderpartiets sametingsgruppe (Ap) Geir Johnsen, Mariann Wollmann Magga, Jørn Are Gaski og Anne Helene Saari, medlemmet fra Árja Odd Iver Sara, medlemmet fra Áarjel-Saemiej Gielb (ÁaSG) Ida Marie Bransfjell og medlemmet fra Flyttsamelista (FsL) Anders Somby jr.

Forslag 1

3. avsnitt strykes.

Tillegg:

Siste setning, 4. avsnitt, følgende tillegg til slutten av setningen: "... for den lakseførende delen av tanavassdraget".

Tillegg, settes som 3. siste avsnitt:

Sametinget er uenig i Tanautvalgets forslag til virkeområde, og mener virkeområdet for forskriften, jmf § 1, må begrenses til lakseførende strekning, som foreslått i Samerettsutvalget. En endring som foreslått av Tanautvalget, vil gi utvidete rettigheter, og dette kan ikke sametinget akseptere. Sametinget noterer seg at utvalget foreslår å utvide virkeområde uten å innlemme berørte parter fra det foreslåtte virkeområdet.

Fra Fremskrittspartiet (FrP) Hans Eriksen

Forslag 2

Sametinget slutter seg til Tanautvalgets enstemmige forslag.

Komiteens tilrådning

Komiteen har ikke flere merknader eller forslag og rår Sametinget til å vedta følgende:

Sametinget støtter for øvrig Sametingsrådets forslag til innstilling.

Forslag 3, representant Geir Tommy Pedersen, NSRs sametingsgruppe

NSR støtter sametingsrådets forslag til innstilling i sin helhet som følger:

Tanautvalgets arbeid er en oppfølging av finnmarkslovens kapittel 4 for Tanavassdraget. De grunnleggende føringene for arbeidet er nedfelt i Stortingets vedtak og merknader i saken. Det følger direkte av finnmarksloven at fiskeforvaltningen skal være lokal og rettighetsbasert. De særskilte rettighetene er dels nedfelt i lov, blant annet Tanaloven, og følger dels av alders tids bruk og lokale sedvaner.

Fisket i Tanavassdraget har stor betydning for samisk kultur. Sametinget har i flere sammenhenger framhevet at det er viktig at de forvaltningsmessige ordninger for dette fisket baseres på samisk rettsforståelse og bruk.

Sametinget vil berømme Tanautvalget for et grundig og velbegrunnet arbeid, og vil legge vekt på at utvalget står enstemmig bak sitt forslag.

I all hovedsak støtter Sametinget Tanautvalgets forslag. Forslaget bidrar til å stadfeste rettigheter etter lov, alders tids bruk og sedvane.

Sametinget kan ikke uten videre stille seg bak forslaget til ordning for klagebehandling. Klageordningen må vurderes mer inngående, der momenter som at det er en rettighet som skal forvaltes, at det er et organ av privatrettslig karakter som etableres og at kunnskap i samisk rettskultur og språk må legges til grunn for valg av løsning må inngå.

Sametinget ber om at Miljøverndepartementet snarest gjennomfører konsultasjoner for oppfølging av Tanautvalgets forslag. Dersom det som følge av konsultasjonene framkommer substansielle endringer av forslag til forskrift og lovendring, samt Sametingets uttalelse til disse, må endelig utkast forelegges Sametinget for behandling i plenum.

III Votering

Av 39 representanter var 39 til stede. Voteringen ble gjennomført i følgende rekkefølge:

- Forslag 2 ble forkastet med 36 stemmer mot 3 stemmer.
- Forslag 3 ble forkastet med 26 stemmer mot 13 stemmer.
- Forslag 1 ble vedtatt med 23 stemmer mot 16 stemmer.
- Komiteens tilråkning ble vedtatt med 36 mot 3 stemmer.

IV Protokolltilførsler

Det ble ikke fremmet noen protokolltilførsler i saken.

V Taleliste og replikkordskifte

	Innlegg	Replikk
	Per Andersen Bæhr, til forretningsorden	
1	Hans J. Eriksen, saksordfører	Willy Ørnebakk Åge Nordkild
2	Mariann Wollmann Magga	Miriam Paulsen Geir Tommy Pedersen
	Mariann Wollmann Magga	
3	Silje Karine Muotka	
4	Elin K. Henriksen	
5	Ronny Willhelmsen	
6	Åge Nordkild	
7	Anne Helene Saari	Silje Karine Muotka
	Anne Helene Saari	
8	Ragnhild Melleby Aslaksen	
9	Odd Iver Sara	Gunn-Britt Retter Silje Karine Muotka Anne Hele Saari
	Odd Iver Sara	
10	Alf Isaksen	Geir Tommy Pedersen Anne Helene Saari
	Alf Isaksen	
11	Per Andersen Bæhr	Anne Helene Saari Geir Tommy Pedersen Willy Ørnebakk
	Per Andersen Bæhr	
12	Marianne Balto	Alf Isaksen Silje Karine Muotka
	Marianne Balto	

13	Geir Tommy Pedersen	
14	Marianne Balto	
	Hans J. Eriksen, saksordfører	

VI Sametingets vedtak

Tanautvalgets arbeid er en oppfølging av finnmarkslovens kapittel 4 for Tanavassdraget. De grunnleggende føringene for arbeidet er nedfelt i Stortingets vedtak og merknader i saken. Det følger direkte av finnmarksloven at fiskeforvaltningen skal være lokal og rettighetsbasert. De særskilte rettighetene er dels nedfelt i lov, blant annet tanaloven, og følger dels av alders tids bruk og lokale sedvaner.

Fisket i Tanavassdraget har stor betydning for samisk kultur. Sametinget har i flere sammenhenger framhevet at det er viktig at de forvaltningsmessige ordninger for dette fisket baseres på samisk rettsforståelse og bruk.

I all hovedsak støtter Sametinget Tanautvalgets forslag. Forslaget bidrar til å stadfeste rettigheter etter lov, alders tids bruk og sedvane *for den lakseførende delen av Tanavassdraget*.

Sametinget er uenig i Tanautvalgets forslag til virkeområde, og mener virkeområdet for forskriften, jmf § 1, må begrenses til lakseførende strekning, som foreslått i Samerettsutvalget. En endring som foreslått av Tanautvalget, vil gi utvidete rettigheter, og dette kan ikke Sametinget akseptere. Sametinget noterer seg at utvalget foreslår å utvide virkeområde uten å innlemme berørte parter fra det foreslåtte virkeområdet.

Sametinget kan ikke uten videre stille seg bak forslaget til ordning for klagebehandling. Klageordningen må vurderes mer inngående, der momenter som at det er en rettighet som skal forvaltes, at det er et organ av privatrettslig karakter som etableres og at kunnskap i samisk rettskultur og språk må legges til grunn for valg av løsning må inngå.

Sametinget ber om at Miljøverndepartementet snarest gjennomfører konsultasjoner for oppfølging av Tanautvalgets forslag. Dersom det som følge av konsultasjonene framkommer substansielle endringer av forslag til forskrift og lovendring, samt Sametingets uttalelse til disse, må endelig utkast forelegges Sametinget for behandling i plenum.

Behandlingen av saken ble avsluttet 10.06.10 kl. 17.10.

Originalspråk:

Sak 25/10

Rapportering på direktebevilgninger fra Sametinget i 2008 for kommuner og fylkeskommuner i forvaltningsområdet for samisk språk

Arkivsaknr.
10/1851

Behandlinger

Politisk nivå	Møtedato	Saksnr.
Sametingsrådet	28.04.10	R 072/10
Plan- og finanskomiteen	26.–28.05.10	PFK 008/10
Sametingets plenum	08. – 11.06.10	25/10

Saken påbegynt 11.06.10 kl. 09.00

I Vedlegg

Nr.	Dok. dato	Avsender/Mottaker	Tittel
1	28.04.10	Sametingsrådet	Sak R-072/10 Rapportering på direktebevilgninger fra Sametinget i 2008 for kommuner og fylkeskommuner i forvaltningsområdet for samisk språk
2		Karasjok kommune	Rapport og regnskap 2008
3		Tana kommune	Rapport og regnskap 2008
4		Kåfjord kommune	Rapport og regnskap 2008
5		Snåsa kommune	Rapport og regnskap 2008
6		Porsanger kommune	Rapport og regnskap 2008
7		Tysfjord kommune	Rapport og regnskap 2008
8		Nesseby kommune	Rapport og regnskap 2008
9		Kautokeino kommune	Rapport og regnskap 2008
10		Finnmark fylkeskommune	Rapport og regnskap 2008
11		Troms fylkeskommune	Rapport og regnskap 2008
12		Nordland fylkeskommune	Rapport og regnskap 2008
13		Nord-Trøndelag fylkeskommune	Rapport og regnskap 2008
14		Sametinget	Tildelingsbrev kommuner og fylkeskommuner

II Forslag og merknader

Sametingsrådets forslag til innstilling:

Sametinget tar rapportene fra kommuner og fylkeskommuner om bruken av tospråklighetsmidler for 2008 til etterretning. Sametinget ser gjennom rapporteringen til kommunene og fylkeskommunene at det er ulike utfordringer og problemstillinger for forvaltningskommunene og fylkeskommunene. Det viser seg å være utfordrene å detaljrapportere på kostnader for kommuner der det er en høy frekvens for betjening på samisk til befolkningen. Samtidig er det for andre kommuner nødvendig å bygge opp en samiskspråklig kompetanse blant befolkningen og ansatte for å få en etterspørsel for å betjene på samisk. Dernest har kommunene forskjellige behov og bruker midlene på forskjellige måter. Sametinget vil derfor i en overgangsfase tillate en så differensiert rapportering som kommunene og fylkeskommunene gjør i dag. Sametinget vil i fremtiden stille mer presise krav om rapportering, og om bruken av tospråklighetstilskuddet.

Sametinget er i gang med å utforme nye tildelingskriterier hvor det legges større vekt på rapportering på måloppnåelse enn å rapportere detaljert på kostnader. Sametinget vil også i arbeid med nye kriterier legge

føringer for hva tospråklighetstilskuddet kan brukes til og hvilke krav som skal stilles til kommuner og fylkeskommuner som mottar tospråklighetstilskudd fra Sametinget.

Plan- og finanskomiteens innstilling

Innledning

Rapportene fra kommunene og fylkeskommunene er forelagt komiteen, etter at Sametingsrådet behandlet rapportene i sak R 72/10.

Målet med tilskuddsordningen er å synliggjøre og styrke bruken av det samiske språket, og styrke den samisktalende befolkningen i forvaltningsområdet gjennom muntlig og skriftlig kommunikasjon. Dette i henhold til Samelovens språkregler. Et viktig delmål er å øke antallet samiske språkbrukere.

Sametinget har vedtatt kriterier for måloppnåelse og tildelingskriterier for tilskuddsordningen.

Rapporteringene fra tilskuddsmottakerne er utformet ulikt.

Merknader:

Komiteens medlemmer fra Norske samers riksforbund (NSR) Ann-Mari Thomassen, Rolf Johansen, Jarle Jonassen og Fremskrittspartiets (FrP) Arthur Tørrfoss mener at:

Komiteen merker seg at Sametingsrådet i Sak R 72/10 påpeker behovet for klarere retningslinjer for bruk og rapportering av tospråklighetsmidlene..

Videre merker komiteen seg at det rapporteres ganske generelt om bruken av tospråklighetsmidlene. Rapportene viser at en stor andel av bevilgningene går til formål som ikke kan defineres inn under retningslinjene, og i noen tilfeller brukes tospråklighetsmidlene til å nedbetale renter og avdrag på lån, uten at Sametingsrådet i sin behandling av rapportene finner grunn til å fremme kritikk eller påpeke dette forholdet.

Komiteen har merket seg at i tildelingsbrevene er det ikke redegjort for kriterier for måloppnåelse som forteller noe om hva kommunen skal rapportere om.

Dette forholdet tilsier at tydeligere retningslinjer for bruk og rapportering av tospråklighetsmidler må komme på plass fra budsjettåret 2011.

Komiteen noterer seg at sametingsrådet ikke har kontroll over at midlene som blir utdelt går til det tiltenkte formål. Sametinget forutsetter at det i fremtiden kommer på plass klarere retningslinjer og rutiner for bruk av slike midler.

Forslag:

Forslag fra NSR:

Forslag 1

Sametingsrådets forslag til innstilling utgår, og erstattes med følgende; Sametinget tar rapportene fra kommuner og fylkeskommuner om bruken av tospråklighetsmidler for 2008 til orientering.

Komiteens tilrådning

Komiteen har ikke flere merknader og råer Sametinget til å vedta følgende:

Sametinget støtter for øvrig Sametingsrådets forslag til innstilling.

III Votering

Av 39 representanter var 33 til stede. Voteringen ble gjennomført i følgende rekkefølge:

- Forslag 1 ble forkastet med 19 stemmer. 14 stemte for.
- Komiteens tilrådning ble vedtatt med 19 stemmer mot 14 stemmer.

IV Protokolltilførsler

Det ble ikke fremmet noen protokolltilførsler i saken.

V Taleliste og replikkordskifte

	Innlegg	Replikk
1	Jarle Jonassen, saksordfører	
2	Willy Ørnebakk	Geir Tommy Pedersen
	Willy Ørnebakk	Jarle Jonassen
3	Geir Johnsen	Geir Tommy Pedersen
	Geir Johnsen	Jarle Jonassen
4	Inga-Lill Sundset	Lailá Susanne Vars
	Geir Tommy Pedersen, forretningsorden	
5	Rolf Johansen	Geir Tommy Pedersen
	Rolf Johansen	Willy Ørnebakk
	Rolf Johansen	Ragnhild Melleby Aslaksen
6	Ragnhild Melleby Aslaksen	Per Andersen Bæhr
7	Lailá Susanne Vars	
	Cecilie Grape, til forretningsorden	
8	Miriam Paulsen	Willy Ørnebakk
	Miriam Paulsen	
9	Olaf Eliassen	Willy Ørnebakk
	Olaf Eliassen	Silje Karine Muotka
	Olaf Eliassen	Alf Isaksen
10	Anders Somby jr.	
11	Ann-Mari Thomassen	Sten Erling Jønsson
	Ann-Mari Thomassen	Rolf Johansen
	Ann-Mari Thomassen	Willy Ørnebakk
12	Anne Helene Saari	Geir Tommy Pedersen
	Anne Helene Saari	
13	Geir Tommy Pedersen	Willy Ørnebakk
	Geir Tommy Pedersen	Sten Erling Jønsson
	Geir Tommy Pedersen	Anne Helene Saari
14	Aud Marthinsen	
15	Per Andersen Bæhr	
16	Ronny Wilhelmsen	
17	Geir Tommy Pedersen	
18	Odd Iver Sara	

19	Willy Ørnebakk
20	Alf Isaksen
	Jarle Jonassen, saksordfører

VI Sametingets vedtak

Sametinget tar rapportene fra kommuner og fylkeskommuner om bruken av tospråklighetsmidler for 2008 til etterretning. Sametinget ser gjennom rapporteringen til kommunene og fylkeskommunene at det er ulike utfordringer og problemstillinger for forvaltningskommunene og fylkeskommunene. Det viser seg å være utfordrene å detaljrapportere på kostnader for kommuner der det er en høy frekvens for betjening på samisk til befolkningen. Samtidig er det for andre kommuner nødvendig å bygge opp en samisk språklig kompetanse blant befolkningen og ansatte for å få en etterspørsel for å betjene på samisk. Dernest har kommunene forskjellige behov og bruker midlene på forskjellige måter. Sametinget vil derfor i en overgangsfase tillate en så differensiert rapportering som kommunene og fylkeskommunene gjør i dag. Sametinget vil i fremtiden stille mer presise krav om rapportering, og om bruken av tospråklighetstilskuddet.

Sametinget er i gang med å utforme nye tildelingskriterier hvor det legges større vekt på rapportering på måloppnåelse enn å rapportere detaljert på kostnader. Sametinget vil også i arbeid med nye kriterier legge føringer for hva tospråklighetstilskuddet kan brukes til og hvilke krav som skal stilles til kommuner og fylkeskommuner som mottar tospråklighetstilskudd fra Sametinget.

Behandlingen av saken ble avsluttet 11.06.10 kl.11.30.

Originalspråk: Norsk

Sak 26/10

Sametingets møteplan 2011

Arkivsaknr.
10/16

Behandlinger

Politisk nivå	Møtedato	Saksnr.
Plenumsledelsen	05.05.10	00/10
Sametingets plenum	8. – 11.06.10	26/10

Saken påbegynt 11.06.10 kl. 11.30

I Vedlegg

Nr.	Dok. dato	Avsender/Mottaker	Tittel
1			Kalender 2011

II Forslag og merknader

Plenumsledelsens innstilling:

Sametinget fastsetter følgende møteplan for Sametinget i år 2011:

Sametingets samlinger 2011:

- Uke 10   7. – 11. mars
- Uke 23   6. – 10. juni
- Uke 40   3. – 7. oktober
- Uke 49   5. - 9. desember

Sametingets komitémøter 2011:

- Uke 08   21. – 25. februar
- Uke 21   23. – 27.mai
- Uke 38   19. - 23. september
- Uke 47   21. - 25. november

Forslag1: representant Aud Marthinsen, Fremskrittspartiets sametingsgruppe

MØTEPLAN 2011

Sametinget effektiviserer og slår sammen komitémøter og plenumssamlinger til samme uke. Sametingets komite- og plenumssamlinger for 2011 berammes til:

- uke 10
- uke 23
- uke 40
- uke 49

III Votering

Av 39 representanter var 30 til stede. Voteringen ble gjennomført i følgende rekkefølge:

- Forslag 1 ble forkastet med 28 stemmer. 2 stemte for.
- Plenumsledelsens innstilling ble vedtatt med 28 stemmer mot 2 stemmer.

IV Protokolltilførsler

Det ble ikke fremmet noen protokolltilførsler i saken.

V Taleliste og replikkordskifte

	Innlegg	Replikk
1	Jarle Jonassen, saksordfører	
2	Aud Marthinsen	Silje Karine Muotka Willy Ørnebakk Alf Isaksen
	Aud Marthinsen	
3	Geir Tommy Pedersen	Willy Ørnebakk Alf Isaksen Ronny Wilhelmsen
	Geir Tommy Pedersen	
4	Olaf Eliassen	
5	Anne Helene Saari	
6	Per Andersen Bæhr	
7	Jarle Jonassen, saksordfører	

VI Sametingets vedtak

Sametingets møteplan for år 2011:

Sametingets samlinger 2011:

- Uke 10   7. – 11. mars
- Uke 23   6. – 10. juni
- Uke 40   3. – 7. oktober
- Uke 49   5. - 9. desember

Sametingets komitémøter 2011:

- Uke 08   21. – 25. februar
- Uke 21   23. – 27.mai
- Uke 38   19. - 23. september
- Uke 47   21. - 25. november

Behandlingen av saken ble avsluttet 11.06.10 kl.12.00.

Undertegnede har lest gjennom protokollen, og finner de bokførte beslutninger å være i overensstemmelse med Sametingets vedtak.

Karášjohka 25.06.2010

Plenumsledelsen

Jarle Jonassen
leder

Toril Bakken Kåven

Jørn Are Gaski

Hilde Anita Nyvoll

Mathis Nilsen Eira